

1) Spørgsmål om fremme af forespørgsel til indenrigsministeren:

Forespørgsel [om sygehuspolitik] af Glistrup (FP).

(Forespørgsel nr. 10. Anmeldt 17/12 79).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Spørgsmål om fremme af forespørgsel til industriministerens:

Forespørgsel [om erhvervslivets vilkår] af Askjær Jørgensen (FP).

(Forespørgsel nr. 11. Anmeldt 17/12 79).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Spørgsmål om fremme af forespørgsel til undervisningsministeren:

Forespørgsel [om folkeskolen] af Halvgaard (FP).

(Forespørgsel nr. 12. Anmeldt 18/12 79).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Samtykke til behandling:

Formanden:

De under punkterne 10, 11, 13, 15, 18 og 20 på dagsordenen opførte sager kan kun med tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Tredje behandling af:

Forslag til lov om stop for priser m. v.

(Lovforslag nr. L 56. Fremsat 4/12 79. Første behandling 6/12 79. Betænkning 17/12 79. Anden behandling 19/12 79).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 5 og 6 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

5) Tredje behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om priser og avancer.

(Lovforslag nr. L 57. Fremsat 4/12 79. Første behandling 6/12 79. Betænkning 17/12 79. Anden behandling 19/12 79).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

6) Tredje behandling af:

Forslag til lov om begrænsning af udbytter, tantieme og vederlag m. v.

(Lovforslag nr. L 58. Fremsat 4/12 79. Første behandling 6/12 79. Betænkning 17/12 79. Anden behandling 19/12 79).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Formanden:

Under behandlingen af disse 3 sager vil også de øvrige på dagsordenen opførte sager kunne omtales. Taletiden er for ordførere fastsat til 15 minutter i første omgang og 8 minutter i anden omgang.

Ole Espersen (S):

Vore forhandlinger i dag er afslutningen på en relativt kortvarig, men begivenhedsrig proces. De er for det første afslutningen på en valgkamp, hvor socialdemokratiet gik til valg på en stram indkomst- og lønpolitik, men også på løfter om forsøg på at få gennemført reformer, hvor det har vist sig, at der har været skævheder i vores samfund.

[Ole Espersen]

Næste fase bestod i udarbejdelsen af konkrete forslag til denne politik.

Ud fra en erkendelse af, at en indkomstpølitik for at kunne fungere i praksis bør have de berørtes indforståelse i videst muligt omfang, optog den nydannede mindretsregering straks forhandlinger med organisationerne. Det lykkedes under disse forhandlinger at få indforståelse med og samtykke til en politik, der i realiteten var udtryk for en indforståelse med en væsentlig tilbagegang i realindkomsterne. Det er mig bekendt aldrig før sket, at faglige organisationer har strakt sig så vidt.

Forudsætningen for denne tilbageholdenhed var en meget beskeden andel af det overskud i virksomhederne, som måtte blive resultatet bl.a. af tilbageholdenheden. Dette var én forudsætning, men der var også andre væsentlige forudsætninger. Det vigtigste var, at den plan, vi opnåede enighed om, og som skulle lægges frem i folketinget, skulle bevare en balance.

Det, regeringen med andre ord ønskede at foreslå folketinget, var en politik, som ikke blot efter sin bogstav kunne skabe en væsentlig forbedring af vores økonomiske udvikling, men også en plan, om hvilken vi stort set kunne love folketinget, at hvis den blev vedtaget, så kunne den gennemføres i forståelse med omfattende samfundsgrupper.

Det er bl.a. af venstre og det konservative folkeparti blevet hævdet, at folketinget blev sat ud af spillet, at det var Thomas Nielsen, der bestemte, og at planen var et ultimatum.

Lad mig om den rolle, som Landsorganisationen og Landsorganisationens formand har spillet, sige, at i stedet for kritik burde folketinget som helhed have det i tankerne, som jeg indledningsvis sagde, nemlig at næppe nogen sinde har en fagbevægelse i så høj grad frivilligt givet afkald på det, som den er etableret for at kæmpe for. Det er sket ud fra en samfundsøkonomisk holdning, som har præget både fagbevægelsen og fagbevægelsens formand. Det har bestemt også præget andre organisationer under forhandlingerne.

Det tør siges, at landbruget og dets talerør her i folketinget har lagt en modsat holdning for dagen. Hvor arbejderbevægelsen frivilligt har givet afkald på velerhvervede rettigheder, har landbruget og landbrugets talerør her i salen med store bogstaver fordømt, at vi fo-

reslår, at landbruget giver afkald på en del af en uventet gevinst.

Det er heller ikke rigtigt, det er faktisk helt urimeligt, når venstre og det konservative folkeparti hævder, at folketinget blev præsenteret for et ultimatum. Vi har præsenteret tinget for et oplæg, om hvilket vi kunne sige, at det kunne sikre en rolig udvikling i den rigtige retning. Det kan man næppe bebrejde en regering at den gør. Vi har ikke præsenteret det som et ultimatum, men som en helhed i den forstand, at ændringer i planen måtte forudsætte andre foranstaltninger, således at helheden blev opretholdt.

Det tør vel siges, at erfaringerne fra de sidste ugers udvalgsarbejde har bekræftet, at det ikke blot var mundsvejr, når vi sagde, at vi ikke forelagde et ultimatum. Vi sagde, at der selvsagt kunne forhandles, og det er der blevet. Der er endog på meget, meget væsentlige punkter givet indrømmelser fra regeringen og socialdemokratiet under disse forhandlinger. Vi har måttet gå så vidt, og vi er gået så vidt, at det, der var lagt op til, nemlig en udtrykkelig social kontrakt, ikke længere er en udtrykkelig social kontrakt. Vi håber dog, at planen, hvis den vedtages i sin helhed, alligevel i praksis vil kunne virke med den beroligende virkning, en social kontrakt har.

Det forekommer mig, og det forekommer os i vores gruppe, at venstres og de konservatives holdning i denne sag har været uforståelig. Det er, som om det har plaget de to store borgerlige oppositionspartier, at det har vist sig muligt for socialdemokratiet i enighed med organisationerne at foreslå så vidtgående indgreb, som vi har kunnet foreslå. Hver gang krav og ønsker, som vi i og for sig har haft fælles med de store borgerlige partier, er opfyldt, så har disse partier kun udtrykt kritik, hånsord, og er kommet med nye krav.

Det er – man må undskylde, at jeg siger det direkte – som om de to partier konstant alene har haft et ønske om at lægge hindringer i vejen for den socialdemokratiske mindretsregering. Kan man hævde, at en sådan optræden er en oppositions naturlige rolle? Vil man kunne hævde det i den situation, som Danmark og en række andre vesteuropæiske lande står i, i den meget vanskelige politiske og økonomiske situation? Det er en oppositions pligt at være kritisk over for re-

[Ole Espersen]

geringen, men er det også dens forpligtelse konstant kun at formulere negativ kritik og konstant at vise mangel på samarbejdsvilje?

Socialdemokratiet har, som jeg sagde, givet væsentlige indrømmelser, også med risiko for manglende forståelse hos lønmodtagerorganisationerne, en risiko, som de borgerlige partier naturligvis må være med til at dele. Vi har måttet ændre vores oplæg, så der, hvis der ikke tages yderligere initiativer, vil komme større arbejdsløshed end ellers, et resultat, en konsekvens, som også SF må være med til at bære ansvaret for. Men resultatet er dog en pris- og indkomspolitik af en sjældent set styrke. Jeg kan være enig med Bent Rold Andersen, som i en kronik i Berlingske Tidende i dag giver udtryk for beklagelse i anledning af, at det ikke lykkedes at komme igennem med det, der var socialdemokratiets oprindelige oplæg, det havde klart været bedre. Denne beklagelse deler jeg, og jeg må placere ansvaret både til venstre og til højre i salen.

Man har fra venstres side, og også fra det konservative folkepartis side, sagt, at vi har blandet ideologi ind i vores helhedsplan, og derved har vi blokeret for en løsning. Det har man gjort under henvisning til forslaget om overskudsdeling. Dette forslag om overskudsdeling var et forslag om en beskedent ændring af ejendomsforholdene her i landet, og det er klart, et sådant forslag er præget af ideologi. Et sådant ønske er et ideologisk ønske. Men det er da også ideologi at gå imod ethvert ønske om en ændring i formueforholdene i vores samfund, og det har vist sig at være en ideologi, som kan være med til at ændre det, der er rimelige og retfærdige reformer. Men ikke blot det. Den ideologi, de borgerlige partier har vist, når de gik imod vores overskudsdelingsforslag, har vist sig også at være med til at ødelægge de bedste muligheder for at ændre den økonomiske udvikling i den akutte situation, vi står i i øjeblikket.

I modsætning til venstre og de konservative og så naturligvis fremskridtspartiet har andre partier i folketinget været til at få i tale, også om en reel løsning af problemer, og jeg vil gerne på min gruppes vegne give udtryk for min påskønnelse heraf. Der er vist samarbejdsvilje, skønt det har drejet sig om partier, der på væsentlige punkter står fjernt fra socialdemokratiet. Jeg tror, at disse parti-

er har vist denne samarbejdsvilje, fordi de ligesom vi mener, at det, vi mindst af alt har brug for, er et valg. Økonomisk ville et valg medføre øgede milliardproblemer, og tilliden til os i udlandet ville tilsvarende formindskes. Det er i sandhed et højt spil, de to store borgerlige partier spiller. Men det er i sandhed også en meget vigtig lejlighed, der her gives andre partier i salen til at tage imod den indflydelse og det ansvar, det er at være med til at løse problemerne i en vanskelig situation.

Jeg vil gerne afslutningsvis fremhæve, at muligvis er der da et alternativ til den politik, som socialdemokratiet har lagt frem, og som vi nu anmoder tinget om at samarbejde med os om at få gennemført.

Som situationen er nu for Danmark, men også for en række andre lande, er der nok to muligheder for at klare den økonomiske krise på en nogenlunde sikker måde. Begge muligheder forudsætter – og det er det afgørende – at landets regering og parlament sikrer sig samvirke og indforståelse fra et indflydelsesrigt udsnit af det nationale eller af det internationale samfund, som med henblik på en flerårig løsning vil være en slags garant for, at denne flerårige løsning også kan gennemføres. Får man ikke en slags garant for en økonomisk kur, der skal strække sig over en årrække, vil man meget nemt kunne risikere, at f.eks. uro på arbejdsmarkedet eller kapitalvanskeligheder vil kunne slå løsningen i stykker.

Det forekommer mig som sagt, at en regering i en sådan situation har to muligheder for at sikre sig en garant. Man kan enten, og det er det, den socialdemokratiske regering og folketingsgruppe har gjort, vælge et nært samarbejde med arbejdsmarkedet for at sikre den forøgelse af produktionen til konkurrencedygtige priser over en længere periode, som er en af vejene til at løse vore problemer. Socialdemokratiet har valgt i denne situation at alliere sig med kræfter i vores eget samfund. Jeg kan kun se ét eneste alternativ, og da der kun er dette ene, så må det formentlig være det, som venstre og de konservative har i tankerne, når de i realiteten kræver regeringens afgang for selv at komme til.

Næppe noget andet parti, næppe nogen anden gruppe end den, vi repræsenterer, ville kunne opnå det samarbejde med organisationerne, som vi har opnået under disse for-

[Ole Espersen]

handlinger. Jeg tror ikke, at venstre og konservative kunne det med den politik, de har lagt frem. Når det ikke er tilfældet, så kunne venstre og konservative i virkeligheden kun udarbejde det, der på papiret ville have været en smuk plan, og den kunne man gå til valg på senere. Det ville ikke være til gavn for befolkningen og heller ikke i det lange løb, tror jeg, for de to partier.

Derfor bliver der kun ét eneste andet effektivt middel til rådighed for disse to partier, og det ville være at lade landet sætte under en slags administration af international kapital, f. eks. af Den internationale Valutafond. Ved at gøre dette kunne en dansk regering sikkert opnå meget langstrakte og omfattende kreditter, men til gengæld måtte den acceptere, at det var udefra kommende kræfter, der skulle styre udviklingen på meget væsentlige punkter. Den måtte acceptere, at fonden f.eks. skulle bestemme, hvor og i hvilket omfang og hvor hurtigt der skulle skæres i vores sociale budgetter her i landet.

En sådan fremgangsmåde har man tidligere valgt i England og Frankrig. Jeg skal ikke bestride, at den kunne være effektiv, selv om erfaringerne bestemt ikke entydigt taler derfor.

Efter min bedste overbevisning er det den eneste anden løsning, de to borgerlige partier kunne præsentere os for. Det har man ikke sagt hverken direkte eller indirekte, men hvilken anden løsning kunne man egentlig have præsenteret den danske befolkning for i denne situation?

Vi foretrækker fra socialdemokratiets side at søge vore problemer løst af det danske folketings, og det mener vi fortsat at vi vil kunne gøre, hvis vi får tilslutning i dag her i folketingset til gennemførelse af de forslag, der nu ligger på folketingsets bord.

Med dette alternativ, det eneste alternativ, der efter min mening består, og som jeg her har nævnt, vil man forstå, med hvilken alvor vi appellerer til folketingsets partier om støtte til de foreliggende lovforslag, som jo ikke er enslydende med de 18 lovforslag, som regeringen lagde frem den 4. december. Det er forslag, der har gennemgået meget omfattende forhandlinger i udvalgene. Ikke blot har de gennemgået forhandlinger, de repræsenterer i høj grad indrømmelser på meget væsentlige punkter til de partier, som har villet indgå i et reelt samarbejde med socialdemo-

kratiet. Derfor er det, der nu ligger til afgørelse hos folketingset, en plan, der i sin udformning skulle kunne vinde tilslutning hos et flertal.

Jeg skal endnu en gang på min gruppes vegne opfordre til, at tinget vedtager disse forslag, som de nu fremstår efter anden behandling.

Formanden:

Inden jeg giver ordet til hr. Ellemann-Jensen, skal jeg gøre opmærksom på, at det er tanken at holde frokostpause fra kl. 12 til kl. 13. Skulle vi få aftenmøde, hvad meget vel kan tyde på, holdes middagspause fra kl. 18 til kl. 19.

Ellemann-Jensen (V):

Da vi for over 14 dage siden havde første forhandling om regeringens såkaldte helhedsløsning, gjorde venstre opmærksom på, at regeringen spillede alt, alt for svagt ud over for de vældige problemer i samfundsøkonomien.

Det er jo en noget forpjusket helhedsløsning, vi i dag har til sidste behandling i tinget. Man har med omhu barberet væk nogle af de få ting, som virkede i positiv retning. Derfor må det til en begyndelse slås fast, at den helhed, som regeringen nu er nået frem til, er endnu mere utilstrækkelig over for problemerne end regeringens første udspil. Og det nytter ikke, at regeringen ved hr. Ole Espersen nu her lægger så stor vægt på, at man har opnået enighed med organisationerne, for vi må huske på, at det jo kun er den ene side, man er blevet enig med. Den anden side har man i bedste fald kun orienteret. Når man ser, hvad socialdemokratiet har fået ud af at være det eneste parti, der kan blive enig med organisationerne om noget, som hr. Ole Espersen sagde, så er der altså ikke meget at råbe hurra for.

Den oprindelige kriseløsning rummede jo krav om to centrale lønmodtagerfonde, og nu har regeringen så fjernet den ene fond. Men regeringen har fra starten vidst, at der i folketingset er et klart flertal imod sådanne forsøg på at ændre helt grundlæggende strukturer i samfundet, og derfor var det urimeligt, at regeringen kørte så stærkt frem med dette krav, som jo aldeles ikke er taget af bordet, det er bare blevet udskudt – rent

[Ellemann-Jensen]

bortset fra, at den anden fond, den indefrosne dyrtidsmilliardfond jo stadig er på bordet, og denne fond rummer reelt elementer, som kan gøre den til netop den centrale ØD-fond, som et flertal i folketinget vender sig imod.

Prisen for at tage den fond, man ville etablere i forbindelse med en obligatorisk over-skudsdeling, væk, er, at regeringen svækker sin oprindelige helhedsløsning på et af de få punkter, hvor den greb ind over for en af vores alvorligste økonomiske grundskavanker, nemlig den alt for kraftige lønudvikling. Regeringens barberede helhedsløsning rummer derfor alene indgreb over for den automatiske dyrtidsregulering dels ved at ændre beregningen af pristallet, dels ved at fjerne nogle portioner, og det er jo indgreb, som er gjort pinende nødvendige af den devaluering, som nu ikke kan gøres om, og af de energiprisstigninger, der kommer til os udefra.

Men så lader man i øvrigt den automatiske dyrtidsregulering fortsætte, og det vil sige med automatiske lønstigninger ved eventuelle fremtidige kronekursjusteringer, og med automatiske lønstigninger, som er en følge af de betydelige indirekte prisstigninger, der jo kommer som følge af stigninger i oliepriserne. Man bevarer altså denne automatik stik imod alle de gode råd, vi har fået både fra hjemlig økonomisk ekspertise og fra alle de udenlandske organisationer, vi skal rådføre os med, EF, OECD, Valutafonden osv. Samtidig med at man fjerner et par dyrtidsportioner og ændrer på beregningen af pristallet, så vil man nu give frit løb for den lønglidning, der vil kunne ophæve disse virkninger af indgreb i dyrtidsreguleringen. Man vil oven i købet give denne lønglidning ekstra næring ved forhøjelse af garantiløn osv., og det vil uundgåeligt føre til, at der opstår lønpres i virksomhederne, og det vil i sidste ende ramme lønmodtagerne i form af øget ledighed.

Der er altså ikke megen indkomspolitik tilbage i regeringens helhedsløsning. Men til gengæld har man bevaret en masse andre ting, der virker stik imod den erklærede målsætning for den økonomiske politik, og målsætningen var som bekendt at sikre en vedholdende nedgang i Danmarks underskud over for udlandet.

Der er først og fremmest de mange skatteforslag tilbage, og dér er man altså i sidste ende endt med en helhed, hvis væsentligste indhold er helt perspektivløse skatteforhøjelser. Værre bliver det af, at regeringen i går endelig fik demonstreret ved finanslovsforslagets afsluttende behandling, at man ikke er villig til i tilstrækkeligt omfang at spare på det offentliges udgifter.

Ved at gribe til skatteforhøjelser bliver der betalt dyrt for enhver lille forbedring af betalingsbalancen. Der bliver betalt med tab af arbejdspladser igennem varige tab af den produktion, der forsvinder og ikke siden kan erstattes. I den helhed, vi behandler i dag, er det endda særlig galt, for her rammer skatteforhøjelserne i overvejende grad netop det erhvervsliv, hvis konkurrenceevne man jo grundlæggende ville prøve på at styrke. Man vil lægge en særskat på landbruget for at opkræve en særdeles tvivlsom devalueringsevne. Man vil forringe erhvervenes afskrivningsmuligheder, man vil øge selskabsskatten, man vil øge formueskatten på en måde, som først og fremmest rammer de formuere, der er aktivt investeret i erhvervslivet. Man vil begrænse indtjeningen, og man vil begrænse opsparingen, man vil ramme pensionister.

Regeringens tilbud til erhvervslivet er i virkeligheden fortsat stigende lønudgifter, en stram prislovgivning og en øget skattebyrde. Sagt med andre ord: man indsnævrer virksomhedernes indtjening, og så beskatter man den endnu hårdere end hidtil. Kan det løse landets økonomiske problemer? Kan det sætte dansk produktion i stand til at klare sig bedre i den hårde internationale konkurrence? Nej, naturligvis kan det ikke det, og det vil igen især ramme lønmodtagerne, for det vil føre til, at virksomhedernes lønudbetalingsevne bliver begrænset.

Regeringen indrømmer jo selv i det notat fra budgetdepartementet, som folketinget modtog i går, at resultaterne for samfundsøkonomien nu bliver endnu mere beskedne og utilfredsstillende, end der var lagt op til med regeringens oprindelige forslag. Men det stykke papir, folketinget har modtaget, rummer en grov fordrejning af de økonomiske kendsgerninger, som det danske samfund er stillet over for. Der er nemlig tre forhold, som man ikke tager højde for.

[Ellemann-Jensen]

For det første lønudviklingen, hvor regeringen opstiller helt urealistiske skøn over den kommende lønudvikling, efter at man har givet lønglidningen fuldt løb og endda opmuntrer den ved at forhøje garantibetaling m.v.

For det andet overser man ganske, at erhvervslivet nødvendigvis må reagere på øgede skatter og fortsat stigende lønomkostninger ved at nedsætte investeringerne.

Og endelig for det tredje bygger man stadig på håbløst forældede og håbløst urealistiske formodninger om de kommende olieprisstigninger og udviklingen i den internationale konjunktur.

Så er der måske nogle, der siger: nå ja, dette virker altså tilsyneladende ikke godt nok, men det er da vel altid bedre end slet ikke at gøre noget. Det er muligvis en forkert tankegang, for der skal ikke ske ret store begrænsninger i erhvervenes investeringslyst, for virkningerne af det ganske opvejer de beskedne forbedringer af samfundsøkonomien, som følger af regeringens sidste rester af indkomstpoltik.

Der er altså en risiko for, at regeringens helhedsløsning, alt taget i betragtning, vil føre os endnu nærmere den berømte afgrunds rand, end vi ville være kommet ved bare at lade tingene køre videre.

Så siger hr. Ole Espersen, at det eneste alternativ er at vælge at lade sig sætte under administration. Der gør hr. Ole Espersen sig skyldig i en ubehagelig misforståelse, for det er ikke noget, man vælger. Dette med at blive sat under administration af ikke den internationale kapital, som hr. Ole Espersen siger, men f.eks. Valutafonden eller andre, er ikke et valg, man træffer, nej, det er den uundgåelige følge af at føre en uansvarlig økonomisk politik.

Under alle omstændigheder erkender regeringen jo selv, at det, man foreslår her, det, man vil have igennem i dag, ikke er tilstrækkeligt. Det rejser jo et problem for selve folkestyret, for dette kan ikke undgå at nedslide befolkningens tro på, at det overhovedet nytter at bære byrder, og så bliver det ikke let at komme igen om nogle måneder og sige, at nu skal der tages fat, og nu gælder det, og nu skal vi nok gøre noget, der hjælper. Og holder folk først op med at tro på, at det hele nytter noget, fordi man har fået fremstillet tingene alt for optimistisk, fordi man er ble-

vet pålagt de forkerte byrder, så ender vi let dér, hvor tilliden til folkestyret er væk.

Derfor er det et tungt ansvar, statsministeren påtager sig med denne helhedsløsning. Barberingen af den i forvejen alt for svage løsning er prisen for at få løst en intern strid i socialdemokratiet, eller man skulle måske snarere sige: få lempet denne strid over i LO. Den pris skal så betales af det øvrige samfund. Statsministeren accepterer altså i denne situation, at han først og fremmest er parti-formand, og at han skal varetage partiets interesser.

I dag står statsministeren så over for folketinget med sine forslag uden at have indgået noget forlig, uden at have noget flertal bag sig. Selv om regeringen skulle slippe hel-skindet igennem dagens afstemninger, vil den stå i den ubehagelige situation, at et flertal i folketinget er imod regeringens helhedsløsning. Regeringen vil ikke have noget forlig, hvor et flertal har været med til at præge den politik, der skal føres, og derfor vil stå last og brast med regeringen. Ingen af de partier, der i dag måtte støtte forskellige af regeringens forslag i helhedsløsningen, kan se noget som helst perspektiv i regeringens samlede politik – lige bortset fra socialdemokratiet.

I stedet for et juleforlig har regeringen sået splid og høster kaos. Det er en julefallit, regeringen lægger op til. Det er uforståeligt, at en mindretalsregering vil spille så højt politisk spil. Uanset udfaldet af dagens afstemninger vil statsministeren have tabt, og, hvad værre er, det Danmark, som statsministeren gerne skulle lede under hensyntagen til helheden, det Danmark har også tabt.

Fra starten af denne regerings tid har parolen været: vi vil bestemme, hvordan helheden skal se ud; det er vores opfattelse af balance, som I andre skal acceptere, ellers smider vi bare det hele fra os. Denne trussel, truslen om et nyt valg få måneder efter at vælgerne er blevet hørt, ja, den trussel kan vise sig så stor, at regeringens afpresningspolitik over for nogle mindre partier lykkes, så regeringen får sine forslag igennem med små og knæbne og forskellige flertal, men regeringen har stadig ikke det flertal bag sig, som bliver nødvendigt, når der skal gribes ind igen, fordi de løsninger, regeringen lægger frem i dag, er alt for svage. Så skal vi til den igen med trusler, afpresningsforsøg, pendul-

[Ellemann-Jensen]

fart imellem statsministeriet og LOs hovedkvarter, hele denne uværdige forestilling, som vi nu har spildt uger på.

Venstre har ikke tillid til, at regeringens politik kan føre os i den rigtige retning, men venstre er fortsat rede til at gå ind i åbne forhandlinger om, hvordan vi på tværs af partiskel kan få løst de dybt alvorlige problemer i samfundsøkonomien. Vi vil bare ikke lade os true til at ændre afgørende på samfundets struktur. Vi har da også nogle hegns-pæle, som vi gerne vil have flyttet. Det har vi måske ikke gjort tilstrækkelig opmærksom på. Vi tror nemlig ikke på, at det er holdbart at ville flytte hegns-pæle, når der skal gennemføres kriseløsninger. Socialdemokratiet og LO mener altså noget andet. De vil have deres hegns-pæle flyttet ind på andres jord, og skal det være melodien, ja men så kan vi da også komme frem med vores ideologiske ønsker, men det er bare ikke, hvad situationen kræver. Situationen kræver samarbejde, og situationen kræver åbenhed over for andre, andres holdninger, andres synspunkter. Derfor skal vi opfordre regeringen til, hvis den kommer igennem dagen i dag, at bruge juleferien til at tænke sig ganske grundigt om.

Statsministeren bør gennemtænke de oplevelser, han har haft, siden han dannede regering efter valget. Hvorfor gik det så skidt? Hvorfor havnede statsministeren i den situation, han sidder i i dag? Forhåbentlig vil sådanne stille overvejelser føre til, at statsministeren så vender tilbage til folketinget i det nye år med et helt nyt syn på, hvad samarbejde er, og hvad samarbejde kræver af en mindretalsregering i et folketing med mange partier.

Om de tre prislove, der også skal siges et par ord om ved denne lejlighed, skal jeg ganske kort sige, at venstre finder ikke, at der er skabt den balance, som nødvendigvis skal være imellem meget stærke prislove på den ene side og en lovgivning omkring indkomst-udviklingen på den anden side. Vi finder ikke, den balance er til stede. Derfor kan vi ikke stemme for regeringens forslag til prislove.

Poul Schlüter (KF):

Om få dage går Danmark ind i 1980erne. Der er nogen trøst forbundet med den

kendsgerning, at det er vi ikke alene om, men på den anden side er der vel næppe noget land i vor del af verden, som forlader 1970erne med magen til rod og uorden i sin økonomi.

Da regeringen forelagde sine forslag til en helhedsløsning, var vi kritiske, men vi nærrede et håb om, at efter førstebehandlingen ville der blive sat forhandlinger i gang, som kunne forbedre regeringens forslag på en sådan måde, at vi kunne slutte med et virkelig bredt samarbejde i folketinget og med en overvældende opslutning bag en samlet national løsning, som både her i salen og ude i befolkningen kunne skabe ny tillid til fremtiden.

Det er ofte gået sådan igennem årene, at efter at en regering har forelagt sine forslag, har den anstrengt sig meget for at skabe bredt samarbejde. Mit parti, det konservative folkeparti, har ofte deltaget i brede løsninger, men denne gang slukkede regeringen selv håbet.

Når vi nu skal gøre regnskab over de sidste ugers begivenheder, kommer man ikke uden om, at det har været afgørende, at regeringen fra første færd ikke søgte samarbejde og forhandlinger med det konservative folkeparti eller med venstre. Det har været en bevidst linje fra regeringens side; fra første færd var den indstillet på at forhandle med nogle, men ikke med alle. Vi kommer senere i dag til at opleve, at de fleste af regeringens lovforslag føres igennem folketinget med klar støtte af socialistisk folkeparti, og der bliver vel også de lovforslag, som VS vil stemme for.

Det er et andet socialdemokrati, vi møder efter folketingsvalget i oktober, end det socialdemokrati, vi har kendt i en lang årrække. Vi møder nu en socialdemokratisk regering, som fører en anden kurs. Jeg er klar over, at det på en ikke unaturlig måde afspejler valgresultatet. Valgresultatet gav jo en mulighed for, at en socialdemokratisk mindretalsregering på væsentlige områder kunne basere sin politik på støtte fra SF og på støtte fra det radikale venstre, for her ligger et flertal. Blandt regeringens støttepartier er vel SF i dag det mest tilfredse. Man kunne få indtryk af, at det radikale venstre til gengæld er det mindst utilfredse. Men dette er den politiske akse, som kriseløsningen knytter sig til. Der har ikke været skygge af reelle forhandlinger

[Poul Schlüter]

mellem regeringen og det konservative folkeparti og heller ikke med venstre. Regeringen valgte en ny vej: den brød det brede samarbejde.

Hvad er det så for en økonomisk krise, vi nu møder? Den dybeste nogen sinde, særlig for det danske samfund. Vi havde i forvejen bundrekorden i vores del af verden, når det drejer sig om arbejdsløshed, når det drejer sig om betalingsbalance og om gældsætning til udlandet. Det er gået dårligt i Danmark de sidste år. Men det, der er så forstemmende nu ved afslutningen af et par uger med kriseforhandlinger, er, at man må fastslå, at nu kommer det til at gå langt værre.

Hr. Mogens Lykketoft, der jo står regeringen nær, udtrykte det forleden efter fremsættelsen af regeringens reviderede lovforslag således: »Med denne løsning får Danmark kun et lille pusterum på vejen mod afgrunden«. Jeg tror desværre, det er en realistisk vurdering.

For øjeblikket har vi vel omkring 140.000 arbejdsløse. Den politik, regeringen nu fører igennem, sikrer, at om 3 år vil arbejdsløshedstallet være steget til omkring 250.000. Jeg ved godt, at regeringen selv regner med et noget lavere tal, kun godt 200.000, og det er svært at skønne 2-3 år ind i fremtiden, men den vurdering, som bygger på tallet 250.000, er jeg bange for er mindst lige så reel som regeringens forsøg på at skønne.

I søndags blev det klart for regeringen og socialdemokratiet, at man ikke kunne komme igennem med ØD, der omfattede en central fond. Det var der sådan set ikke noget nyt i, for som valget gik i oktober, måtte det stå lysende klart for socialdemokratiet, at den danske vælgerbefolkning ikke giver støtte til ØD med central fond. Allerede under åbningsdebatten efter valget her i salen udtalte partiernes ordførere sig på en sådan måde, at regeringen fik en ny bekræftelse. I dette folketing var der og er der ikke flertal for ØD med central fond. Men der skulle gå lang tid, før regeringen ville bøje sig for denne kendsgerning. Det skete i søndags; da så regeringen det omsider i øjnene, og så besluttede den sig for at ændre sit oplæg til en politisk løsning. Det var godt på dette punkt, men det havde nok været bedre, om man havde erkendt det med det samme, fra først af.

Men hvad gjorde så regeringen? Ja, så mødtes en ministerkomité, det var ligesom en politisk standret, nu skulle man så afsige sin nye dom. Og hvad kom dommen til at lyde på? Den kom til at lyde på, at siden socialdemokratiet ikke i befolkningen og her i folketinget kan få et flertal for ØD med central fond, må vi øge arbejdsløsheden. Så omskrev socialdemokratiet sin økonomiske politik i øvrigt, og dommen kom til at lyde på, at nu skal 15.000 flere miste deres job. Det resolverer man bevidst, beregnende, velovervejet, køligt. Det var socialdemokratiets dom over det folketing og den befolkning, som ikke ville bøje sig i ØD-sagen. 15.000 til uden job. Det bliver flere, de 15.000 er regeringens eget tal. Hvordan føles det egentlig for en socialdemokratisk regering sådan helt bevidst, når man ikke får sin vilje med ØD, at sige: så skal straffen være større arbejdsløshed? Hvilken solidaritet! Det er ikke for stærkt, når jeg siger, at dette er en lønmodtagerfjendsk politik, for det bliver lønmodtagerne, som nu straffes. I dette øjeblik ved vi ikke hvem, men vi ved, at det bliver mange tusinde. Det er altså moderne socialdemokratisk politik.

Ser vi på vor samfundsøkonomi, hvordan vil den så udvikle sig? Vi er overbevist om, at der nu efter regeringens lovforslag, vedtaget, som de sikkert bliver i dag, må regnes med en stigning i vort betalingsbalanceunderskud i et sådant format, at der kun går et par år, før vi møder et underskud i størrelsen 20 mia kr. Det kan vi ikke leve med. Hvor regeringens målsætning var at bygge en politik op, som kunne sikre, at vi dog i alt fald fik et fald i tendensen år efter år, kommer vi nu til igen at opleve det modsatte, at fra år til år vil underskuddet på betalingsbalancen stige. Det kan vi heller ikke blive ved at leve med. Hvor vores udlandsgæld i dag er på omkring 72 mia kr., sikrer regeringens politik en fordobling på 4-5 år. Vi kommer til at opleve et underskud i størrelsen 150 mia kr. Det er en umulighed. Men det er altså socialdemokratiets budskab til den unge del af befolkningen ved indgangen til 1980'erne. Man gør 1980'erne til et umuligt tiår, man gør os langt fattigere, end vi egentlig er og behøver at være. De unges valgmuligheder vil gennem 1980'erne blive stadig indsnævret. Deres menneskelige frihed vil blive gjort stadig mindre. Samfundsøkonomien vil udvikle sig, så det fra år til år bliver endnu mere håbløst

[Poul Schlüter]

at se fremtiden i møde. Derfor mangler der også social balance i regeringens kortsigtede og langsigtede politik. Der mangler ganske social balance. Lønmodtagerne – og især den del af dem, som de kommende år skal miste deres job – straffes alt for hårdt. De unge, som skal betale regningen, straffes alt for hårdt. Der mangler social balance i denne politik.

I vor gruppe mener vi, at regeringen desværre ikke længere har noget, man selv med den bedste vilje kan kalde en økonomisk politik. Socialdemokratiet siger i dag nej til at løse problemerne positivt, men de mødte oplæg, som kunne bruges. Vi accepterer i det konservative folkeparti, at den kommende tid nødvendigvis må give os et reallønsfald i størrelsen 5 pct. Der er ingen vej udenom. Men vi foreslog løsninger, som havde betydet lavere prisstigninger og lavere indkomststigninger. Vi tilbød regeringen en løsning, som ville give os lønstigninger i størrelsen 3½ pct. om året gennem erstatning af yderligere nogle dyrtidsportioner med en skatterabat. Vi sagde til regeringen: hvis I mener, at et højere lønmodtagerfradrag er en teknik, som betyder en noget større fordel for de højere indkomster i forhold til de mindre, så vil vi gerne drøfte en teknik, som betyder, at hver lønmodtager, som skal give afkald på dyrtidsportioner, sikres nøjagtig samme antal kroner i skattelettelse.

Vi sagde til regeringen: Vi kan godt se, at hvis en virkelig stram indkomstpolitik kommer til at betyde, at nogle virksomheder kan deklare en stærk overskudsstigning de kommende år, så vil vi se på det problem. Vi vil gerne drøfte indførelsen af en overskudsdeling, som svarer til den virkelig stramme indkomstpolitik, men det skal være frivillige ordninger, det skal være medarbejderne og de ansatte i den enkelte virksomhed, som bestemmer, hvordan det skal virke. Og så føjede vi til: for nu at få lidt gang i tingene kunne vi måske drøfte at indføre en ekstra skat på overskudsforøgelse den kommende tid.

Men socialdemokratiet var ikke interesseret. Hvis det, det drejer sig om, er at knytte medarbejderne nærmere økonomisk til netop den virksomhed, hvor de er ansat, så har det ingen interesse. Kan man ikke få fonden – og dermed den magtforskydning, socialdemokratiet ønsker, over til lønmodtagerorga-

nisationernes topledelse – så er man ligeglad.

Vi får nu en politik, som betyder faldende investeringer, som betyder øget beskatning i de virksomheder, vor velstand afhænger af, som betyder, at lysten og evnen til at sætte noget i gang yderligere bliver begrænset. Det er desværre vor bedømmelse, at regeringen med den politik, som i dag gennemføres, umuliggør, at landets vanskeligheder klares gennem øget produktion af danske varer, som kan sælges i indlandet og i udlandet. Men der er jo ikke andre veje.

Vi har ofte før medvirket i forlig med socialdemokratiet. Vi har gjort det, hver gang vi følte, at socialdemokratiet var villig til at tage et rimeligt hensyn til de synspunkter, vi nu engang tror på. Denne gang lader det sig ikke gøre. Socialdemokratiet har ikke givet os en ærlig chance for at tage et medansvar.

Vi har to hovedbetingelser: en klar forbedring af vore virksomheders konkurrenceevne og en klar vilje til at begrænse de offentlige udgifters vækst. Det er de to punkter, hvor det er gået skævt det sidste tiår. Socialdemokratiet har sagt nej; derfor må vi være opposition til socialdemokratiets politik. Det gør os ondt, at socialdemokratiet har skiftet politik efter valget, det kommer også til at gøre ondt i befolkningen, at socialdemokratiet nu går en anden vej end før, men når man vil det sådan, må vi også lægge kursen derefter. Socialdemokratiet søger i dag en politik gennemført, som intet gavner. Så må vi arbejde for øget tilslutning i befolkningen til en bedre politik. Det vil vi gøre. Jeg beklager, at socialdemokratiet har fulgt rådene fra fagbevægelsen om nu at søge tingene ført igennem selv og uden klare flertal. Det konservative folkeparti ville gerne have samarbejdet, men den hånd, vi strakte ud, nægtede man at tage imod.

Askjær Jørgensen (FP):

I går var hr. Camre ordfører for socialdemokratiet og udtalte bl. a., at det blev en opgave i 1980'erne at få hold på den offentlige sektor. Altså den socialdemokratiske ordfører fortalte, at den offentlige sektor var kørt løbsk under socialdemokratisk ledelse i 1970'erne. I dag har vi så en socialdemokratisk ordfører, der snakker om, at enten må man tage imod den helhedsløsning, som socialdemokratiet lægger frem, eller også må vi

[Askjær Jørgensen]

lade os sætte under administration. Altså man lægger op til, at der er krisesituation i Danmark, at vi står i en meget alvorlig situation.

Samtlige socialdemokratiske politikere har tudet den danske befolkning ørerne fulde om, at der er alvorlig krise i Danmark. Det vil altså sige, at samtlige socialdemokrater selv indrømmer, at man ikke har været i stand til at lede Danmark på forsvarlig vis. Der er sket den ændring op igennem 1970'erne, at først i 1970'erne var fremskridtspartiet alene om at sige, at socialdemokratiet ikke forstår at styre Danmark, sidst i 1970'erne er socialdemokratiet blevet enig med fremskridtspartiet om, at socialdemokratiet ikke evner at styre det danske samfund.

Det har op igennem 1970'erne været almindelig kost for fremskridtspartiet, at vi er blevet beskyldt for at tale med for store bogstaver, at udtrykke det for stærkt, at levere grovheder mod socialdemokratiet. Det er lykkedes socialdemokratiet at styre således i slutningen af 1970'erne, at det slutter med, at landbrugets topfolk, at landbrugets ledelse beskylder socialdemokratiet for avanceret tyveri. Jeg ved ikke, om vi kan være enige med landbrugets ledelse i betegnelsen »avanceret«, men det andet er vi enige med landbrugets ledelse i. Det, man forsøger over for landbrugssektoren, er tyveri. Vi er enige med landbrugets ledelse i denne vurdering.

Den såkaldte helhedsplan, som folketingets skal tage stilling til i dag, er foreløbig kulminationen af den lange række af kriseløsninger, augustforlig, septemberforlig, Marienborgforhandlinger osv., som har været karakteristiske for 1970'erne. Alle disse mange kriseforlig, hvor folketinget har været indkaldt hu hej vilde dyr midt på sommeren osv., det er de mange brikker i det samlede spil, der har skabt den krise, som socialdemokratiet nu siger vi befinder os i.

Vi må notere os, at en række af folketingets partier er medskyldige, har hjulpet socialdemokratiet med at skabe den meget alvorlige situation for det danske samfund. Vi må notere, at den række partier er medskyldige i, at også forhenværende finansminister Heinesen kunne se afgrunden her en af de sidste måneder i 1970'ernes tiår. Men uanset om man noterer, at en række partier er medskyldige, så er hovedindtrykket af 1970'erne, at det danske socialdemokrati duede ikke, og at

man i slutningen af 1970'erne havde en meget dårlig socialdemokratisk statsminister. Statsminister Anker Jørgensen vil gå over i historien som den hidtil dårligste statsminister, det danske samfund har haft.

Regeringens såkaldte helhedsplan indeholder skatter på landbrugsjord, som landbrugets folk kalder tyveri. Når man beskatter landbruget, gør det dårligere at producere landbrugsvarer, falder naturligvis produktionen af landbrugsvarer. Det forøger betalingsbalanceproblemerne, det giver mere arbejdsløshed, det gør Danmark fattigere. Derfor er det rigtigt at sige, at det punkt er samfundsskadeligt, det er en ødelæggelse af vores velfærdssamfund.

I helhedsplanen er der også en masse modbydeligheder over for øvrige dele af dansk erhvervsliv. Man vil lægge mere skat på selskaber. Det bliver altså mindre attraktivt at drive erhvervsvirksomhed, hvorfor produktionen falder. Det går ud over betalingsbalancen, det giver flere arbejdsløse. Også byerhvervene – industri, håndværk, handel – skal trænges ud i tovene af socialdemokraterne. De skal også hindres i at føge produktion og beskæftigelse. Socialdemokratiet gør, hvad det kan for, at samtlige grene af dansk erhvervsliv skal reduceres, trænges så langt ud. Man gør, hvad man kan, for at det hele skal blive så ødelagt som overhovedet muligt.

Trusler om ØD, som man har kørt nu i en årrække, har naturligvis været med til at gøre initiativtagerne i den danske produktionssektor negative. Man har via den megen snak om ØD skabt megen arbejdsløshed og forøget vort betalingsbalanceunderskud. Der er ikke en eneste stavelse i regeringens såkaldte helhedsplan, som ikke direkte tager sigte på at nedlægge alt, hvad der hedder privat virksomhed og foretagsomhed i det danske samfund.

Det er helt tydeligt, at regeringens såkaldte helhedsplan tager sigte på at nå det, som det fremtrædende medlem i den socialdemokratiske regering socialminister Ritt Bjerregaard har udtalt, at i år 2000 skal der ikke være mere selvstændig erhvervsvirksomhed i Danmark.

Socialdemokratiets ønsker om en total centralisering af samfundet, total umyndiggørelse af alle samfundets borgere, total udryddelse af alt, hvad der hedder privat initiativ,

[Askjær Jørgensen]

er nu så fremherskende, at man åbenbart ikke skyr noget middel for at nå disse mål. Jeg vil meget nøje lægge mærke til, hvilke af folketingets partier – især de partier, der har kaldt sig ikke-socialistiske – der i dag vil levere de kræfter, som socialdemokratiet måtte mangle i at fuldbyrde det, som er udtrykt af socialminister Ritt Bjerregaard.

For fremskridtspartiet ligger det lysende klart, at rigdom for et samfund ikke kan skabes via centralistisk styring af alt og alle, at ingen af samfundets borgere kan gøres lykkeligere af, at man ikke må tænke selv. Det er tankevækkende i dag, hvis et parti, der har en hr. Erhard Jakobsen som leder, vil være med til at hjælpe socialdemokratiet med at fuldbyrde den endelige dødsdom over det frie Danmark.

Det er tankevækkende, hvis et parti, der kalder sig kristeligt folkeparti, i dag vil være med til at udstrege endeligt det, der hedder frihed under ansvar for danske borgere. Det er tankevækkende, hvis det parti, der kalder sig Danmarks retsforbund, i dag vil være med til at dræbe Danmark som et retssamfund.

Igennem nogle måneder har vi i fremskridtspartiet arbejdet med at ajourføre vort alternative finanslovsforslag, som vi har gjort det hvert år. Vore ændringsforslag blev stemt ned forleden, og dette på trods af at vore ændringsforslag helt sikkert ville have medført en situation i Danmark, hvor der ville være fuld beskæftigelse, og hvor der ville være produktionsfremgang, så vi ville have betalingsbalanceoverskud i stedet for betalingsbalanceunderskud, og hvor der ville blive en stor mangel på arbejdskraft.

Et flertal i det danske folketing sagde nej til fremgang i det danske samfund. det må vi erkende; sådan er tingenes tilstand. Naturligvis skal man ikke ønske sig, at der holdes valg i hvert kvartal i Danmark, men jeg tror ikke, at den danske befolkning var klar over, hvad det egentlig var, man gjorde den 23. oktober 1979. Jeg tror ikke, og hele fremskridtspartiet tror ikke på, at den danske vælgerbefolkning igen, hvis vi får et valg i januar eller i februar, vil kunne tage så afgørende fejl, som man gjorde det den 23. oktober 1979.

Det er tydeligt, at det var statsminister Anker Jørgensen, der vandt den 23. oktober 1979, men det er lige så tydeligt, at det er

den samme statsminister Anker Jørgensen, der så klart har demonstreret over for den danske befolkning, at han overhovedet ikke evner at styre det danske samfund mere.

En af årsagerne til, at socialdemokratiet har klaret sig godt på valgdagene op igennem 1970'erne, er det forhold, at man har brugt utrolig mange milliarder kroner til at købe sig stemmer for. Men det, der er gået helt galt sidst i 1970'erne, er jo, at man ikke har kunnet accelerere skatter så voldsomt, at man har kunnet kræve nok op fra skatteyderne til at købe sig stemmer for. Derfor har man måttet låne og låne og låne for at have midler nok til at købe sig stemmer for. Den måde, socialdemokratiet køber sig stemmer for, er ved simpelt hen at sørge for, at den offentlige sektor accelererer, sådan at flere og flere kan få noget, som man tror er et sikkert job. Sidste vildskud er naturligvis efterlønsordningen. Også dette er noget, socialdemokratiet har gennemført for derigennem at købe sig stemmer.

Inden jeg slutter min første runde, vil jeg henvende mig direkte til hr. Chr. Christensen og gøre opmærksom på, at jeg kender mange af de folk, der har givet stemme til hr. Chr. Christensen på valgdagen. Jeg kan fortælle hr. Chr. Christensen, at disse stemmer ikke er afgivet for at skulle bruges til at være en støtte til socialdemokratiet til at nå det mål, som er udtrykt af fru Ritt Bjerregaard, nemlig at i år 2000 skal der ikke mere være selvstændig erhvervsvirksomhed i det danske samfund. Der hviler et meget tungt ansvar på kristeligt folkeparti i dag. Det vil være interessant, om afstemningerne her i dag skal vise, om de stemmer, der ikke mindst i det vestjyske er givet på kristeligt folkeparti, skal misbruges til at fremme socialisme og umyndiggørelse af danske borgere. Det er en ganske alvorlig sag. Det er trist for det danske samfund, og det er også trist for de mennesker, der har stemt på kristeligt folkeparti, hvis vi skal gå ud af 1970'erne med opnåelse af det for socialdemokratiet, at kristeligt folkeparti skulle blive snøret til at hjælpe socialdemokratiet med endelig fuldbyrdelse af total socialisering af det danske samfund.

Gert Petersen (SF):

Hvis befolkningen har fået en fornemmelse af noget kaotisk herinde på Christiansborg

[Gert Petersen]

igennem de sidste uger, har befolkningen fået en meget rigtig fornemmelse. Det hænger bl.a. sammen med, at folketinget i dag består af to flertal: et indkomstpoltisk og et reformvenligt flertal, og disse to flertal er selvfølgelig ikke identiske. Det indkomspolitiske flertal omfatter nogle af reformpartierne; socialdemokratiet og det radikale venstre vil have indkomstpoltik plus reformer, men venstre og de konservative vil kun have indkomstpoltik, ikke reformer. Til gengæld består reformflertallet bl.a. af partier, der vil have reformer, men ikke indkomstpoltik. Det gælder SF, VS og retsforbundet. Men reformflertallet bliver først til et flertal, når vi summerer op med socialdemokratiet og helst også det radikale venstre. Så er der altså også fremskridtspartiet, som både siger nej til indkomstpoltik og til reformer, i hvert fald hvis de skal være socialprogressive.

Det var denne situation, der var til at forudse, og som blev kaldt en gordisk knude, det er et andet ord for en knude, der ikke kan løses op. Den socialdemokratiske regering har så søgt at løse knuden ved at gennemføre en krisepoltik, både med indkomstindgreb og visse reformer, ved hjælp af skiftende flertal. Hvordan reagerer så de andre partier, der indgår i de to flertal på denne form for knudeopløsning? De reformvenlige partier, der er imod indkomstpoltik, og som derfor kaldes uansvarlige, accepterer fremgangsmåden. De kunne have sagt: vi stemmer mod den del af pakken, som kun kan vedtages med vores stemmer, for så falder jo hele pakken, også indkomstpoltikken. Men sådan siger de ikke.

Socialistisk folkeparti indstillede sig straks på at acceptere de skiftende flertal; vi ville ikke føre ultimativ politik. Jeg kan forstå, at venstresocialisterne åbenbart ræsonnerer på samme måde: selv om den positive del af pakken er beskeden, har VS ikke gjort sin støtte til den afhængig af, at regeringen dropper indkomstpoltikken, selv om de derved faktisk kunne bringe regeringens indkomstpoltik til fald. Og retsforbundet har jo i årevis opfordret enhver siddende regering til at klare sig med skiftende flertal.

Hvordan optræder så de reformfjendtlige partier i det indkomspolitiske flertal, altså de såkaldt ansvarlige partier, venstre og de konservative? De optræder efter princippet: kan vi ikke få det hele, så vil vi ikke nøjes

med det halve. De vil kun acceptere, at deres egen politik føres igennem til punkt og prikke. Deres had til de ret så beskedne reformer, der findes i pakken, er så umådeligt, at de truer med at stemme mod det, som egentlig ellers er skåret til efter deres læst, bare for at bringe de beskedne reformer til fald.

Derfor er det disse partier, der gør situationen kaotisk, som optræder ultimativt og groft uansvarligt. Jeg håber, vælgerne vil huske det, hvis dagen i dag udløser et valg, og jeg håber under alle omstændigheder, at statsministeren, som jo tidligere har været sådan lidt forelsket i disse to partier, også vil huske det, sådan at den flirt, der tidligere har eksisteret, ikke bliver genoptaget.

Derimod bør regeringen, enten denne eller en socialdemokratisk regering i et kommende folketing, søge samarbejde til anden side med partier, der naturligvis har principper, de ikke fraviger, men som heller ikke er ultimative og groft uansvarlige i deres holdninger, sådan som de store borgerlige partier venstre og de konservative nu optræder.

En sådan nyorientering indebærer, at tyngdepunktet i regeringens politik flyttes over på gennemførelsen af reformer, der kan skabe større social retfærdighed og lette vilkårene for befolkningen, samtidig med at nogle af de væsentlige kriseproblemer imødegås.

SF vil gerne bidrage hertil, både gennem den pression, som skal til for at flytte en så tung skude som socialdemokratiet, der i en årrække har sejlet i kølvandet på de selvsamme reaktionære partier, og gennem skabelse af et sådant samtaleklima, at der kan forhandles om de nødvendige reformer på en sådan måde, at SF kan være med til at præge dem.

SF vil ikke bevæge sig på visse principielle områder, men på mange andre områder er vi rede til forhandlinger og rede til at udvise smidighed.

Her ser vi helt åbenbart anderledes på tingene end venstresocialisterne. Det er allerede fremgået tydeligt, og jeg vil gerne kommentere det et øjeblik. Vi vil nemlig gerne være ved, at vi ser anderledes på tingene end VS, som åbenbart udelukkende tror på øretævernes pædagogik. Det gør SF altså ikke.

Vi oplevede forleden, hvordan regeringen blev fanget i sin egen klodsethed med et egentlig urimeligt forslag, som det bare ikke

[Gert Petersen]

var muligt at lave om på daværende tidspunkt, og så opstillede venstre og de konservative en fælde. Socialistisk folkeparti ville altså ikke bidrage til, at VK-fælden skulle klappe i på en så lille sag som udskrivningsprocenten. Vi foretrak at komme i forhandlingsposition om de yderligere skattereformer, som er så påtrængende nødvendige, derunder også reformer, der gør skatteskalen langt mere social, end den er i øjeblikket, sådan at skatten på de lavere indkomster for alvor kan blive lettet, noget, som man ikke gør fra den ene dag til den anden, men som kræver et indgående reformarbejde.

I årenes løb har socialistisk folkeparti bidraget til adskillige positive reformer, som arbejderklassen er interesseret i i sin hverdag. Det vil vi fortsat gøre, og jeg er overbevist om, at det er disse bidrag, som er medvirkende til, at de mange spådomme om SFs snarlige død gang på gang har vist sig at være mundsvejr.

Men heroverfor står altså et noget mere afventende synspunkt, om jeg så må sige, udtrykt af den venstresocialistiske skribent Charlie Lywood i Berlingske Tidende den 8. november.

Han siger, at vi – altså VS –:

»... ikke forventer, at store dele af arbejderklassen bakker op om os, før dette samfund og dets hersker, kapitalistklassen, er så meget i krise, at store dele af befolkningen søger revolutionære løsninger«.

Det er jo et standpunkt, og det skal man da have lov til at have. Det minder mig meget om Lenins standpunkt i 1918. Det er 61 år siden. Nu har vi altså ventet i 61 år på, at store dele af befolkningen skulle slutte op om at søge revolutionære løsninger, sådan som Lywood her fremstillede det.

Man kan selvfølgelig sige, at har vi ventet i 61 år, kan vi vel også vente de næste 61 år med – der er jo nogle, der har god tid – eller kan vi?

Vi i socialistisk folkeparti har i hvert fald en anden opfattelse. Derfor er vi reformorienterede også med hensyn til hverdagen her og nu. Derfor satser vi meget på at komme i en sådan position, at vi kan bidrage til de reformer, arbejderklassen her og nu har brug for, og uden at vi bilder os ind, at det kan lade sig gøre med liljehvide hænder.

Denne reformorientering udspringer af vores analyse af klassekampens betingelser

under vore breddegrader. Men netop derfor modsvares den også af en ubetinget kamp mod den såkaldte indkomstpolitik. Så længe den socialdemokratiske regering fører indkomstpolitik, kan den ikke vente den ringeste imødekøenlighed fra socialistisk folkeparti i det stykke.

Indkomstpolitikken er asocial. Ifølge LO-formanden betyder det forestående indgreb, at hver arbejder skal forære arbejdsgiverne 3.700 kr. i de næste 14 måneder. Når indgrebet nu indskrænkes, som det hedder, til et indgreb i dyrtidsreguleringen, betyder det bare, at det rammer de lavtlønnede: kvinderne, de ufaglærte osv. ekstra hårdt.

Indkomstpolitikken er udemokratisk. Den underminerer enhver tillid til aftaler, indgåede såvel som påtvungne. Den ophæver lønmodtagernes indflydelse på deres egne løn- og arbejdsvilkår, og på længere sigt sætter den de faglige organisationer ud af spillet, i hvert fald – og det er da det alvorligste – hvis man opfatter dem som medlemmernes faglige demokratiske organisationer. Det kan da godt være, at organisationerne kan få lov til at fungere videre som topstyrede afdelinger af statsapparatet ligesom i visse andre lande, som vi ellers ikke bryder os om at blive sammenlignet med.

Og så er indkomstpolitikken oven i købet uanvendelig som middel til at løse de samfundsmæssige problemer med. Den kan højst skaffe kapitalen en øget profit – og det er også meningen med den – og hvordan kapitalen så anvender denne merprofit, blander man sig ikke i.

Så mente visse faglige ledere, at et indkomstpolitisk indgreb, der betød en arbejderforøring til kapitalen på 10–12 mia kr., kunne afbalanceres af en smule overskudsdeling, som ville give arbejderne ca. 1 mia kr. til kollektiv rådighed. Det er dog den særeste balance, jeg nogen sinde har været ude for.

Vi i socialistisk folkeparti ser gerne, at man tager fat på virksomhedsdemokratiske reformer, men ikke til den pris – ja, ikke til nogen pris overhovedet. Blev der betalt en pris for indførelse af det politiske demokrati i 1849? Der blev ikke betalt nogen pris. Og nu kommer man så her og ville betale ikke på egne, men på arbejderne vegne, 10–12 mia kr. for indførelse af bare en lille, bitte, bitte, smule af noget, som man kalder økonomisk demokrati. Den går ikke. De

[Gert Petersen]

strukturreformer, der er brug for, kan først blive til virkelighed, den dag socialdemokratiet og fagbevægelsen kvitter indkomspolitikken. Så vil de økonomiske indgreb blive koncentreret om nedbringelse af den alt for store import og meget kraftige besparelser på ressourcerne – også om afsavn, men afsavn, som er socialt retfærdigt fordelt. Så bliver det indgreb, som arbejderklassen kan se fornuft i og vil bakke op, indgreb, der bryder med kapitalens logik, for socialismen er ikke forældet, den er mere aktuel og påtrængende nødvendig end nogen sinde.

Derfor kan jeg egentlig også godt forstå, at de borgerlige partier ligesom er blevet lidt bange for socialismen. Jeg kan ikke forstå, de er blevet det på grund af regeringens politik, for der er ikke noget socialistisk i den; den attest kan jeg rolig udskrive til regeringen. Men hvis I frygter socialistiske ændringer i de kommende 5–10 år, tror jeg, at denne frygt er fuldt berettiget fra borgerskabets side.

Men netop derfor må også indkomspolitikken bringes til ophør. Og det vil lykkes, den dag arbejdspladserne demonstrerer i praksis, at de ikke vil finde sig i den. Den afgørende kamp mod indkomspolitikken føres ikke på det parlamentariske plan, men den føres selvfølgelig også dér; også i dette folketing vil socialistisk folkeparti bekæmpe indkomspolitikken; vor forhandlingsvilje, som jeg har talt om, hører op, når det drejer sig om indkomspolitik.

SF vil i dag stemme for en række af regeringens forslag. Det er rigtigt, som det er blevet sagt, at vi vil stemme for en hel del af dem, fordi vi synes, at det er om end kun begyndelser, så dog gode begyndelser, og det er godt, man kommer i gang. Der er også forslag, vi absolut ikke er begejstrede for, men som vi vil stemme for, fordi andre løsninger har vist sig umulige, og især fordi vi vil undgå, at de borgerlige løsninger slår igennem.

Men vi vil stemme imod lønindgrebet. Falder regeringen på den afstemning, må regeringen falde. Så lærer socialdemokratiet måske at løse den tidligere omtalte gordiske knude på den eneste rette måde, nemlig ved at hugge den over, og det vil sige at bryde med indkomspolitikken og vælge en økonomisk politik, der på demokratisk vis bygger på lønmodtagernes egne betingelser.

Jeg tror, at et nyt folketing i endnu højere grad ville afspejle modviljen mod indkomspolitik og interessen i den brede befolkning for ægte reformer. Men det betyder ikke, at socialistisk folkeparti i og for sig har noget ønske om nyvalg nu. Den vigtigste kamp mod indkomspolitikken føres, som jeg har sagt, på arbejdspladserne, og vi må konstatere, der i dette folketing, ud over at der altså forsøges lavet noget skidt, er visse muligheder, som vi hidtil har savnet, for at få den reformpolitik i gang, som vi nu har ventet på i de 4–5 år, krisen har varet, og socialistisk folkeparti bidrager meget gerne til at få den reformpolitik i gang.

Regeringens klogeste handling ville derfor efter vores opfattelse være i sidste øjeblik at opgive det indkomspolitiske indgreb. Tag dog og lyt til venstre og de konservative! Det kan da godt være, at de på det ene punkt i hele verden har ret, hvis vi kan tolke deres ord sådan, at indkomspolitik ikke løser problemerne, medmindre man skal indføre noget nær en diktaturstat for at få sat indkomspolitikken igennem, og somme tider har man jo indtryk af, at det er noget i den retning, som de ønsker.

Lad de øvrige forslag blive vedtaget. Lad os så i den kommende tid forhandle om helt andre former for indgreb mod den økonomiske misere, indgreb, der respekterer de demokratiske rettigheder, også fagbevægelsens og de faglige organisationers medlemmers, som sikrer den sociale retfærdighed, og som er effektive over for merimporten og over for arbejdsløsheden. Det haster – det erkender jeg – men at forhaste sig så meget, at man begår katastrofale fejltagelser, er langt værre end en smule forsinkelse.

(Kort bemærkning).

Chr. Christensen (KrF):

Når jeg har bedt om en kort bemærkning, er det i anledning af de udtalelser, som hr. Askjær Jørgensen kom med. Hr. Askjær Jørgensen gjorde gældende, at specielt jeg stod med et stort ansvar i dag. Jeg vil gerne sige til hr. Askjær Jørgensen, at jeg er mig det ansvar fuldt bevidst.

Så sagde hr. Askjær Jørgensen, at hvis vi stemte for lønindgreb i dag, stemte vi for at føre socialistisk politik.

[Chr. Christensen]

Jeg vil gerne sige til hr. Askjær Jørgensen, at kristeligt folkeparti i valgkampen – og det ved hr. Askjær Jørgensen, da vi var i valgkamp sammen – klart er gået ind for, at den måde, vi skulle rette dansk økonomi op, var at gå ind i en begrænsning af lønindkomsterne og indkomststigningen i det hele taget. Vi sagde også ganske klart, at hvis man ikke ville gå den vej, var alternativet skatter og afgifter. Det vil forøge erhvervslivets omkostninger, og den vej ønskede vi ikke at gå.

Det, der nu ligger her, er beklageligvis en betydelig reduceret indkomstpolitik, men det er et indgreb over for lønstigningerne. Derfor er jeg tro over for det, jeg er valgt på, og derfor stemmer jeg for, at vi griber ind over for indkomststigningerne på denne måde.

Samtidig vil jeg sige ganske klart, at jeg også vil være tro over for den anden side, jeg gik til valg på, nemlig at forhindre skatter og afgifter, og derfor stemmer jeg imod disse skatter og afgifter. At indgrebene over for løn- og indkomststigningen er blevet så svage, bærer alene regeringen ansvaret for.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Det hjælper ikke noget, hr. Chr. Christensen. Regeringen har sagt, det er en helhed. Hvis kristeligt folkeparti hjælper regeringen igennem med noget som helst i dag, så er kristeligt folkeparti medansvarlig for det, som landbrugets topledelse kalder avanceret tyveri. Det er stærkt forøget beskatning af bl. a. de mange dygtige landmænd, vi har i det vestjyske. Det bliver hr. Chr. Christensen medansvarlig for. Det ligger helt konkret, at det er den samlede helhed, og hele befolkningen vil være klar over, at det er kristeligt folkeparti, der har misbrugt sine stemmer, at det er kristeligt folkeparti, der har lagt navn til, at den grundskyld, som er foreslået af regeringen, de forøgede selskabsskatter og alle de modbydelige ting, der ligger i regeringens såkaldte helhedsplan, bliver gennemført. Hvis kristeligt folkeparti stemmer ja til bare én eneste ting i dag, har kristeligt folkeparti gjort sig medansvarlig for hele pakken.

(Kort bemærkning).

Chr. Christensen (KrF):

Jeg må sige til hr. Askjær Jørgensen én gang til, at kristeligt folkeparti med sin stilling i dag ikke tager hensyn til, om regeringen falder eller ikke falder. Skulle den falde på andre forslag, skal vi gerne tage det valg, der kommer, med oprejst pande – og formodentlig med en betydelig forøgelse af vores mandattal. Men vi agter ikke at gå på akkord med hensyn til, at vi går ind for en indkomstpolitisk løsning, imod en skattepolitisk løsning.

Niels Helveg Petersen (RV):

Det er ikke muligt at forstå, hvad der er sket her i folkettinget i de sidste uger, hvis ikke man holder sig tidsforløbet meget klart. 6 uger brugte regeringen efter sin tiltræden frem til den 4. december på at føre forhandlinger med sig selv, med organisationerne og især med lønmodtagernes organisationer. Derefter fremsatte den sine forslag, og så var der i realiteten 6 døgn, fra mandag den 10. til og med lørdag den 15., hvor folkettinget kunne behandle og partierne forhandle disse forslag, hvis de fastsatte tidsfrister skulle overholdes. Meningen var jo klar nok: der skulle lægges et stærkt tidspres på folkettinget, så folkettinget dels kunne vedtage et økonomisk indgreb, dels vedtage elementer af fagbevægelsens og socialdemokratiets program, især knyttet til forslag om en central overbygning på den obligatoriske overskudsdeling.

Når hele forløbet er blevet så hektisk og dramatisk – og indtil for et øjeblik siden i øvrigt også uafklaret – er det på grund af den linje, som regeringen her anlagde. 6 dage er for kort tid at give folkettinget til en fornuftig behandling af så omfattende forslag. Og når resultatet efter forhandlingsforløbet er, som det nu foreligger, så bærer regeringen derfor selvfølgelig også hovedansvaret for det.

Ganske uanset den tidsklemme, som regeringen anbragte på folkettinget, var det radikale venstres holdning til forslagene ganske klar: vi var ikke i tvivl; vi ønskede at forhandle med regeringen; vi ønskede at ændre i de oplæg, der var fremkommet; vi havde kritiske bemærkninger og indvendinger og synspunkter på en række af forslagene, men vi ønskede indflydelse, selv om tiden var kort og utilstrækkelig.

[Niels Helveg Petersen]

Før forhandlingerne satte vi os tre mål med det, der skulle ske: for det første at man nu efter mange års halvhjertede forsøg skulle påbegynde en opretning i vores økonomi og lægge grunden til en langsigtet bedre udvikling end den, vi har kendt i nogle år. De politiske vilkår, de politiske forudsætninger herfor skulle være enestående. Valget den 23. oktober styrkede de partier, som anlagde en ansvarlig kurs over for landets økonomiske problemer.

De psykologiske muligheder skulle også i høj grad være til stede: der er stadig væk i befolkningen en meget stærk forståelse for, at det er tiden nu til at tage fat på den langsigtede opretning. Midlet hertil må være en opbremsning i inflationen. Inflationen er skadelig både økonomisk set, over for betalingsbalancen, over for den økonomiske aktivitet og især over for beskæftigelsen, og den er asocial i sine virkninger over for befolkningen. Når hr. Thomas Nielsen nu lader sig citere for, at fagbevægelsen efter det, der er sket nu, må stille større krav, og at LO var blevet snydt, ja, så er det en trussel om en højere inflation, så er det en trussel både imod den økonomiske udvikling og især imod de medlemmer af LO, som vil blive kastet ud i ledighed.

Det andet mål var at få taget fat på en ændring af indkomstskatten for at sikre en bedre fordeling af indkomst og forbrug, af goder og byrder. Det skulle ske ved forlængelse af proportionalstrækket og ved en omlægning af de ligningsmæssige fradrag.

Det tredje mål, vi satte os, var, at der skulle tages første skridt på den lange proces, den lange vej, mod medeje og medansvar gennem overskudsdeling, vel at mærke uden nogen central overbygning eller nogen central fond.

Vi vil fastholde dette synspunkt også i den kommende tid. Det er for os en skuffelse, at det ikke kunne lade sig gøre at få taget fat på øget medeje og medansvar for de ansatte gennem en obligatorisk overskudsdeling. Vi anser det for at være en opgave af første rang at arbejde for, at dette kan realiseres ved næste korsvej.

Det var målene. Hvad er der så kommet ud af det efter den megen dramatik? For det første at skridtene til den økonomiske opretning er blevet svækket undervejs, og at den ikke har fået det langsigtede indhold, som

den skulle have haft, nemlig et indhold, hvor man for 3-4 år fastlagde retningslinjerne for omkostnings- og indkomstudviklingen; den er kun en løsning for fem kvartaler. Det er især alvorligt, at man har svækket det økonomiske indhold i en situation, hvor nye rapporter om olieprisudviklingen gør det åbenbart for enhver, at vores økonomiske situation er forværret, mens disse forhandlinger har stået på.

Dette betyder efter vores opfattelse ikke, at det, der er tilbage af indgrebene, er uden virkning. Selvfølgelig har det virkning, når der øjeblikkelig forsvinder 3 dyrtidsportioner. Selvfølgelig har det virkning, at der ikke gives kompensation for virkningen af kronejusteringen. Selvfølgelig har det økonomisk betydning, især på længere sigt, at olieposterne tages ud af pristallet, især med de udsigter der er for olieprisstigninger. Selvfølgelig er dette skridt i den rigtige retning, og derfor er det i det radikale venstre uforståeligt, at venstre og de konservative har haft så travlt med at se bort fra disse skridt og jo altså tilmed vælger direkte at stemme imod disse foranstaltninger.

Hvad skatteomlægningen angår, er noget nået. Folketinget vedtager i dag en folketingsbeslutning, som indebærer, at der fra 1. januar 1981 skal gennemføres en omlægning af rentefradraget. Det radikale venstre er besluttet på at ville medvirke til en omlægning af skattefradraget, og jeg vil i den forbindelse udtrykkeligt henvise til det radikale venstres bidrag til betænkningen vedrørende beslutningsforslag nr. B 35.

Hvad det tredje angår, overskudsdelingen, medeje og øget medansvar, er der intet nået, og det er en skuffelse, men årsagen er den, at da regeringen og socialdemokratiet ikke kunne bekvempe sig til at give afkald på den centrale overbygning, derved blev værdifulde muligheder smidt på gulvet.

Allerede under første behandling fremhævede jeg, at der ikke var og ikke under forhandlingen ville opstå et flertal for den centrale overbygning på overskudsdelingen. Det vidste regeringen, det vidste socialdemokratiet, og det vidste fagbevægelsen. Derfor har man kun sig selv at takke for, at der intet resultat kom ud af forhandlingerne på dette punkt.

Når man stiller krav, som man på forhånd ved ikke kan imødekommes, bliver jo også

[Niels Helveg Petersen]

forargelsen over et afslag temmelig hyklerisk, og det, som er kendsgerningen i denne sag, er, at der over for 70 socialdemokrater, som støtter fagbevægelsens krav på dette punkt, står ikke 10 medlemmer af det radikale venstre, men 110 medlemmer af dette folketing.

Konkluderende vil jeg sige om det, der i dag foreligger efter forhandlingerne, at det for det første er for lidt, for spagt, i sine økonomiske virkninger og for kortsigtet. For det andet at det er for perspektivløst i henseende til den manglende overskudsdeling.

I den øvrige del af pakken er der en række enkeltforslag blandt skattelovene, som det radikale venstre skal støtte. Jeg skal ikke gå nærmere ind på det, kun fremhæve, at indgrebet over for kapitalpensionen efterhånden fik en brugbar udformning uden egentlig tilbagevirkende kraft. Fremskridt er også nået ved indretningen af fondene, hvor fondene i stedet for efter det oprindelige forslag at kunne købe 2 gange 15 pct. af aktierne i hvert enkelt selskab nu har fået en overgrænse på 20 pct.

Det er også et fremskridt efter vores opfattelse, at der åbnes for, at Lønmodtagernes Dyrtdidsfond kan anvende midler til udlån til kommunerne til jord erhvervelse, og senere følger der fra regeringen en nyttig præcisering af, at ATP for fremtiden kun kan opkøbe børsnoterede aktier.

Det største problem for det radikale venstre knytter sig til statsgrundskylden på landbrugsjord. Det radikale venstre er enig i, at også landbruget må yde et bidrag, og at landbruget som erhverv ikke kan forlange, at vilkårene for dette erhverv skal være upåvirkede af en almindelig stramning; men den form, der er valgt, er efter vores opfattelse forkert og kommer på et forkert tidspunkt.

Det er for snævert kun at betragte en devalueringsevne; det, der tæller, er erhvervets samlede situation, som netop i år og med sikkerhed også næste år vil være præget af, at omkostningerne stiger stærkere end priserne. Denne prisklemme vil påvirke indtjeningen for de enkelte udøvere i landbrugs-erhvervet og vil påvirke investeringslysten i negativ retning, og det er derfor hverken hensigtsmæssigt eller rimeligt at tage udgangspunkt i devalueringsevnen.

Jeg vil gerne gentage, hvad der på dette punkt har været vort grundlæggende synspunkt, nemlig at hvis det som et resultat af

den samlede økonomiske politik skulle vise sig, at landbruget fik indkomststigninger, der var stærkere end de indtægtsstigninger, der fandt sted i byerhvervene og for lønmodtagerne, var der et grundlag for at gribe ind, og et sådant syn på sagen er jeg overbevist om der ville have været betydelig forståelse for i landbrugskredse.

Derfor skal jeg åbent indrømme, at forslaget om en statsgrundskyld i sin lempede form på 7 promille bringer det radikale venstre i en meget vanskelig situation. Vi er tilhængere af, at også landbruget skal yde bidrag; vi er tilhængere både historisk og aktuelt af grundskatterne; vi ønsker ikke at bidrage til at lægge grundskatter for had, men i den situation, landbrugserhvervet er i netop nu, anser vi ikke en 1-årig statsgrundskyld for et egnet og klogt middel at anvende.

Vi nåede ikke i denne omgang så langt med de problemer, der ligger i dagsordenen, som vi skulle. En aftale kunne ikke indgås mellem regeringen og det radikale venstre, og resultatet er derfor heller ikke så godt, som det kunne være blevet. Men snart igen vil vi stå over for krav om politisk-økonomiske indgreb. Også næste gang vil regeringen kunne regne med, at det radikale venstre er rede til at forhandle seriøst og alvorligt. Men jeg vil gerne give regeringen det råd, at man ved næste korsvej i god tid indleder forhandlinger med folketingets partier og inddrager andre partiers synspunkter. Gør man det, er der større chance for, at helheden kan blive tilfredsstillende, større chance for et godt resultat. Regeringen begår en stor fejl, hvis den fortsat baserer sin fremgangsmåde over for folketinget på at ville lægge op til løsnings under dramatiske trusler om valg. Jeg er overbevist om, at hvis regeringen vælger en anden fremgangsmåde over for folketinget, vil dette folketing også vise sig i stand til, i større enighed end det kan ske i dag, at gennemføre holdbare løsninger.

Arne Melchior (CD):

Jeg har lige af formanden for et folketingsudvalg fået en julegave, et hæfte, der hedder »Ordleg«, og jeg skal ikke skuffe ham, men erindre om, at da daværende finansminister Anders Andersen i marts 1974 havde forelagt en buket af den smalle venstregerings lovforslag, kom han for skade

[Arne Melchior]

selv at kalde disse forslag for en pærevæling. Jeg vil holde mig til det kulinariske og endda lave bogstavrim på det og sige, at målt på denne måde er de forslag, vi i dag skal tage stilling til, vel at betragte som en gang plukfisk, og det er jo synd, eftersom der originalt havde stået helkogt torsk, som også passer til sæsonen, på menuen, men det var nok lidt falsk varebetegnelse, og det kan man som bekendt blive straffet for.

Nu kunne jeg godt tænke mig, at hr. Glensgård eller hr. Askjær Jørgensen omgående vil bede om en kort bemærkning og sige, at hvis man ikke kan lide maden, hvis man ikke kan lide menuen, kan man jo lade den stå. Det ville jo være en meget vigtig bemærkning, men dertil må man så spørge: hvad er alternativet? Hvis alternativet er vandgrød eller øllebrød, så foretrækker jeg stadig plukfisk.

CD hører ikke til dem, der går fra bordet, fordi menuen står på smalhans, og vi hører heller ikke til dem, der bestiller skylleskåle, for at vi bagefter kan vaske vore hænder. Der er andre partier i dette ting, der viser en lignende holdning over for det, der serveres; ikke mindst gælder det nogle af de små partier. Der er små partier i dette ting, som er villige til at spise dagens ret, eller oversat: at gøre dagens arbejde. Det har CD været villig til i de seks år, vi har været herinde, og det er vi fortsat beredt til.

Jeg vil gerne bringe det som et memento til ministre, til partier, til lederskribenter og kommentatorer, at man på ny skal lægge mærke til, at det ikke er folketingets små partier – i hvert fald gælder det for de fleste af dem – der blokerer forhandlingsmuligheder og løsninger, løsninger, som vel ikke er gode nok – hvornår er løsninger det? – men løsninger, som er brugbare og farbare, og som holder dørene og sundene åbne for videre fremkommelighed. Det er det arbejde, vi er i gang med i dag.

Men derfor kan der jo godt være ingredienser i menuen, man må lade ligge og gå uden om. Det gælder for CDs vedkommende især skattelovene, det gælder først og fremmest statsgrundskylden på jord, og det gælder rentefradragets omlægning.

Vi har 3 hovedbebrejdelser imod mesterkokken. Den ene er, at han kaldte denne servering for en helhedsløsning, en helhedsplan; gentagne gange har statsministeren fremhæ-

vet, at alle ingredienser måtte ses som en helhed. Jeg tror, at begrebet helhed i hans terminologi mere er gået på planen end på problemerne. Jeg mener ikke, at problemerne er anskuet som en helhed, når man satte en række punkter op, af hvilke der helst ikke måtte pilles ved nogen. Det var en grundlæggende fejl fra start.

Hovedindvending 2 er den, at man går skattevejen på et tidspunkt, hvor man burde gå den vej, der hedder: fremme af opsparing og investering. Altså, man går en svækkelses vej, næsten en negativ vej, i stedet for at gå en styrkelses vej og en positiv vej.

Den 3. bebrejdelse gælder choktaktikken, som har præget denne omgang af ministerierne Anker Jørgensen. Vi føler, at forhandlingsformen har været for svær for folketinget at følge med i og gøre sig tilstrækkeligt gældende i. På den anden side vil vi gerne fremhæve, at vi fra vort partis side ikke betragter 1. januar 1980 som noget jerntæppe: livet fortsætter også efter den dag. Fordi det, vi nu får på plads i dag, ikke har fuldkommenhedens skær, er der ingen grund til at opgive, når blot vi har holdt dørene åbne.

Men så vil jeg til gengæld også opfordre til, at man begynder på en noget anden forhandlingsform, og at man vel at mærke gør det i god tid. Jeg ser i dag, at et stort københavnsk dagblad på forsiden ligefrem meddeler, at folketinget skal ekstraordinært indkaldes i september måned for at vedtage nye kriseplaner. Jeg går ud fra, at dette er en avisand, lidet vel anbragt ved juletime.

CD tænker sig, at regeringen allerede i januar og i februar skal tage den situation alvorligt, som vi ved vi kommer i, og at man søger for at sammenkalde f. eks. de partier, der havde stemt for finansloven, i en periode og i en atmosfære uden krisetemning og dramatik til nogle grundige samtaler om de ting, som Danmark står over for i 1980, 1981, og som vi ikke primært kan laste regeringen eller folketinget for at vi står over for. De olieprisstigninger, som altså er en 12–15-dobling af niveauet for bare 6 år siden, og som er en meget væsentlig del af roden til vort onde, er det tåbeligt at laste nuværende eller tidligere ministre for. Men der er altså ingen grund til at vente, til det strammer til igen; vi kan godt være mere forudsende, end vi har været, og jeg tilsiger på forhånd et positivt, sagligt samarbejde, hvis regeringen ville vælge

[Arne Melchior]

den vej. Jeg tror ikke på det, der er sagt af nogle ordførere, nemlig at befolkningen får svært ved at tro på, at det nytter noget at bære byrder, for befolkningen er sandelig ikke så ringe, at den ikke hver dag kan følge med i, at der udefra til os som til andre lande kommer problemer og besværligheder, som vi netop må tage op i tur og orden, og at samfundsøkonomien her ligner privatøkonomien i dette, at man må tage det nogenlunde i den rækkefølge, det kommer.

Grimme ting er fjernet fra den pakke, der blev lagt på bordet her i begyndelsen af december, og statsministeren og regeringen skal sandelig ikke fra mit parti høre andet end anerkendelse for, at regeringen omsider tog mod til sig, og beslutsomt viste, at det er den, der regerer, og at det er herindefra, der skal lovgives. Det skal der ikke høstes utak for.

Den værste anstødssten i den oprindelige servering var den centrale fond, altså forslaget om ØD. Mit parti har gjort meget vidtgående indrømmelser og fremsat forslag om udbyttedeling, men den centrale fond vil vi stampe imod til hver en tid. Nu tror jeg ikke, det bliver så nødvendigt at stampe imod den i den kommende tid, for jeg tror ikke kun, den er gemt væk. Der skal netop en krisesituation til for at true befolkningen og folketingsretting med ting som dette, fordi disse ting ikke har nogen bred tilslutning i befolkningen. Derfor tror jeg, det vil vare længe, før vi hører om dette igen, og så vil vi høre om det i en mere konstruktiv form.

Der er nogle partier, der siger, at det kun er den ene af de to centrale fonde, der er taget bort, idet man beskylder dyrtidsfonden for også at være en ØD-konstruktion. Dette er ikke korrekt, og jeg vil tværtimod anerkende, at regeringen her har imødekommet både CD og andre partier ved at give denne fond en sådan konstruktion, at enhver mulighed for at benytte den til ØD ad indirekte vej er totalt fjenet.

Rentefradragets omlægning har fået en overgangsperiode på 10 år i stedet for 5 år. CD stemmer fortsat imod, men vi må anerkende, at der er sket en mildnelse i god retning.

45 pct.s aktieselskabsskat var der en overgang truet med, om jeg så må sige; det er undgået. Der er også andre forbedringer, men dem skal jeg ikke komme nærmere ind på, for vi stemmer imod de fleste af disse

lovforslag alligevel, men forbedringerne anerkender vi.

Den afgørende lovgivning i dag og den, man også har forsøgt at bebrejde CD mest at vi vil stemme for, er nok den tidligere lønstoplov, som vel nu er en lønbremselov, altså loven om ændring af dyrtidsreguleringen. Jeg synes heller ikke her, at regeringen skal høre hårde ord, for det resultat, de har nået, er om end ikke det bedste så i høj grad agtværdigt. At man kan få olie og benzin, der som før nævnt er anledningen til meget af vor inflationsmæssige kval, ud af pristallet, at man kan nulstille pristallet og fjerne 3 januardyrtidsportioner totalt og 5½ over 15 måneder, er der vel ikke nogen anden regering af nogen farve i det forrige folketing, i det nuværende eller i et eventuelt kommende efter et nyt valg, der kunne have gennemført på en tilsvarende værdig og rolig måde.

Derfor kan man ikke stemme imod denne lovgivning. Man kan ikke, som mange af os med rette har gjort, bebrejde regeringen, at den har forsøgt at true eller skyde sig igennem til vedtagelse af ting, som der egentlig ikke var flertal for i dette ting. Det har vi bebrejdet den. Det har den taget ad notam og rettet sig efter. Så kan man da ikke bagefter undlade at stemme for love, hvis indhold man i øvrigt må anse for at være godartede, fordi der er andre love, som man i øvrigt stemmer imod, som man ikke kan lide. Så lider parlamentarismen og det fungerende folkestyre virkelig et nederlag, og man kan i hvert fald ikke hyklerisk bebrejde regeringen, at den forsøger at binde en pakke sammen og sige alt eller intet, hvis man selv hører til alt-eller-intet-folkene. Hvis man gør det, er det efter min mening obstruktion, så er det gold fremskridtspartiattitude, som vi også hørte i ordvekslingen mellem hr. Askjær Jørgensen og hr. Chr. Christensen. Hr. Chr. Christensen er selvfølgelig i sin fuldt gode ret til at stemme for de love, som han mener gavner den økonomiske udvikling her i landet, uden at han derfor skal få skyld for, at der er vedtaget love med et flertal i folketingsretting, som han selv har stemt imod. Dette ville være de korslagte armes politik, og den kan vi ikke acceptere.

Så siger man: ja men lad bare socialisterne misregere Danmark nogle år til, så skal flertallet nok svinge over; altså katastrofeteorien. Men det er virksomhederne og borgerne,

[Arne Melchior]

der skal leve også med disse ting i de mellem-liggende år, og vi vil ikke give dem byrder, for at vi senere selv skal komme til magten, når det hele er blevet endnu meget værre.

Videre siger man – og det har man set partier, erhvervsorganisationer og ledende artikler i aviser påstå – at vi ikke vil have valg, for folketinget, som er nyvalgt, har sandelig den pligt at ordne paragrafferne, men på den anden side må vi altså heller ikke vælte regeringen. Ja men man kan da ikke gøre både-og, det ville være en umulig tryllekunst. Da grundloven nu engang er sådan indrettet – og den kan vi altså ikke nå at ændre inden jul eller nytår – at statsministeren, hvis han bliver nedstemt, har ret til at udskrive valg, kan man ikke forlange, at vi skal stemme imod regeringen, så den vælter, samtidig med at man kræver, at der ikke bliver valg. Dermed lægger vi helt sagen over i statsministerens egen hånd, og den tryllekunst at klare begge de to ting på én gang er der altså ingen der kan. Vi må også, som hr. Poul Schlüter i sin i øvrigt bemærkelsesværdigt moderate tale her var inde på, respektere valgresultatet.

I begyndelsen af december sagde såvel V som K, at man ikke troede på de 7 pct.s lønstigning efter den lønstoplov, der da forelå, og så sent som i lørdags sagde Arbejdsgiverforeningens formand – jeg citerer her efter Politiken:

»Sandheden er, at de 6–7 pct. i lønstigninger, som regeringen har lagt op til, ikke kan holde. Lønstigningerne til næste år vil blive langt større, fordi der er indbyggede skævheder i loven.«

Nu har regeringen erkendt dette og erkendt, at det efter den nye konstruktion altså bliver 9–10 pct., så kan man godt stadig væk være utilfreds, men man kan ikke sige, at man er blevet chokbehandlet ved de ændringer, som regeringen foretog i søndags aftes. Regeringen har bare realistisk indset, at det første, den kom med, ikke var holdbart.

Må jeg til slut citere, hvad nationalbankdirektør Svend Andersen sagde i Berlingske Tidende i går. Dér siger Svend Andersen:

»at når man fjerner de tre dyrtidsportioner, der ellers var kommet til udbetaling til foråret, er det et afgjort fremskridt. Også fjernelsen af energiudgifterne fra beregningen af reguleringspristallet er et positivt ele-

ment. Reallønsnedgangen til næste år vil utvivlsomt føre til en klar forbedring af handelsbalancen over for udlandet, fordi importen vil falde.«

Når dette er nationalbankdirektørens vurdering af de lovforslag, der ligger her i dag, mener jeg, det er gold obstruktionspolitik at tro, at man kan undvære disse love, for det er stadig væk alternativet efter den 1. januar 1980, hvis der ikke bliver grebet ind i dag, som vi må have for øje. Derfor vil jeg endnu en gang indtrængende anmode de liberale og erhvervsvenlige folketingsmedlemmer her i salen om at tænke sig godt om, før de stemmer imod det, som har fået det her citerede prædikat af nationalbankdirektøren.

(Kort bemærkning).

Glensgård (FP):

Hr. Arne Melchior bad om en kort bemærkning, og han lagde jo selv op til den. Hr. Arne Melchior sagde, at centrum-demokraterne helst ville have plukfisk og måtte spise dagens ret, hvis ikke de kunne få det. Det er jo egentlig det problem, vi står over for. Men jeg skal alligevel sige, at det, centrum-demokraterne tager med dagens ret, er, at de straffer parcelhusejerne ved en omlægning af rentefradragsretten. Ganske vist har centrum-demokraterne selv tilbudt regeringen at stemme for rentefradragsomlægningen, hvis den kunne udskydes til over 15 år, men det er naturligvis ikke noget, der er citeret i offentligheden. Jeg kan se, at hr. Erhard Jakobsen ryster på hovedet, men jeg kan meddele, at det er en besked, jeg fik af hr. Arne Melchior i går aftes.

CD vil straffe landbruget; ganske vist vil de ikke stemme for jordskatten, men de har jo i tilbagemeldingen til regeringen meddelt, at de vil stemme for pakken som helhed, men forbeholdt sig ret til at stemme imod dette. Men det er klart, at regeringen kan få netop disse forslag igennem ad anden vej. Det er den tilbagemelding, den fuldstændig urimelige måde, som centrum-demokraterne forhandler på: de vil ikke stå frem for offentligheden og sige: vi straffer dansk landbrug; vi har markeret det over for regeringen på den måde. Det tør centrum-demokraterne ikke, og det er klart, at regeringschefen, statsministeren, ikke kan udlevere centrum-demo-

[Glensgård]

kraterne ved at sige, at det er den måde, de arbejder på.

Hvad vil centrum-demokraterne mere? De vil straffe dansk erhvervsliv ved at køre paken igennem. Det sidste er, at centrum-demokraterne også hjælper regeringen til at straffe de danske lønmodtagere ved, at de nu ikke skal have forhøjet deres personfradrag med 500 kr. Det er dagens ret for centrum-demokraterne. Vel bekomme, det er vel for meget sagt, i hvert tilfælde for dem, der skal lide under, at centrum-demokraterne er kommet ved samme bord.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Hr. Arne Melchior bad jo om korte bemærkninger både fra hr. Glensgård og undertegnede. Jeg skal gerne meddele hr. Arne Melchior, at medens hr. Arne Melchior var oppe at modtage sin julegave, forklarede jeg i min ordførertale, hvilken julemenu vi har at byde den danske befolkning.

Vi har foreslået en politik, der vil give resultatet betalingsbalanceoverskud, fuld beskæftigelse, en udlånsrente på 6-7 pct. og en drastisk nedsættelse af skatterne. Det er den julemenu, vi tilbyder den danske befolkning. Jeg er fuldstændig klar over, at det er rigtigt, som hr. Arne Melchior tidligere har indrømmet, når vi har debatteret finanslov, at han ikke kan overse situationen omkring finansloven og de økonomiske sammenhænge. Derfor er jeg fuldstændig klar over, at hr. Arne Melchior ikke ved, hvordan denne julemenu skal fremskaffes. Det ved socialdemokraterne heller ikke, for så ville de naturligvis have gjort det i stedet for at bringe Danmark ud i den krisesituation, som de selv har fortalt de har bragt os ud i. Derfor så kan jeg godt forstå, at arbejdsministeren muntre sig; det er simpelt hen, fordi arbejdsministeren ikke har fantasi til at forestille sig det. For hvis arbejdsministeren anede, hvordan man skulle opnå den julemenu, vi tilbyder, ville arbejdsministeren naturligvis ikke have medvirket til at skabe den krisesituation, som socialdemokraterne selv fortæller man har skabt i Danmark.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Det var dog fantastisk, som man kan få de herrer fra fremskridtspartiet til at danse op på talerstolen her, bare fordi man nævner dem.

Ja, hr. Askjær Jørgensen har først fejl. Jeg var ikke oppe for at modtage nogen julegave. Jeg passede min debat her i salen selvfølgelig, men jeg fik julegaven overbragt hernede, hvis hr. Askjær Jørgensen ikke har noget imod det, og jeg har faktisk evne til både at kigge og høre efter hr. Askjær Jørgensens klogskaber samtidig.

Så vil jeg gerne sige til hr. Glensgård, at det citat, han bragte af en privat ordveksling mellem ham og mig i går, var frækt og totalt usandfærdigt, fordi det var dele af en større sammenhæng. Men jeg skal fra dette øjeblik love hr. Glensgård ikke at veksle ord med ham mere, det være sig i udvalg, det være sig privat, når man kan komme ud for den slags svineri. Jeg skal bare til tingets orientering meddele, at hans del af et citat var totalt usandfærdigt.

Det at straffe landbruget eller nogen anden er ikke noget, vi giver os af med. Jeg skal ikke lade mig hidse op over dette, for husejerne og landboerne i dette land ved udmærket godt, at vi ikke fører straffeekspeditioner, men at vi står til troende. Det er utilstedeligt og uantageligt at betegne partier som støtter til forslag, de stemmer imod. Hvis man tror, man kan lege den julegave, har man ikke forstået en pind af, hvad demokrati og folkestyre går ud på.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Hvis hr. Glensgård havde været et fuldstændig nyt medlem i dette høje ting, kunne man selvfølgelig tilgive ham meget. Men ikke at hr. Glensgård kan gå herinde i 6 år uden at lære en grundlæggende regel, som har været lige så stærk som grundloven for dette tings medlemmer, nemlig at man aldrig nogen sinde refererer, hvad to medlemmer taler om privat. At han så oven i købet ikke har forstået det og derfor refererer forkert, bliver det ikke bedre af. Men det er en grundlæggende regel, som alle har anerkendt, at man aldrig gentager, hvad man siger til hinanden privat. Derved har folketingset en højere moral, end man har ret mange andre steder. Hr. Glensgård har bidraget til at trække folketin-

[Erhard Jakobsen]

gets anseelse ned også på dette punkt ved overhovedet at antyde, at den slags kan lade sig gøre.

Må jeg så dernæst sige: Fremskridtspartiet og andre skal være lykkelige for, at ingen socialdemokrat har fået den geniale idé at finde ud af, at når man ikke kan leve på egen begavelse, kan man leve på modstandernes dumhed. Det havde været den nemmeste sag af verden for statsministeren i dag at stå op og meddele, at når der er så stor modstand imod at stryge de dér dyrtidsportioner, kan regeringen gøre alle den tjeneste at lade være med at gøre det. Så er man gode venner med Thomas igen, så kører det hele videre, og så kører landet videre i den retning, som modstanderne af regeringen har kastet det hen til. Har man virkelig ikke så megen realistisk sans efter at have siddet herinde i mange år? Jeg synes, det er afslørende.

(Kort bemærkning).

Glensgård (FP):

Jeg skal meddele hr. Erhard Jakobsen, at han naturligvis altid må citere fremskridtsfolk, for vi vil gerne stå til regnskab for de bemærkninger, vi fremsætter. Jeg beklager meget, at hr. Erhard Jakobsen og hr. Arne Melchior nu er kommet så langt ud, at de ikke engang vil stå ved deres bemærkninger. Men når vi nu er kommet ud i diskussionen, vil jeg nævne, at det kun er en lille del af CDs tilbagemelding til regeringen, jeg omtalte. Jeg vil anmode CD om selv at offentliggøre den pågældende tilbagemelding. Den fortæller nemlig nøjagtig, hvilke betingelser CD forhandler under.

Til hr. Arne Melchior vil jeg kun sige, at det naturligvis var en del af den samtale; jeg ville for hr. Arne Melchiors skyld ikke citere resten.

Tredje næstformand (Ove Jensen):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 12.03

Mødet genoptaget kl. 13.00

Formanden:

Inden jeg giver hr. Wilhjelms ordet – undskyld, hr. Wilhjelms – vil jeg gerne til orientering sige – selv om der nu er få medlemmer, så siver sådan noget jo ud i huset – at jeg har fået forskellige henvendelser om gæstterier vedrørende mødets forløb senere på dagen. Der er nogle, der har grund til at overveje rejsemuligheder og lignende. Jeg vil gerne sige det sådan, at der som tidligere meddelt er spisepause fra kl. 18 til 19. Hvis det ser ud til, at den fortsatte debat kan afvikles på en fuldt forsvarlig måde inden for de første aftentimer, vil det nok være rigtigt at stryge denne pause af hensyn til folk, der har lange rejser. Men det kan vi jo ikke se før lidt hen på dagen.

Forhandlingen genoptages.

Forhandling

Wilhjelms (VS):

Som regeringen selv siger, er den pakke, man her søger at få igennem, det største økonomiske indgreb nogen sinde.

Efter regeringens egen opgivelse – og den var nok undervurderet – ville den medføre et reallønsfald på 5 pct. i 1980, hvis folk i øvrigt selv kunne skaffe sig en lønglidning på 2 pct. For de grupper, der ikke kan det, bliver der altså et reallønsfald på 7 pct. Det var under den bemærkelsesværdige forudsætning, at der overhovedet ikke ville fremkomme realprisstigninger på olie.

Med lidt mere realistiske, men stadig meget moderate forudsætninger er vi faktisk oppe på et fald i den disponible realløn på 9 pct.

Nu kan folk jo ikke spare på deres husleje, derfor må nedskæringerne nødvendigvis ske på den resterende del af budgettet, og af denne del skal der altså jævnt hen skæres 12 pct., hvis man ikke kan hente noget hjem gennem lønkamp.

Vi har aldrig set noget lignende. Det siger sparto til Arbejdsgiverforeningens opsigtvækkende krav om lønnedgang som oplæg til sidste overenskomstforhandling, og her er ikke tale om en overenskomstperiode, kun om ét år. Sagt lidt anderledes, så har det samme betydning for købekraften, som hvis moms var blevet forhøjet til 37 pct., og det vel at mærke oven på den nedgang, der allerede har fundet sted, men som først for alvor

[Wilhelm]

begynder at mærkes ved denne vinters brændselsregninger.

Hvad er så virkningerne af denne alle tiders skrappeste hestekur? Det er i virkeligheden det allermost forrygende. De politiske virkninger er, at arbejdsgiverne og højrepartierne er mere rasende end nogen sinde. Nu har de lugtet blod, så nu kan de slet ikke få nok. Det er helt utilstrækkeligt, tordner de. Der er intet tilbage af indkomspolitikken, jamrer de, efter at den socialdemokratiske regering har tyvstjålet 3½ dyrtidsportion og læmlæstet dyrtidsreguleringen. At gøre noget sådant virker på de borgerlige som at pirre voldtægtsforbrydere.

De økonomiske virkninger? Ja, man tror næsten, det er løgn. Betalingsunderskuddet vil være forøget med en håndfuld milliarder kroner, og arbejdsløsheden vil være mindst 40.000 større, når vi når frem til 1983. Og længere frem tør man slet ikke se. Det er den vision, man tilbyder lønarbejderne for at få dem til at acceptere hestekuren.

Og endda ved alle, at det ikke er gjort hermed. Alle regeringens overslag er nemlig baseret på den forudsætning, at der vil være nul realprisstigning på olie i 1980 og kun 4 pct.s stigning i de følgende år. I ugevis har vi forsøgt at få regeringen til at benytte bare nogenlunde realistiske forudsætninger, men nej, ikke tale om. Så sent som i budgetdepartementets notat i går om den reducerede helhedsplan fastholdes dette drømmesyn. Det længste, man kan strække sig til, er at sige, at – jeg citerer: eventuelle beslutninger i de olieproducerende lande om prisforhøjelser efter omstændighederne kan betyde en kraftig ændring af den økonomiske situation«. Eventuelle beslutninger! Hvilken strudsregering! Notatet er skrevet 8 dage efter at de mest moderate OPEC-lande, Saudi-Arabien og Emiraterne, forhøjede deres priser med 32 pct.

Nu blev helhedsløsningen ikke helt den, regeringen havde aftalt med LO-spidskerne, og kompromiset blev heller ikke helt det, vi forudså ved første behandling. Der skete jo bl. a. det interessante, at SF – som ikke er så politisk primitiv som os, at de siger: vi stemmer for selv den mindste forbedring, men ikke for selv den mindste forringelse – fandt ud af, at nok gik de varmt ind for en overskudsdeling med central fond, og de ville meget gerne være med til at gennemføre

den om nogle måneder, men den måtte ikke gennemføres lige i de samme dage, hvor der også blev gennemført noget, som SF var imod. Den højere politiske ræson skulle være, at eftersom LO-spidskerne havde betinget sig overskudsdelingen for at acceptere lønindgrebene, kunne man ved at sætte en kæp i hjulet for overskudsdelingen forhindre hele lønpolitikken.

Man skal nu nok ikke lade sig bedrage af denne forbløffende tillid til socialdemokratiske konsekvens. Den reelle begrundelse lå nok i virkeligheden et helt andet og fornuftigere sted. Til den meget betydelige politiske udvikling i SF i de seneste år hører en stadig voksende skepsis over for ØD-forestillingerne. Også på det punkt har vore partier nærmet sig hinanden, og det er vi glade for. Men hvorom alting er, overskudsdelingen blev ikke til noget i denne omgang. Vi beklager det selvsagt ikke.

Jeg skal ikke gentage vores argumentation mod ØD i almindelighed og overskudsdeling i særdeleshed, men vil dog benytte lejligheden til en kommentar til det, som skulle være den mere kvalificerede udgave af ØD-filosofien.

Udgangspunktet herfor er Informations i øvrigt prisværdige helsidesinterview den 15.-16. december med LO-økonomen Poul Nyrup Rasmussen. Han er ikke nogen hvem som helst i denne sammenhæng. Han var medlem af 4 mands udvalget mellem regeringen og LO, den tætteste og mest permanente kontakt under udarbejdelsen af helhedsplanen, og han var fremfor nogen den, der skulle sikre ØD-elementet i den pakke. Hans redegørelse for perspektivet, strategien, visionerne omkring ØD er interessant læsning. Han har nogle udmærkede betragtninger over den – jeg citerer – »erkendelsesproces, som den europæiske fagbevægelses økonomer under krisens tryk må igennem«, og om, at det er nødvendigt at gøre op med den borgerlige økonomis begreber om vækst både kvantitativt og kvalitativt osv.

Denne erkendelse af, at der er noget, som er rablende galt, kan da være et udmærket udgangspunkt på linje med f. eks. »Oprør fra midten«. Men det er nu engang de konklusioner, man drager af den, som bliver bestemmende for, om den er udgangspunkt for en socialistisk eller f. eks. for en øko-fascistisk udvikling. Nyrup Rasmussens konklusion er,

[Wilhelm]

at - jeg citerer - »vi må tage et opgør med den hæmningsløse markedsøkonomi.« Så langt, så godt. Men hvordan? Ved et investeringsgennemslag sikret ved løntilbageholdenhed. Så langt er der ingen forskel i erkendelsen hos fremskridtspartiet og hos ungdomsoprørets LO-økonomer. Men så kommer opgøret med den hæmningsløse markedsøkonomi:

»De, som skal bestemme, er dem, som har et bredt folkeligt grundlag, først og fremmest arbejderbevægelsen.«

Så enkelt er det, når man er socialdemokrat. Den hæmningsløse markedsøkonomi er ikke en grundlæggende mekanisme i den kapitalistiske økonomi. Markedsøkonomien kan derfor sættes ud af spillet, bare man lader nogle andre bestemme.

Og hvad har så helhedsplanen med det her at gøre? Jo, der skal startes en proces, som ikke alene styres af markedskræfterne, siger Nyrup Rasmussen, og »kommer man igen nu« - altså med helhedsplanen - »så vil man igangsætte den proces... at selve presset mellem faldet i levedod og strukturreformer er så hårdt, at det i sig selv medfører en vældig aktivitet i hele arbejderbevægelsen...«

Jeg må hellere gentage det: »at selve presset mellem faldet i levedod og strukturreformer er så hårdt, at det i sig selv medfører en vældig aktivitet i hele arbejderbevægelsen.«

Det er den værste gang revolutionsromantisk forarmelsesteori, der er hørt, siden Erhard Jakobsen var DsUer. En vældig aktivitet i arbejderklassen, som udspringer af ren desperation over at være i klemme mellem strukturreformer og et drastisk fald i levedoden. Det er perspektivet, det er strategien, det er visionen for LOs ØD-filosoffer.

Jeg har dog aldrig, selv ikke i de mest sekteriske og virkelighedsfjerne afkroge af venstrefløjen, mødt magen til spillet hasard med arbejderklassen. Desperation er sjældent progressiv. Den plejer at slå ud i egoisme, i usolidaritet, i nedbrydning af de faglige organisationer, hetz mod de arbejdsløse, emigration af arbejdervælgere til egoistpartierne til højre. Dette perspektiv er for alvorligt til, at noget arbejderparti kan tillade sig rent partiegøistiske vurderinger.

Derfor finder vi det også mere end beklageligt, at SF-gruppen er gået ind på at støtte direkte forværringer af helhedsplanen - nedsettelsen af landbrugets grundskyld fra 11 til

7 promille og den asociale skatteforhøjelse ved afskaffelse af forhøjelsen med 500 kr. af personfradraget. At regeringen ellers ville have taget livet af sig, er der næppe andre end SF og skatteministeren som vil påstå, og de næppe engang i fuldt alvor. At SF med denne optræden har reddet regeringens helhedsplan og dermed lønindgrebene, skal jeg ikke med bestemthed hævde, men det er dog mere end sandsynligt; i det mindste er SF ansvarlig for, at planen blev en tak værre, en tak mere asocial, end den ellers ville være blevet.

Denne optræden fra SF-gruppens side er så meget mere forbløffende i lyset af beslutningen for 8 dage siden. Da nægtede SF at medvirke til en reform, man ellers hævder at gå ind for, idet formålet var at få helhedsplanen til at strande. Nu støtter man ændringer af samme helhedsplan, som man selv opfatter som asociale og utvetydige forværringer og brud på SFs valgløfter.

At SF er i noget af en klemme, synes jeg også fremgår af hr. Gert Petersens tale her i dag. De meget omfattende, meget umotiverede og meget forkerte udsagn om VS og dets holdning og politik skal jeg lade ligge. Vi har dementeret det snesevis af gange både i praksis og i vores udtalelser, og jeg gør det igen i denne tale. Men for at være helt alvorlig, så mener jeg, at det problem, I står med, har vi i virkeligheden tilfælles, og her er et af de områder, hvor jeg mener, at VS faktisk er kommet et stykke længere i løsningen af det. Det er altid et problem for et parti, der vil tage partidemokratiet alvorligt - og det problem er der faktisk ikke andre end os, der har - at fungere i dette hus med dets nattemøder, dets forligsforhandlinger osv. Det er dér, problemet ligger. Det er i hvert fald en del af forklaringen på vores forskellige holdning til klumpforlig, til at stemme for de mindste forbedringer og ikke for de mindste forringelser osv. Lad os ikke lægge andre ting i det og i hvert fald ikke de aldeles umotiverede beskyldninger, som hr. Gert Petersen var fremme med.

Det helt afgørende element i denne helhedsplan er lønindgrebet, alt andet er fryser. Det afgørende i planen gennemføres ved socialdemokratiets og de radikales samarbejde med CD og kristeligheden, men højrefløjen kræver allerede en langt skarpere klassepolitik, og inden mange måneder vil social-

[Wilhelm]

demokratiet selv se sig nødsaget til at gøre noget endnu mere drastisk. Da må socialdemokratiet – og for den sags skyld også de radikale – til at vælge mellem to hovedlinjer. Den første er en stadig skrappere udgave af den hidtidige løntryks- og nedskæringspolitik. Den anden bør være markant anderledes. Ikke at vi løser kapitalismens problemer, men at vi fører klassepolitik med modsat fortegn.

Man vil kunne regne med VS, når det drejer sig om reelle indgreb mod skattefiduser, mod private fonds, rentefradrag m. v., når det gælder sikring af boligbyggeriet og byforbedringen ved en social omfordeling af boligstøtten, når det gælder indgreb mod arbejdsfri kapitalgevinster, især på jord og fast ejendom, når det gælder tilbagetagning af Nordsørettighederne osv. Men der må nødvendigvis også brydes med den markedsøkonomi, som Nyrup Rasmussen talte om. Der må brydes med den mekanisme, som medfører, at fordi fortjenesten på de sidste 200.000 menneskers arbejdskraft måske er 1 mia kr. for lav efter kapitalistiske kriterier – især når man tilbyder alternativer i jordspekulation og i statspapirer – bliver konsekvensen, at de 200.000 afskæres fra at producere de værdier til 30–40 mia kr., som de ellers er i stand til at producere.

Man vipper imidlertid ikke hele den kapitalistiske verdens markedsøkonomiske relationer gennem løntilbageholdenhed, erhvervs-tilskud og den slags, som socialdemokratiet har kørt på i 5 år, og som hidtil kun har ført til en intern omfordeling til fordel for kapitalen og til ugunst for arbejderne.

At bryde med markedsøkonomien betyder under de nuværende betingelser at sikre afsætningen af de produkter og de serviceydelser, som er alternativet til de 200.000's arbejdsløshed. Denne afsætning kan kun sikres herhjemme og kun ved en forbrugsomlægning, som direkte eller indirekte er baseret på påbud. Det er måden, vi kan bryde markedsmechanismen på. Her ville almindelige skatteydere virkelig til gengæld få noget for pengene. De boliger, den byforbedring, den alternative energiforsyning, den forbedrede offentlige service og de kollektive trafikssystemer, som produceres derigennem, kræver kun en merudgift på 5.000 kr. for hver helårsarbejder, der flyttes fra arbejdsløshed til sådan beskæftigelse.

Binder socialdemokratiet sig til de partier, som vil lægge stemmer til lønindgrebet, eller til dem, der kræver endnu kraftigere lønindgreb, så vælger socialdemokratiet en politik, som på længere sigt betyder, at arbejderbevægelsens organisationer systematisk nedbrydes, at effektive indgreb over for værdistigninger og andre kapitalgevinster udelukkes, at en virkelig beskæftigelsesfremmende, valutabesparende og ressourcebevidst politik gøres umulig, og at man afskriver muligheden for en stærk optræden over for A. P. Møller og DUC, som kan sikre, at Nordsøsøklens værdier på hundreder af milliarder kroner kommer den danske befolkning til gode.

Arne Bjerregaard (KrF):

Regeringens lovpakke, som i dag er til tredje behandling, udgør efter regeringens opfattelse en helhed med den såkaldte nødvendige balance, og så kunne man selvfølgelig ønske at spørge: hvad er det for en balance, regeringen har tilstræbt? Er det balance i vores handel med udlandet? Dertil må man vel sige nej. Er det balance mellem omkostningsstigningerne herhjemme og i udlandet? Dertil må man vel også svare nej. Er det balance mellem lønudviklingen herhjemme og i de lande, vi skal konkurrere med? Dertil må man vel også svare nej.

Men det, som regeringen i sin helhedsplan har søgt eller påstår at have søgt af balance, er såmænd, at alle grupper skal rammes af indgrebet. Om det så er nødvendigt for overhovedet at føre en økonomisk politik, skal jeg lade være usagt i denne sammenhæng, men jeg finder det yderst betænkeligt, at regeringen kæder fordelingspolitik sammen med den generelle økonomiske politik. Gennem den økonomiske politik må det være en primær opgave at skabe og fremme mulighederne for en positiv nationaløkonomisk udvikling, og den samfundsøkonomiske gevinst, der kunne blive resultatet heraf, kan man så bagefter fordele med en hensigtsmæssig fordelingspolitik. Hvis man derimod, som regeringen åbenbart har til hensigt, fører økonomisk politik ud fra fordelingspolitiske betragtninger, kan man vel opnå en tilsyneladende retfærdig fordeling af goderne, men én ting er ganske klar, at hvis man fortsætter ad den vej, hindrer man samtidig mulighederne for den økonomiske udvikling, der i

[Arne Bjerregaard]

fremtiden kan føre til, at man ikke blot skal bruge fordelingspolitikken til at fordele byrderne, men også goderne. Det, der burde være den økonomiske politiks målsætning, var, at vi i fremtiden ikke blot skulle fordele byrder, men også skulle kunne fordele goder.

Vi beklager, at regeringen under hensyntagen til magtkoncentrationer uden for tinget har set sig nødsaget til at foretage en så væsentlig forringelse af indkomstpolitikken positive virkning ved at kæde den sammen med fordelingspolitikken, og det er i den givne situation det alvorligste. Det alvorligste er ikke svagheden i indkomstpolitikken, men at man prøver at føre økonomisk politik over fordelingspolitikken.

Regeringen har skønnet – det har den selv fremført – at udviklingen i betalingsbalancen vil være 12 mia kr. i 1980, stigende til 19,5 mia kr. i 1983. Et mere realistisk skøn ville nok være, at betalingsbalanceunderskuddet vil være på 16 mia kr. i 1980, stigende til 24 mia kr. i 1983, og her har jeg endda undladt at tage hensyn til OECDs seneste rapporter.

Regeringen skønner så, at helhedsplanen vil ændre udviklingen på betalingsbalancen fra 11,5 mia kr. i 1980 til 14,5 mia kr. i 1983. Vor opfattelse er imidlertid, at skatteforslagenes negative virkning plus større lønstigninger end indregnet i regeringens plan, nemlig ca. 12 pct., vil give et betalingsbalanceunderskud på 15,5 mia kr. i 1980, stigende til 21 mia kr. i 1983. Den reelle forbedring i 1983 bliver således kun på ca. 3 mia kr. Hvis vi så skal tage hensyn til nulvæksten og en stærkere lønglidning, efter at stoppet på dette område er gået ud af lønloven, ja, så må vi i 1983 forudsætte en arbejdsløshed på 240.000 mod en beregnet arbejdsløshed på 250.000, altså kun en forbedring på ca. 10.000. Men hvis skattelovene ikke blev gennemført, ville man få en betalingsbalanceforbedring på 5–6 mia kr. i 1983, og man ville få en sænkning af arbejdsløhedstallet i 1983 på ca. 40.000.

Eksempelvis bør det også over for regeringen nævnes, selv om det sandsynligvis er den bekendt, men så over for andre, at hvis investeringen i erhvervslivet falder med 7 pct., får vi et forøget betalingsbalanceunderskud på ca. 1 mia kr., og uanset om man lægger regeringens tal til grund eller man lægger de tal, som jeg har fremført, til grund, ses det ganske klart, at indkomstpolitikken positive virkning altid vil reduceres betydeligt af skat-

ter, der ud fra fordelingspolitiske betragtninger pålægges erhvervslivet, og på denne baggrund er det, at vi i den givne situation må afvise klart og tydeligt de skatteforslag, der indebærer de skattebyrder, man nu vil pålægge erhvervslivet.

Om indkomstpolitikken må vi sige, at den i sig selv er positiv, selv om den er for svag, og selv om den virker i for kort tid og i den reviderede udgave har en klar slagside. Men vi må også erkende, som allerede nævnt, at indkomstpolitikken positive vægt, om ikke totalt så dog til dels ophæves af skatteforslagenes negative side.

Nu kan vi i kristeligt folkeparti desværre ikke forhindre, at skattelovene bliver vedtaget i dette ting, og spørgsmålet for os har da været, om den indkomstpolitiske del var så positiv, at vi kunne forsvare at sikre gennemførelsen af denne under skyldig hensyntagen til, at andre ville sikre gennemførelsen af den negative del, nemlig skattedelen. Det er det, vi har prøvet at regne på og overvejet i de sidste dage, og jeg skal da ikke lægge skjul på, at jeg har orienteret mig hos forskellige og, som regeringen har for vane, også hos forskellige organisationer. Vi ønsker heller ikke at lægge skjul på, at det måske kunne være nødvendigt, fordi vi næppe har formået at hente nogen hjælp hos regeringen og ej heller hos denne regering har formået at få nogen større imødekommenhed. Regeringen har øjensynlig ikke turdet eller ikke villet forhandle seriøst, i al fald ikke med os; om regeringen har villet det med andre, har jeg i øjeblikket min tvivl om.

Når vi da på trods heraf stemmer for indkomstpolitikken, er det, fordi vi er bange. Lad mig sige det ganske klart: det er, fordi vi er bange, og heri giver jeg de fremragende politiske ledere fra højre side, hvis politiske indsats trækker dybe furer over den politiske pløjemarks ligegyldighed gennem en årrække, ret.

Vi erindrer klart, hvorledes man fra højre side sammen med det yderste venstre i 1966 veltede en socialdemokratisk regering netop på en indkomstpolitisk lovgivning, hvilket bevirkede, som jeg også sagde dengang – selv om jeg ikke da var i folketinget, har jeg lov til at udtrykke mig andre steder – at med dette var en indkomstpolitik umuliggjort de første 10 år. Det viste sig også at være rigtigt. Man var nødt til at gå 10 år frem, indtil vi

[Arne Bjerregaard]

altså fremførte tanken, selv om regeringen dengang gjorde tykt nar af os med hensyn til indkomstpolitik, men nu selvfølgelig har erkendt, at vi også på dette område havde ret. Lad mig sige ganske klart, at vi er bange for denne historiens klare tale.

Et valg derimod ville vi i den givne situation, med den omtale, vi nu har fået, ikke være så bange for. Det kunne nok i den givne situation fordoble vores mandattal, desværre, for vi ville hellere vinde flere mandater på noget andet end en almindelig ophidselse og en primitiv slagordsform, som jeg f. eks. har hørt fra en hr. Askjær Jørgensens side. Nej, dette er vi ikke bange for. Men vi er bange for så meget andet. Vi er skam også bange for, at statsministeren, hvis vi gik imod, ikke ville udskrive valg, men give plads for en ny SV-regering f. eks., som givet ville blive lige så kraftesløs som den foregående, vi så. Vi er bange for stadig væk, at statsministeren ikke ville udskrive valg, hvis vi gik imod dette, og at vi så eventuelt skulle få en regering f. eks. af det, vi kalder den højre side. Ja men denne ville ikke have flertal, og hvorledes ville den kunne føre den nødvendige økonomiske politik, når man lige har afvist indkomstpolitikken? Det er de problemer, vi står med, og det er dem, vi har måttet overveje.

Endelig kunne statsministeren, efter det vi har set til statsministeren den sidste tid, udvise så megen stædighed og så megen snedighed; at han, selv om vi stemte dette ned, ikke ville udskrive valg, idet han jo ud fra måske en parlamentarisk betragtning kunne sige: vi fik de 17 forslag igennem, men det sidste fik vi ikke igennem. Og så må jeg nok spørge: hvis det skulle ske, mon så dansk erhvervsliv ville komme og takke os for, at vi har hindret dansk erhvervsliv for en besparelse på måske 10, 12 eller 14 mia kr.? Jeg tvivler lidt derpå.

Alle disse overvejelser har vi været igennem, og det har ført os til, at vi må stemme for indkomstlovgivningen.

Lad mig så sige, at selvfølgelig har vi – som jeg også sagde forleden – den dybeste respekt for dansk landbrug og danske landbrugeres indsats, og vi har til enhver tid forsøgt at tale dansk landbrugs sag, vi har til enhver tid forsøgt at sørge for, at dansk landbrug fik samme levevilkår som andre, og vi har bl. a. pågående over for denne rege-

ring formået at få 200 mill. kr. stillet til rådighed for de betrængte landmænd. At landboorganisationerne så sagde nej tak, er en anden side af sagen, men vi har prøvet, og det vil vi stadig væk gøre. Så længe et erhverv er i en betrængt situation, vil vi føre dets sag frem i tinget her. Men skulle vi have haft en anden mening for et par dage siden med hensyn til denne regerings eventuelle levetid, må vi nok sige, at selv om dansk landbrug skal have et slag i ansigtet af regeringen med denne særskat – som vi slet ikke mener dansk landbrug fortjener – mener vi, at dansk landbrug alligevel i det lange løb ikke fortjener, at vi ødelægger mulighederne for at nedsætte deres omkostningsniveau gennem at være med til at føre indkomstpolitik.

Jeg ville gerne have sagt meget mere, men lad mig til slut sige til hr. Askjær Jørgensen, som førte sig frem med store armsving og i al fald store ord og snakkede om, at nu er det den skinbarlige socialismen, man gennemfører, at jeg synes, det er en særdeles usaglig argumentation. Jeg synes, at hr. Askjær Jørgensen skulle komme herop og sige, hvad det er, der er socialistisk i denne plan. At der er noget, vi ikke ønsker, er en anden side af sagen, men socialismen kan jeg ikke få øje på, og jeg tror nok, at hr. Askjær Jørgensen burde kigge lidt på, hvad den reelt socialistiske målsætning er; så kan det godt være, han fik en anden opfattelse.

Endelig snakker hr. Askjær Jørgensen om frihed, og her må jeg blot sige til hr. Askjær Jørgensen, at vi ønsker aldrig at stække friheden. Lad mig også sige til hr. Askjær Jørgensen, at friheden har ånden til forudsætning, hvorfor jeg tror, hr. Askjær Jørgensen skal nøjes med at beskæftige sig med begrebet magt, som udelukkende beskæftiger sig med det menneskeligt primitive iboende, men som netop for at fremme sig selv, og jeg havde nær sagt også magtkoncentrationen og den korrumpere magt, må finde sig en syndebug, fordi den i sig selv – for sin egen sag – ingen argumenter har. Jeg følte ikke, at hr. Askjær Jørgensen fremførte nogen som helst argumenter for sine synspunkter, men kun angreb på andre, og det er typisk for magten, at den skal finde sig en syndebug for at skaffe sig selv en glorie.

Lad mig så sige til denne regering, som vel ikke lader sig vælte – den er ikke til at drive

[Arne Bjerregaard]

fra tabuetterne – at vi stemmer ikke for indkomspolitik, fordi den fremlagte løser vore problemer, men fordi det er et stykke hen ad vejen. Det er vort håb, at regeringen vil erkende, at det kun er et lille stykke, og det håber jeg finansministeren vil bekræfte på et alle andet tidspunkt. Vi håber også, at regeringen, hvis vi skal videre frem ad den vej, som regeringen så spagfærdigt begynder på på den positive side, vil erkende, at seriøse forhandlinger alene skaber mulighederne for, at man kan komme videre ad denne vej.

Ib Christensen (DR):

Ansvar for den helhedsløsning, der nu gennemføres, er først og fremmest regeringens. Det var den, der leverede udspillet, og det er dens vilje og til tider mangel på vilje til at forhandle, der har været afgørende. Men gennem deres stemmeafgivning har samtlige folketingets partier i større eller mindre grad øvet indflydelse på pakkens sammensætning, og det gælder også de partier, der i lutter obstruktionsvilje har stemt imod det, de egentlig er tilhængere af.

Retsforbundet værdsætter, at der er kommet skiftende flertal til udtryk, men regeringen kunne have benyttet metoden med større konsekvens. Så kunne den f. eks. have grebet ganske anderledes kraftigt ind mod jordspekulationen i stedet for den forkrampede 1-årige statsgrundskyld på landbrugsjord, som måske bliver resultatet.

Helhedsløsningens utilstrækkelighed i forhold til landets alvorlige økonomiske og beskæftigelsesmæssige problemer gør langt mere dybtgående løsninger nødvendige. Retsforbundet finder, at en drastisk ændring af valutapolitikken med brud med EFs økonomiske unionsplaner er nødvendig. Vi skal ikke lade EF bestemme, hvad der er godt for Danmark, vi skal heller ikke sættes under Den internationale Valutafonds administration, og vi må derfor selv disciplinere vor skatte- og udgiftspolitik, så vi ikke fortsat skal finansiere et offentligt overforbrug gennem låntagning.

Retsforbundet har konsekvent stemt imod hele den tvangsindkomspolitiske del af helhedsløsningen, og det vil vi også gøre ved tredjebehandlingen her i dag. Vi fordømmer denne politik som statsformynderisk, ansvarsforflygtigende og komplet forfejlet. En

mere behersket indkomst- og omkostningsudvikling får vi kun ved at føre en økonomisk politik, befolkningen kan have tillid til, og ved at give folk ansvaret for deres egne anliggender.

Retsforbundet befinder sig i en skarp opposition til regeringens og folketingsflertallets EF-politik, tvangsindkomspolitik, skatte- og udgiftspolitik. Dette til trods har vi i de forløbne uger på konstruktiv vis bidraget til gennemførelse af en række af regeringens skatteforslag, vel at mærke sådanne, der indebærer tilløb til en skattereform. I resten af denne folketingssamling og i det kommende år vil vi fortsat bidrage til, at folketinget kan fungere, samtidig med at vi over for offentligheden rejser debat om fundamentale ændringer i Danmarks markedspolitik, om økonomiske strukturreformer og om en retfærdig social fordeling.

Valget den 23. oktober blev udskreget som en sejr for de fire gamle partier, nu vendte befolkningen tilbage til de fire gamle partier i denne landets trængselstid. Hvad har de forløbne uger siden valget så vist? Ja, de har vist, at regeringen i to omgange er faret frem med en helhedsløsning, og begge gange har den været ultimativ i sine krav over for folketingets øvrige partier. De forløbne uger har vist, at venstre og det konservative folkeparti er totalt blokeret og fastlåst og bragt i en situation, hvor de stemmer mod noget, de er tilhængere af, af lutter obstruktionsvilje. Dette er en elendig form for parlamentarisme, som ikke er to gamle partier værdig. De har opført sig og opfører sig i disse dage mere uansvarligt end fremskridtspartiet, der trods alt stemmer for det, der ud fra dette partis filosofi er fremskridt, og imod det, der er tilbageskridt. Venstre og konservative har altså distanceret fremskridtspartiet højreom – hvis man kan tale om det på den måde – i uansvarlighed.

De ansvarlige partier i dette folketing har været de små partier, det har været SF, det har været det radikale venstre, det har været centrum-demokraterne, det har været kristeligt folkeparti, og det har været retsforbundet. Disse partier har accepteret de skiftende flertals metode, som åbner mulighed for, at partierne bevarer deres identitet, samtidig med at de deltager i konstruktivt arbejde dér, hvor de kan være med til at danne et flertal, og på samme måde stemmer imod dér, hvor

[Ib Christensen]

de af de politiske grunde, de nu har dertil, må være imod på baggrund af den ideologi eller de synspunkter, de står for.

Et sådant skiftende flertalssystem kræver selvfølgelig smidighed og kombinationsevne hos regeringen, og jeg vil nok sige, at det vil være ønskeligt, at regeringen, efterhånden som den lever sig ind i dette system – og det er den jo nødt til, hvis den skal overleve, og det vil en hvilken som helst regering være nødt til, hvis den skal overleve i dette folketing – med større virtuositet er i stand til at beherske denne teknik. Det vil være til gavn for folketinget, det vil føre til, at vi kan undgå helt uforholdsmæssig og vanvittig dramatik omkring udskrivning af folketingsvalg o. lign., få uger efter at vi har haft et folketingsvalg. Vi håber, at vi kan være med til at opdrage regeringen på dette område. Vi har opgivet håbet med hensyn til venstre og konservative i øjeblikket, men selv de kan måske finde ud af, at deres eneste mulighed for at få indflydelse er at acceptere skiftende flertal.

Vi betragter det som et fremskridt, at forslaget om obligatorisk udbyttedeling er taget af bordet; vi mener ikke, det er et lovgivningsanliggende. Vi betragter det også som et fremskridt, da vi er imod tvangsindkomspolitikken, at der er sket en opløsning i det restriktive indgreb over for lønningerne, og vi betragter det også som et fremskridt, som vi selv har været med til at udvirke, at indgrebet med hensyn til beskatning af kapitalpensioner ikke får tilbagevirkende kraft.

Vi betragter det også som en god ting, at regeringens forslag om ændring i rentefradragsproblematikken er ændret til et beslutningsforslag, der er mere smidigt med hensyn til at kunne opnå en tilfredsstillende administrativt praktikabel og socialt rimelig løsning af dette problem.

Med hensyn til jordværdistigningsproblemerne skal jeg sige, at jeg senere som ordfører vil redegøre for retsforbundets endelige holdning til spørgsmålet om statsgrundskyllen på landbrugsjord. Vi har stillet vores ændringsforslag, og dem ønsker vi selvfølgelig forhandlet og stemt om først; til den tid vil jeg så afsløre, hvad retsforbundet vil. Vi skal se, hvordan det går med vores ændringsforslag.

Men jeg vil sige, at vores platform kan der ikke være tvivl om. Her netop i går blev det annonceret, at vi har fremsat forslag om en

jordværdistigningsafgift, der tilsigter at inddrage til samfundet al jordværdistigning, der finder sted ud over inflationen. Vi håber, at regeringen i den kommende tid vil tage vel imod dette forslag som en ærlig bestræbelse på at få en virkelig tilbunds-gående løsning af dette problem.

Vi mener, at en af årsagerne til vores økonomiske krise er den valutapolitik, som landet gennem EF-bindingerne har følt sig nødsaget til at føre, og som regeringen på landets vegne har ført. Efter presseforlydender fik vi nej fra EF til at acceptere en devaluering på 18 pct. Havde man fået lov til det af EF, havde vi ikke haft de store økonomiske og beskæftigelsesmæssige problemer, vi nu løber ind i. Derfor vil vi fortsat arbejde for en frigivelse af kronen som et afgørende instrument til at rette landets økonomiske og beskæftigelsesmæssige situation op, men det fordrer selvfølgelig et fundamentalt brud med EFs økonomiske unionsplaner og Danmarks underordning under De europæiske Fællesskaber.

Vi vil også gerne arbejde med på en langsigtet udgiftssanering som forudsætning for, at vi kan begrænse væksten i de offentlige udgifter, der næsten er helt ukontrollabel, og som ikke er holdbar. Vi vil også gerne være med til sammen med regeringen og andre partier i dette ting at ændre kurs på dette område, så vi får sat en bremse for denne alt for løbske udvikling. Vi har til finansloven stillet en række ændringsforslag, der angiver vores målsætning på dette område, men vi er til at få i tale også på andre områder.

Olieprisstigningerne er jo et af de alvorligste problemer, vi står over for, og vi har støttet og vil støtte forslagene om energibesparelser og udvikling af og forskning i alternativ energi, herunder vedvarende energi. Vi er positivt stemt over for planerne om en udvindingsafgift, som kan inddrage en langt større del af de samfundsmæssige værdier, der ligger i Nordsøens ressourcer, i den danske Nordsø-okkel, således at ikke monopol-selskaber inddrager disse milliardgevinster, men at de tilfalder det fællesskab, der bør have ejendomsretten til dem. Og skulle det være nødvendigt med statslig olieimport direkte for at sikre olieforsyningerne, er vi også her til at få i tale.

At hamle op med vores økonomiske politiks store problemer kræver jo et alsidigt re-

[Ib Christensen]

gister at spille på, og vi er som nævnt, både når det drejer sig om skatte-, jord- og boligpolitikken, valutapolitikken og energipolitikken, rede med konstruktive forslag og bidrag til at få løst landets problemer.

Venstres ordfører, hr. Ellemann-Jensen, talte om nogle partier, der lod sig presse. Jeg vil gerne sige, at retsforbundet lader sig ikke presse af nogen som helst og har heller ikke følt sig presset hverken af regeringen eller andre i denne situation. Vi handler efter, hvad vi mener er rigtigt efter vores bedste overbevisning og på grundlag af det, vi er blevet valgt på. Det er afgørende for retsforbundets stilling i enhver situation, og det er vi også blevet respekteret for. Ingen har på noget tidspunkt troet det muligt, at vi kunne lade os dirigere af trusler om det ene eller det andet. Jeg synes, venstre er det sidste parti, det absolut sidste parti, i folketinget til at belære andre om, hvad samarbejde er, som hr. Ellemann-Jensen gerne ville. Når vi så resultatere af SV-regeringen, den totale handlingslammelse af det danske folkestyre, som det jo reelt var, er det ikke noget eksempel at leve op til. Derfor er det godt, at regeringen nu, måske mere af nød end af lyst, har erkendt, at kun gennem skiftende flertal kan der træffes beslutninger i dette folketing. Og så kan vi forhåbentlig med tiden nå frem til at træffe mere dybtgående, mere varige og mere målrettede og perspektivrige beslutninger end dem, der just ligger i denne såkaldte helhedsløsning.

Hr. Askjær Jørgensen kom med nogle kryptiske udtalelser om, at det parti, der kalder sig Danmarks retsforbund, vil dræbe Danmark som et retssamfund. Jeg skal ikke polemisere mod denne bemærkning, for da hr. Askjær Jørgensen ikke var i stand til at meddele, hvad han sigtede til, må det stå for hr. Askjær Jørgensens egen regning. Det kommer fuldstændig bag på mig, at der kan fremføres en sådan påstand, men hr. Askjær Jørgensen vil måske senere begrunde, hvorfor han kan fremføre en så mærkværdig påstand. Intet ligger jo os som retsstatsfolk fjerner end at dræbe Danmark som et retssamfund. Tværtimod arbejder vi for at gøre Danmark til en retsstat, sådan som vi mener en retsstat skal være.

Der har i det hele taget fra yderste højrefløj og yderste venstrefløj været nogle kedelige tendenser. VSerne har sagt til SF, at de

reelt er ansvarlige for tvangsindkomstpolitikken, fordi SF på punkter kan støtte regeringen med hensyn til skattepolitikken. Det er en grov og uretfærdig anklage, nøjagtig lige så uretfærdig, som når fremskridtspartiet anklager centrum-demokraterne for at være ansvarlige for en statsgrundskyld, som partiet vitterlig stemmer imod, blot fordi centrum-demokraterne på andre områder har støttet regeringen.

De partier, der fører en sådan linje frem – det gælder fremskridtspartiet, det gjaldt i det foreliggende tilfælde også VS, og det gælder i udpræget grad venstre og det konservative folkeparti – ødelægger folkestyret, de ødelægger folketingets muligheder for at fungere, og derfor bærer de sig groft uansvarligt ad og bærer ved til de polariseringskræfter, som i forvejen gør det svært at træffe beslutninger. Tusinder af tillidsfolk vil gøre oprør og få arbejdspladser til at gøre oprør mod tvangsindkomstpolitikken. LO og FTF er dybt splittede efter redueringen af helhedsløsningen. I landbruget er der pisket en stemning op, en opfanatiseret stemning, hvor statsgrundskylden, som vi finder uheldig og forkert og har advaret mod som psykologisk uheldig, bruges som syndebug og kanaliseringssubjekt for det, der er det virkelig underliggende problem, nemlig at man ikke har løst problemet med de opskruede landejdomspriser, der har gjort, at den unge generation af landmænd er hårdt spændt for, ligesom EFs fejlagtige landbrugspolitik har bevirket en overproduktion, som EF nu må sætte ind imod, og som skaber vanskeligheder for de unge landmænd, der har den store animalske produktion.

Den manglende jordreform, det manglende indgreb mod spekulation også i landbrugsjorden og EFs forfejlede landbrugspolitik er den reelle årsag til den desperation, der har ramt mange landmænd, og så er det jo bekvemt for landbrugsorganisationerne, der har ansvaret for denne politik, fordi de selv har advokeret EF-politikken, selv har opmuntret til overinvesteringerne og selv har bekæmpet og gennem deres politiske venner her i folketinget været med til at ødelægge jordbeskatningen, der virkelig kunne være en fordel for det producerende landbrug, at sige, at det er denne 7 promilles statsgrundskyld, der skulle være årsag til landbrugets ulykke.

[Ib Christensen]

Mit parti har talt med mange landmænd i de sidste 14 dage, og der er ikke en eneste af dem, det være sig retsstatsvælgere eller ej – de fleste af dem var ikke retsstatsvælgere – der ikke syntes, det var helt acceptabelt med 7 promille i statsgrundskyld, hvis bare alle andre også kom til at betale 7 promille af deres jordværdier – ikke én. Derfor er det ikke ligestilling, man ønsker, når man fra visse sider bekæmper disse ting, nej, det er det, at man vil have grundskyld og jordbeskatning væk, og det er det, der skal siges så klart, at ingen kan være i tvivl om, at det er det, der er den egentlige bevæggrund.

Jeg skal slutte med at sige, at retsforbundet tager det forløbne par uger som udtryk for nye samarbejdsformers chance i tinget med hensyn til skiftende flertal, med hensyn til, at folketinget kan fungere bedre. Det ville være ønskeligt, om vi havde haft bedre tid, og vi håber, at regeringen i de kommende måneder, i resten af denne samling og fremover, vil være med til at tilrettelægge arbejdet på en sådan måde, at vi får bedre tid til at løse de problemer, landet står over for – en omfattende ejendomsskatte-reform er bare ét af dem – sådan at der virkelig bliver tid til at gennemarbejde tingene, og sådan at vi får tid til at lave løsninger, der er dybtgående og varige, som kan holde, og som hviler på det bredest mulige flertal i dette folketing, om end flertallet kan være skiftende, alt efter de politiske partiers valggrundlag, alt efter det, de politiske partier står for.

(Kort bemærkning).

Steffensen (KrF):

Jeg vil blot gøre to bemærkninger her efter at have hørt partiernes ordførere ved den generelle debat. Den ene er denne, at debatten har afsløret, at vi i dette høje ting ikke rigtig magter at administrere vor overflod, for overflod har vi, målt med forhold, der findes andre steder i verden, hvor fattigdom og sult hærger mennesker, og hvor der er egentlig nød.

Den anden bemærkning, jeg vil gøre, er den, at det endnu en gang ser ud til, at det skal blive bevist, at det er de små partier her i tinget, der skal sikre dansk folkestyres funktion.

Formanden:

Vi går så over til de medlemmer ud over ordførernes rækker, der har bedt om ordet, og her er taletiden 8 minutter.

Christophersen (V):

Jeg vil godt sige et par ord til hr. Ole Espersen, som i sin tale her i dag, synes jeg, gav en højst besynderlig fremstilling af, hvad der var alternativet til regeringens kriseløsning. Hr. Ole Espersen sagde jo i sit indlæg, at alternativet måtte være, at oppositionen, dvs. venstre og det konservative folkeparti, ville sætte Danmark under administration af Den internationale Valutafond – sådan måtte jeg opfatte hr. Ole Espersens indlæg – og det synes jeg ærlig talt er en fuldkommen absurd fremstilling af, hvad der er alternativet til det, som nu foregår. For alternativet til det, regeringen har lagt frem og nu formentlig får gennemført, er naturligvis ikke, at Danmark sættes under administration. Det kan muligvis blive konsekvensen af det, der gennemføres, det skal jeg ikke tage stilling til, det må vi jo se lidt længere fremme ad vejen. Men alternativet havde naturligvis været, at regeringen var gået ind i nogle forhandlinger med det sigte at få tilrettelagt en langsigtet økonomisk politik, der var konsekvens i, en politik, som hvilede på et fast flertal, og en politik, som derfor også skabte den fornødne tillid.

Efter vores opfattelse skulle man have sat sig en klar målsætning for, hvordan man ville nedbringe underskuddet på betalingsbalancen i stedet for kun at bevare det på dets nuværende niveau.

Endvidere mener vi, det havde været af afgørende betydning, at man tilrettelagde nogle foranstaltninger, som kunne støtte hinanden i stedet for at trække i hver sin retning. Opgaven er jo ikke at fordele fattigdommen, men det er jo nærmest det, som har været regeringens filosofi. Opgaven er at forsøge at afskaffe den.

Derfor burde noget helt afgørende have været en kombination af en virkelig omkostningsdæmpning og en investeringsfremmende politik. Det har vi klart sagt fra venstres side. Vi har sagt det i forbindelse med valgets udskrivelse, vi har sagt det, efter at valget blev udskrevet, og vi har også sagt det i de forhandlinger, som vi har ført med regeringen – de har været få. Jeg håber dog, at

[Christophersen]

regeringen har fået indtryk af, hvordan vi mente man skulle gribe opgaven an. Men det, man skulle have gjort, var, at man for det første skulle have gennemført et egentligt lønstop for resten af overenskomstperioden, ledsaget af de nødvendige kontrolbestemmelser. Dernæst havde det været logisk at gennemføre en lige så stram lovgivning vedrørende tantiemer, udbytter og honorarer osv. Så havde der også været balance i det ved at gennemføre det prisstop, man nu vil gennemføre. For det er jo en af de foranstaltninger, der rammer meget hårdt socialt og indkomstmæssigt, men det er i dag helt ude af balance med det, man foretager sig på lønområdet.

Og så tror jeg, det havde været af afgørende betydning, hvis man også havde fået fastlagt hovedretningslinjer for, hvad der skulle ske efter udløbet af indeværende overenskomstperiode. Det er denne løsning jo overhovedet ikke præget af. Der er ikke sagt ét ord om, hvad der skal ske, når vi når frem til den situation.

Hvis man havde gjort det på den måde, er det klart, at der havde været nogle stærkere omkostningsvirkninger, ligesom der havde været nogle stærkere sociale virkninger. Dem kunne man til gengæld have afbalanceret ved at bruge indkomstskatten på en fornuftig måde i stedet for som nu bare at slå en streg over det løfte, man tidligere har givet om en forhøjelse af personfradraget på 500 kr.

Så vil jeg til sidst sige til hr. Ole Espersen, at han skal ikke tro, at de skatteforslag, regeringen kommer med, fjerner os fra hverken afgrundens rand eller det, hr. Ole Espersen fejlagtigt fremstillede som alternativet til regeringens løsning. Tværtimod. For disse skatteforslag går jo ikke ud på at begrænse det private forbrug. De går først og fremmest ud på i realiteten at begrænse erhvervslivets investeringsmuligheder, og det er vi meget stærkt modstandere af. Her har vi ikke noget, der støtter en løsning; her har vi noget, der tværtimod trækker i den modsatte retning.

Jeg må måske til sidst nævne endnu to eller tre ting, som jeg tror ville have været vigtige, hvis regeringen havde satset på en langsigtet løsning byggende på et fast flertal.

Der har været megen diskussion om en obligatorisk udbyttedeling, og regeringen har jo nu måttet erkende, at den ikke kunne komme igennem med sine ønsker. Det burde

den i øvrigt have erkendt fra starten, for det har stået klart både før og efter valget, at der overhovedet ikke var noget politisk grundlag for dem. Men hvis regeringen ville have foretaget sig noget langsigtet på dette område, er det til gengæld lige så indlysende, at der i denne sal ville have kunnet samle sig et flertal for overskudsdelingsordninger i de enkelte virksomheder, baseret på den enkelte lønmodtagers personlige ejendomsret.

Det er lige så klart, at regeringen også i denne sal kunne have samlet et flertal – det har vi sagt tit var noget meget væsentligt i de kommende år – for en langsigtet udgiftsreform. Nu hørte jeg i går, at hr. Camre begyndte at tale om behovet for at styre den offentlige sektor. Jeg hørte endda statsministeren udtale sig til Danmarks Radio, i Radioavisen, om, at der nok var behov for at begrænse væksten i den offentlige sektor. Jeg tror, det havde været et meget værdifuldt bidrag til en virkelig samlet løsning, hvis man havde kunnet aftale retningslinjer for en flerårig udgiftsreform, ledsaget af retningslinjer for en tilsvarende reform og begrænsning af hele vores indkomstskattesystem. Men det er alt det, der mangler.

Derfor vil jeg sige til hr. Ole Espersen, at hvis hr. Ole Espersen og hans parti – det er også sagt til statsministeren – hvis regeringen havde været indstillet på at forhandle om løsninger efter disse retningslinjer – vel, det er selvfølgelig dem, vi står for, men vi har tillid til, at de kunne have opnået meget bred støtte i denne sal – så havde man for det første ikke været i den nuværende parlamentariske situation, hvor regeringen jo ret beset er venneløs, når dagens afstemninger er overstået. Jeg vil ikke bestride, at man kan få det alt sammen igennem, men jeg tror ikke, at nogen af dem, der skal stemme for det, bortset fra regeringspartiets egne medlemmer egentlig er særlig glad for den situation, de er kommet i. Jeg tror ikke, de med taknemlighed vil erindre sig den måde, hvorpå de er nået frem til deres holdning ved tredjebehandlingen.

Jeg tror for det andet heller ikke, at regeringen var kommet i den økonomiske situation, vi vil stå i, når dagens afstemninger er slut. Nu er det jo også sådan, at regeringen selv erkender, at det ikke er et spørgsmål om, hvorvidt vi i 1980 skal have nye alvorlige økonomiske indgreb, spørgsmålet er alene

[Christophersen]

hvornår. Det, som diskussionen i de seneste dage mere og mere har drejet sig om, også med bidrag fra regeringspartiets egne medlemmer, er: kan man slippe for at gøre det på denne side af sommerferien, eller bliver man nødt til at tage fat i det tidlige forår?

Vi har ikke fået vurderinger fra regeringen selv, for det økonomiske sekretariat har som bekendt ikke givet én eneste vurdering af de samlede virkninger af regeringens politik, det er alt sammen kommet fra budgetdepartementet, og det synes jeg er noget ganske interessant og tankevækkende, men fra alle sagkyndige, uvildige organer er der kommet så mange enslydende vurderinger af vores økonomiske situation, at vi må konstatere, at det, man nu gør, det bærer ingen vegne hen, det svækker tværtimod forståelsen, næste gang der bliver behov for at drøfte problemerne i denne sal.

Steenholdt (GrønL.):

Man har fra gammel tid blandt de grønlandske politikere et mundheld, der siger noget i retning af, hvor svært det somme tider kan være for en kommunalpolitiker; problemerne kan tårne sig op på en sådan måde, at man dårligt kan finde ud af det.

Jeg har, siden jeg blev medlem af det høje ting, måttet sande dette gamle mundheld mange gange. Og nu står jeg igen i den situation, hvor jeg langt ind i min krop kan mærke savnet af et partipolitisk tilhørsforhold til et parti, som er repræsenteret i folketinget. Men det er et personligt problem, som jeg ikke skal trætte andre med.

Det, jeg ved, er blot dette, at de økonomiske problemer i Grønland er så nøje knyttet til de danske problemer, at det også for et grønlandsk medlem af folketinget vil være uansvarligt at prøve på at lukke øjnene for dem. Derfor har jeg efter megen overvejelse besluttet mig til ved afstemningen om kriselovgivningen at stemme sammen med regeringspartiet undtagen om lovforslag nr. L 67 om grundskyld til staten af landbrugsejendomme. Denne del af lovpakken er mig så fremmed, at jeg ikke mener at kunne stemme for eller imod den. Derfor vil jeg ved afstemningen om dette lovforslag afholde mig fra at stemme.

Knud Lind (FP):

Hr. Steenholdt nævnedes i sin tale, at han savner et politisk parti, som han kan knytte sig til. Jeg synes nu ellers, det er gået meget godt med at knytte sig til socialdemokratiet.

Hr. Ole Espersen oplyste i sin ordførertale, at man i sit forslag om overskudsdeling kun ønskede en beskedent andel i erhvervslivets overskud. Ifølge Provinshandelskammeret er erhvervslivets realindkomst gået 6 pct. tilbage i tidsrummet fra 1973 til 1979, medens reallønsindkomsten pro persona er steget med 8 pct. Det er bl. a. denne klemte situation, der er skyld i, at erhvervslivet ikke har kunnet præstere den investering og ekspansion, som er en forudsætning for at løse problemet med betalingsbalancen og beskæftigelsen, slutter man. Nu skal lønomsatningerne åbenbart endnu længere op. Socialdemokratiet har føjet LO på bekostning af Danmarks økonomi.

Hr. Ole Espersen talte også om, at regeringens lovpakke skulle virke som en social kontrakt. Jeg er sikker på, at det danske landbrug ikke betragter statsgrundskylden som en social kontrakt, men som en brandskatning af et erhverv, som i forvejen har haft en gennemsnitlig årsindkomst på ca. 54.000 kr., jfr. Landbrugsrådets beregninger. De Danske Mejeriers Fællesorganisation oplyser, at mælkepriserne kun er steget med 1-2 pct., medens omkostningerne er steget med 10-12 pct.

I stedet for at hjælpe landbruget pålægger regeringen landbruget en ny grundskyld. Regeringen burde have læst det gamle ordprog: Koen maler ikke des mere, fordi mælkespanden er stor. Landmanden må erkende, at der ikke findes nogen socialdemokratiske roser uden torne. I den nuværende buk er der så mange torne, at man har svært ved i det hele taget at skimte roserne.

Det forlyder, at kristeligt folkeparti endnu en gang vil redde regeringen uanset prisen. Gallup og valgskræk hos kristeligt folkeparti redder dermed regeringen. Ved sin hjælpeaktion redder kristeligt folkeparti imidlertid ikke Danmarks økonomi - tværtimod. Vi andre må så blot sige, at strenge herrer råder sjældent så længe. Hr. Arne Bjerregaard talte om, at man blot skulle finde en syndebuk. Syndebukken er fundet, det er regeringen, medens kristeligt folkeparti optræder i rollen som den politiske farisæer.

[Knud Lind]

Jeg vil ikke bebrejde hr. Erhard Jakobsen, at han gerne vil blive inde i varmen. Hr. Erhard Jakobsen har tidligere udtalt i TV, at CD ikke ville love sine vælgere noget. Et parti, som ikke har nogen politik, har svært ved at bryde sine valgløfter.

Hr. Ole Espersen nævnede i sit indlæg, at i modsætning til de borgerlige partier og selvfølgelig fremskridtspartiet har de andre partier været til at få i tale. Hr. Ole Espersen glemte at fortælle, at fremskridtspartiet ikke blev indbudt til forhandlingsrunden. Med helhedsplanens udformning er fremskridtspartiet i dag glad for, at det ikke kom med i disse forhandlinger.

Ved valget skrev socialdemokratiet i sin valgbrochure, at man ønskede at løse Danmarks problemer med »en vifte af økonomiske foranstaltninger«, men man kom selvfølgelig ikke nærmere ind på, hvad disse økonomiske foranstaltninger gik ud på. Det havde været bedre, om socialdemokratiet ved valget havde fortalt, hvordan de ville løse landets problemer. Så er jeg sikker på at valget var gået noget anderledes.

Erlendsson (FP):

Hr. Steenholdt fra det danskvenlige atasutparti i Grønland har lige været oppe at erklære, at han støtter regeringen og dens forslag med undtagelse af et enkelt forslag, som han siger at han ikke har forstand på. I øvrigt mener han, at rigets økonomiske politik for alle dets bestanddele er så tæt sammenknyttet, at han må tage et økonomisk ansvar, og det ansvar mener han at kunne tage bedst muligt ved igen, ligesom han gjorde i juni, at støtte regeringens initiativ med hensyn til at lægge flere byrder på hovedlandets befolkning.

Jeg har gang på gang påtalt det urimelige i, at folketinget har givet hjemmestyre til Færøerne og Grønland, hvilket betyder, at vi herfra ikke kan øve nogen indflydelse på den økonomiske politik, man fører i disse to landsdele, bortset fra at vi naturligvis kan få lov til at give stadig større økonomiske tilskud, penge, som hovedlandets indbyggere må betale.

Hvis man skal være solidarisk inden for en rigsenhed, og det skal man naturligvis, så er der ikke nogen solidaritet til stede, hvis man kun tager fordele og ikke vil dele de

dårlige tider med resten af riget. Det vil Færøerne og Grønland ikke. De vil gerne tage imod fordelene ved at være dele af rigsenheden, men de vil ikke dele byrderne med os. Det kalder jeg ikke solidaritet.

Jeg går meget ind for solidaritet. Jeg erkender, at der er brug for, at vi fra hovedlandet støtter Grønland i dets udviklingsperiode. Men jeg vender mig kraftigt imod, at mandater fra områder, der ikke skal deltage i byrderne, danner den majoritet, som skal til for at få sådanne tunge byrder igennem for de dele af riget, som skal bære byrderne, og det er det, vi ser igen i dag.

Hvad kristeligt folkeparti er bange for, skal jeg ikke kommentere. Selv om kristeligt folkeparti af fuldt hjerte støttede regeringen, ville regeringen komme i mindretal, hvis den ikke fik støtte fra Færøerne og Grønland. Det er en helt urimelig situation, og derfor er der grund til at rejse det spørgsmål, om det ikke var på tide, at man indførte hjemmestyre for Danmark, ligesom man har hjemmestyre for Færøerne og Grønland.

Der blev stillet et spørgsmål til statsministeren i går, som ikke er blevet besvaret. Det gik ud på, om den færøske undergrund er et rigsanliggende eller et særanliggende for Færøerne. Det står opført i hjemmestyreloven af 1948, som i øvrigt er en særdeles fortræffelig lov, hvis man ikke af alle kræfter prøvede på at omgå de noble bestemmelser, som er nedfældet i denne lov. Den siger i § 2, at en lang række færøske områder kan overtages som færøske særanliggende med den betydning, at Færøerne overtager alle økonomiske forpligtelser. Den siger om andre områder, som er indeholdt i en liste B som tillæg til loven, at visse af disse kan overtages efter forhandling. Hertil hører den færøske undergrund.

Når det skal overtages efter forhandling, betyder det naturligvis ikke, at man uden videre skal give det fra sig. Det er en del af den rigdom, som eksisterer inden for rigsenheden, og det er klart, at i en situation, hvor der kan være mulighed for, at der findes olie i den færøske undergrund, og den danske økonomi er så hårdt trængt, som den er netop på grund af olieprisstigninger og mangel på olie, da ville det ikke være urimeligt, om man fra rigets side, fra rigsmyndighedens side, førte en sådan forhandling med Færøer-

[Erlendsson]

ne og sikrede, at hvis der var sådanne ressourcer, så var det en sag, man kunne forhandle om og stille betingelser om for helhedens skyld.

Jeg ved, at man fra færøsk side har rejst spørgsmålet om at inddrage den færøske undergrund som et færøsk særanliggende. Jeg ved også, at man fra regeringens side har givet løfte om, at man vil finde en formel, hvorunder denne sag kan diskuteres. Jeg opfordrer regeringen til at finde ud af, hvilket indhold den vil give denne formel, og hvilke betingelser den vil stille for, at undergrunden kan blive et færøsk særanliggende.

Det er nogen tid siden, at færingerne rejste spørgsmålet om den færøske undergrund, idet der fra engelsk side var gjort krav på den lille klippe, der hedder Rockall, som ligger på samme fastlandssokkel som Færøerne. Der røste jeg statsministeren, fordi man fra regeringens side havde taget det spørgsmål op over for Storbritannien.

Da man i sin tid skulle dele havområderne og deres undergrund, var der to måder, man kunne gøre det på. Man kunne sige: et lands ret til et havområde afhænger af, om det tilhører den samme fastlandssokkel. Og der var en grænse på 200 m, senere udvidet til 400 m, for den havdybde, hvortil et land kunne udstrække sit havområde. Det fik stor betydning i Nordsøen, hvor vi ikke hævdede det synspunkt over for Norge, sådan at de kom i besiddelse af de rige Ekofiskolieområder.

Færingerne var mere opmærksomme på, at dette princip kunne gennemføres for den færøske sokkel, men jeg gjorde statsministeren og dermed regeringen opmærksom på, at den færøske undergrund til den dag i dag er et rigsaneliggende, og jeg opfordrede statsministeren til at erklære, at dette var rigtigt. Det behøver jeg ikke, for jeg ved, at det er det, men det vil sikre denne viden hos alle, der tror, at det er noget, som riget har givet fra sig.

Med de store tilskud, vi giver færingerne – hvad jeg i og for sig ikke har noget imod, for det kan der måske være grund til; ganske vist har de meget lempeligere betalingsvilkår, de er ikke nær så skatteplagede, som vi er hernede, og det er i dag et rigt samfund – må de også være parate til at dele de goder, de har, med den øvrige del af riget, så vi også dermed kan dele byrderne.

Jeg opfordrer statsministeren til at besvare det spørgsmål, der her er stillet, og som jeg her har gentaget.

Formanden:

For en ordens skyld skal jeg gøre opmærksom på, at spørgsmålet om den færøske undergrund ikke er på dagsordenen.

(Kort bemærkning).

Arne Bjerregaard (KrF):

Jeg er nok en gang blevet skuffet over hr. Erlendsson, som igen inddrager spørgsmålet om retten for vore venner fra Grønland og Færøerne til at stemme, som de vil, i dette ting.

Jeg må sige til hr. Erlendsson samt de øvrige i fremskridtspartiet, at så længe jeg er herinde – og jeg tror også, det gælder de fleste andre herinde – så vil jeg kæmpe for deres ret til at stemme efter deres overbevisning, lige så vel som jeg vil kæmpe for vores egen ret til at stemme efter vores overbevisning, uden at de skal klandres af nogen, som påstår, at de ikke vil betale til rigets samlede udgifter.

Jeg synes nok, at fremskridtspartiet efter det, man har hørt fra fremskridtspartiet om unddragelse med hensyn til at bidrage til samfundets samlede husholdning, skulle afholde sig fra at beskyldte nogen for ikke at ville betale til samfundets samlede husholdning. Jeg ved ikke, hvor mange af fremskridtspartiets medlemmer der så kunne stemme her, hvis det skulle inddrages.

Jeg synes bare, det er uanstændigt gang på gang at prøve på at anfægte retten for vore venner fra såvel Grønland som Færøerne til at stemme efter deres overbevisning, og jeg kan garantere for, at så længe man angriber denne ret, hver eneste gang man går herop, så vil jeg også gå herop.

(Kort bemærkning).

Flygaard (DR):

Det, der kalder mig herop, er hr. Erlendssons bemærkninger. Man kan sige, at det af hr. Erlendsson rejste spørgsmål måske kan have en vis akademisk interesse. Jeg deler ikke den opfattelse, hr. Erlendsson har givet udtryk for, men det er i hvert fald ikke et akademisk niveau, hr. Erlendsson taler på.

[Flygaard]

Da det ikke er spørgsmålet om en grundlovsændring, der er til debat her for øjeblikket, synes jeg, det er fuldskommen meningsløst at spille folketingets tid med et sådant spørgsmål. De grønlandske og de færøske folketingsmedlemmer har i henhold til grundloven den samme ret, som vi andre har. Det vil vi ikke blive ved med at diskutere.

Formanden:

Så får hr. Erlendsson ordet for en kort bemærkning, og så går vi tilbage til talerrækken. Vi kan ikke tillade et enkelt medlem at afspore så alvorlige debatter som dem, vi har i dag.

(Kort bemærkning).

Erlendsson (FP):

Dette er et meget alvorligt spørgsmål, og det er et spørgsmål, der hænger sammen med Danmarks økonomiske kritesituation.

Jeg anfægter ikke, at repræsentanterne for Færøerne og Grønland ifølge grundloven har ret til at stemme, som de gør, men jeg har appelleret til dem om i spørgsmål, som udelukkende drejer sig om at lægge byrder på hovedlandets befolkning, at holde sig tilbage og ikke deltage i en majoritetsdannelse imod hovedlandets befolkning, som tilfældet er her, hvor disse forslag kun kan komme igennem, fordi de egne af riget, som ikke skal bære byrder, leverer de nødvendige stemmer til at føre disse tunge byrder igennem. Det anbefaler jeg dem i anstændighedens navn at afholde sig fra at gøre.

Jeg har i går nævnt den pris, som SV-regeringen gav i juni for at få sine tunge afgiftslove igennem, nemlig 71,7 mill. kr. til et Grønlands landsfond, penge, som var indbetalt af olieselskaberne, og som var gået i statskassen. Det var prisen for, at hr. Steenholdt skulle stemme for de ekstra olieafgifter. Jeg finder en sådan afpresningspolitik utålelig, uudholdelig. Jeg finder, at det er judaspenge. Jeg mener, at det er lige så umoralsk at give dem som at modtage dem . . . .

Formanden:

Jeg må påtale udtrykket judaspenge over for et medlem, der ikke kan svare efter den tilrettelæggelse af debatten, jeg gav før.

Erlendsson (FP):

Det er det korrekte udtryk for den måde at drive politik på her i landet.

Formanden:

Det er kedeligt med disse ustandselige tilrettevisninger til hr. Erlendsson. Der diskuteres ikke med formanden, det burde et tidligere præsidiemedlem vide.

Erlendsson (FP):

Jeg ved godt, hvad der er min ret her.

Formanden:

Så brug den – og lad være at misbruge den!

Erlendsson (FP):

Jeg har brugt min ret her.

Formanden:

Ja tak, og taletiden er udløbet.

Preben Lange (Grøn.):

Det er faktisk hr. Erlendsson, der tvinger mig til at komme herop på talerstolen. Det er beklageligt at høre en suppleant komme med sine sarkastiske bemærkninger om andre medlemmer her i det høje ting.

Nu da vi har indført vores hjemmestyreordning, er det vores hensigt at møde det danske folketing og den danske regering som mand til mand, hvor hverken den ene eller den anden part bliver undertrykt, hvad Grønland har været udsat for i de sidste 250 år.

Det er vores ønske, at vi skal arbejde sammen, at vi skal forhandle med hinanden, således at det bliver til gavn både for det grønlandske og for det danske samfund, og så længe majoriteten besidder fornuften i det høje ting, vil jeg med god samvittighed stemme sammen med SF undtagen om lovforslag nr. L 67. Det vil jeg holde mig fra.

Alfred Hansen (DR):

Uden at fortsætte den debat, der her er lagt op til, vil jeg gerne sige, at jeg betragter de grønlandske og færøske medlemmers tilstedeværelse her i salen som lige så berettiget som og fuldt på højde med vores andres tilstedeværelse. Jeg tror og kan med glæde

[Alfred Hansen]

konstatere gennem tidligere debatter, at de grønlandske og færøske folketingsmedlemmer er ønsket og respekteret her i tinget af et stort flertal. Jeg er dog ikke ukendt med, at man her i tinget rider forskellige politiske kæpheste, men der er efter den debat, der har været her, god grund til at advare mod, at disse kæpheste bliver til en tvangstanke.

Jeg vil gerne som erhvervspolitisk ordfører for retsforbundet knytte nogle kommentarer til de tre lovforslag, der er til behandling ved denne generaldebat, nemlig forslagene om stop for priser og avancer og udbytter, tantieme m. v.

Når vi om lidt skal stemme, så vil det vise sig, at salen er delt i tre grupper. Der er en socialistisk fløj med SF og VS, som i og for sig synes, at det er en god idé at lave stop for priser og avancer, og hvis de konservative, borgerlige, skulle stemme efter deres overbevisning, så ville de stemme for et lønstop, da de anser lønningerne for at være den store skurk i dansk økonomi. Det er efter venstre-konservatives vurdering de famøse lønninger, der er årsagen til den svækkede konkurrenceevne. Man kunne ønske, at de ofrede lige så megen tid og lige så mange kræfter på at arbejde på en rentesækning, idet rentebyrden ofte er en lige så stor byrde, som lønomkostningerne er, og det er navnlig de nyetablerede og de allerede etablerede, som ønsker at udvide deres forretning og deres virksomhed, der lider under denne rentebyrde.

Det kan synes inkonsekvent, at venstre-konservative specielt er interesseret i stop for lønningerne, men i og for sig ikke har noget imod, at priserne stiger. Ganske vist gik de til valg for tre måneder siden på, at man skulle have stop for både lønninger og priser, men i deres grundholdning er det altså sådan, at det mest er lønningerne, der er skurken.

Så er der dog lidt mere konsekvens i socialdemokratiets holdning, for de ønsker kontrol med det hele. Det er en god socialdemokratisk tanke, at man skal have styring og kontrol, det er nøgleordet for dem.

Og så har vi altså retsforbundet med en socialliberal holdning, en liberal grundholdning, hvorudfra vi ønsker at føre en politik, der viser forståelse og ansvarlighed for det sociale. Vi ønsker faktisk, at staten ikke skal blande sig overhovedet i lønfastsættelsen el-

ler i prisfastsættelsen. Vi mener, at det ikke er en statsopgave.

Jeg vil gerne sige om lønstoppet, at det kun vil blive hundrede procent effektivt for de offentligt ansatte. Man vil inden for det private arbejdsmarked mere eller mindre kunne skabe grundlag for lønstigninger, og vi mener, at lønmodtagerne selv må have indflydelse på, hvilken pris de ønsker at sælge deres arbejdskraft til. De er ramt af højere boligudgifter, de er ramt af højere transportomkostninger, og de er ramt af højere skatter. Ja, det er vel sådan, at lønnen, ikke real-lønnen, men den løn, der udbetales formelt før skattetræk, i stor udstrækning er et udtryk for skattehøjden. Det er et udtryk for skattetrykket, at skattetrykket i sig selv indicerer, at lønnen må stige.

Man vil ikke ved de afstemninger, vi skal have i dag, kunne konstatere, at retsforbundet, hverken i dag eller på et senere tidspunkt, vil stemme for en gryderet. Man vil ikke komme ud for, at retsforbundet stemmer for en række lovforslag, medmindre vi er enige i de enkelte lovforslags intentioner og indhold. Man vil ikke komme ud for, at retsforbundet stemmer for en gryderet, hvori der meget nemt kan være en del giftige ingredienser.

Vi mener, at lønmodtagerne må have indflydelse på fastsættelsen af den pris, som deres arbejdskraft skal sælges til, og vi mener også, at erhvervslivet skal have lov at sælge deres varer til den pris, som udbud og efterspørgsel betinger. Det er en god, sund, fri markedsøkonomi, der ligger til grund for denne holdning. Men jeg må gøre den bemærkning, at det forudsætter, at man kraftigt og intensivt modarbejder monopolerne, det være sig statsmonopoler eller privatkapitalistiske monopoler.

Om prisstopløven skal jeg sige, at den efter retsforbundets opfattelse i høj grad er administrationskrævende. Den kræver et enormt bureaukрати, den kræver en omfattende kontrol. Den er uadministrerbar, og den vil også meget hurtigt vise sig ligesom de tidligere prisstoplove, vi har haft, ikke at være særlig virksom. Den er en særlig stor byrde for de mindre erhvervsdrivende, som forholdsvis må bruge mere tid på at administrere denne lov end de større virksomheder.

I konsekvens heraf stillede retsforbundet ændringsforslag ved anden behandling om,

[Alfred Hansen]

at de virksomheder, som ikke beskæftiger lønnet medhjælp, skulle være fritaget, de skulle ikke være omfattet af denne prisstoplov. Det var ud fra det synspunkt, at loven er særlig administrationsbebyrdende for disse erhverv, og endvidere ud fra den kendsgerning, at de små virksomheder aldrig kan være prisførende på grund af den knivskarpe konkurrence, der er inden for såvel handel, håndværk som industri.

Vi er i det hele taget imod den planøkonomi, som socialdemokratiet har fortsat, efter at SV-regeringen havde ført den et års tid. Vi tror ikke på, at det er styring og kontrol og statsindgreb i lønninger, priser og avancer, der skal løse landets problemer. I så tilfælde havde vi ingen problemer haft. Det er jo ikke en ny tanke, en ny idé. Den har vi set realiseret gennem flere år med meget dårlige resultater.

Som konklusion på disse betragtninger skal jeg meddele, at retsforbundet vil stemme imod de 3 lovforslag, som vedrører stop for priser, avancer og tantieme m.v.

Maisted (FP):

Normalt anses det for at være fornuftigt, i hvert fald partitaktisk, at holde sine uenigheder inden døre. Men jeg vil gerne her fra talerstolen tage afstand fra, at man refererer fra private samtaler, man kan have med andre medlemmer.

Derudover synes jeg nok, at der tales en del udenom. Her kan selvfølgelig alle deltage. F.eks. gik SF ind for ØD med en central fond, men de stemmer imod. SF gik imod en forøgelse af indkomstkatten, men de stemmer for den. CD stemmer for en forringelse af parcelhusejernes status og for erhvervsfjendske love, og alligevel vil de være med til at bære denne kriselovgivning igennem. Retsforbundet stemmer for en særskat under henvisning til, at det er et led i deres program. De kan jo nu blive fritaget for at stemme for denne særskat, hvis det radikale venstre benytter lejligheden til enten at undlade at stemme eller at stemme for denne særskat. Det radikale venstre stemmer for dyrtidsfonden, som de var imod.

Alle ved, at det, det drejer sig om, er dagsordenens punkt 9. Det er det eneste sted, vi er i stand til at vælte denne regering. Hvis folketingets flertal mener, hvad de har sagt i

den valgkamp, der lige er ført, og hvis de mener, hvad de har sagt i de ordførertaler, vi har hørt her i tinget, så ved alle, måske på nær befolkningen, at det hele er meget enkelt: vi har chancen ved dagsordenens punkt 9, forslag til lov om ændring af dyrtidsregulering m. v. Det er her, det skal vise sig, om der er noget hold i al den snak om, at man er utilfreds med helhedsløsningen, og at man vil overholde det, man gik til valg på den 23. oktober 1979. Alt andet er udenomssnak og har intet med sagen at gøre.

Nok så mange dødsyge forklaringer fra kristeligt folkeparti duer ikke, for de har nemlig selv bragt sig i denne situation. De kunne have gjort ligesom de andre partier og have siksakket ud og ind, men på dette punkt undlod de at tage stilling, og de holdt hele folketinget og den danske befolkning hen med snak. Deres tidligere medlem hr. Jens Møller har jo givet dem det budskab, at de selvfølgelig skal stemme imod, fordi den helhedsløsning var noget møg. Det er ganske enkelt noget af det mest uanstændige, dette ting har oplevet, at et lille parti først bringer sig selv i en vanskelig situation og så bagefter ikke vil være med til at overholde det, det har ført valgkamp på. Jeg kan godt forstå, hvis den danske befolkning efterhånden finder det, der foregår her i huset, noget besynderligt.

(Kort bemærkning).

Arne Bjerregaard (KrF):

Ja, nu må man jo fra fremskridtspartiets side selv bestemme, om de mener, vi er uanstændige – jeg ønsker ikke at bruge disse udtryk om andre kolleger i denne sal. Jeg må bare sige til fremskridtspartiet, at vi selvfølgelig har vurderet tingene seriøst, det gør vi nemlig, og ikke som fremskridtspartiet, hvor et fremtrædende medlem dér udtaler, at medlemmerne jo blot er kød, som skal følge det eneste hoved, der er i partiet. Vi går ind for demokrati og ikke for andet.

(Kort bemærkning).

Maisted (FP):

Det er udenomssnak, hr. Arne Bjerregaard. Dette drejer sig om punkt 9, og dér kan hr. Arne Bjerregaards parti være med til at vælte den helhedsløsning, som hr. Arne

[Maisted]

Bjerregaard har taget afstand fra. Det kan ikke nytte, at man går rundt og fortæller befolkningen, at man er imod en særbeskatning af landbruget, at man er imod erhvervsfjendtlig lovgivning, og så prøver man på at smutte uden om det hele og bære det igennem under ét punkt. Man må være konsekvent. Når man ved, at det er det eneste sted, der er en reel mulighed for at vælte regeringen på en landsskadelig politik, så er alt andet udenomssnak.

Formanden:

Ja, vi kan altså ikke åbne for en strøm af korte bemærkninger, det er hr. Flygaard, der også ...

(Kort bemærkning).

Arne Bjerregaard (KrF):

Jeg har ikke udtalt, at det var en landsskadelig politik, der er fremlagt. Jeg har sagt, at den ikke har den positive effekt, som vi kunne ønske.

Lad mig sige til hr. Maisted, at vi er gået til valg på, at vi ønskede, at der skulle føres en klar indkomspolitik, fordi vi fandt dette nødvendigt. Det er den indkomspolitiske del, vi stemmer om. Jeg tror, at en stor del ovre i den side af lejren – selvfølgelig ikke fremskridtspartiet – ville have været særdeles glade, hvis de i samarbejde med socialdemokratiet i alt fald kunne have fået denne del ind i en aftale. Vel, vi erkender, at det ikke er godt nok, men at vi har sagt, at det var negativt, er det rene sludder, det har vi aldrig sagt. Derfor stemmer vi selvfølgelig i overensstemmelse med vore valgløfter for en indkomspolitik.

Arentoft (FP):

Det er i grunden en absurd situation, vi er i. Hvis man har en erhvervsvirksomhed, en produktionsvirksomhed – det være sig en produktionsvirksomhed for elektronik, landbrug eller enhver anden form for produktion – og den går godt, så er virksomhedsledelsen indstillet på at gøre det så godt som muligt for sine medarbejdere. Man er villig til at give frynsegoder, man er villig til at give gratialer og den slags ting, og virksomheden kan ekspandere, den kan tjene mere, den har tilfredse medarbejdere. Hvis det derimod går

skidt for en virksomhed, så må man stramme til, man må fyre, man må se, hvad der kan spares, det går ringere og ringere, og indtjeningen bliver mindre og mindre. En ting, som vi vist alle sammen i dette ting kan være enige om, er, at det er dansk erhvervsliv og produktion, vi skal leve af. Derfor er det mig ufatteligt, at man gør alt, hvad man kan, for at spænde ben for dansk erhvervsliv og dansk landbrug.

Det er skuffende, at man ikke vil lytte til fremskridtspartiets redningsplan. All right, det er muligt, at ikke alle 12 punkter nøjagtig kan falde i alles smag, men der er i al fald et udgangspunkt, som var værd at diskutere, og det synes jeg man burde gøre, for det er for landets økonomi, det er for landets befolkning, vi sidder herinde, det er ikke for at dyrke partipolitik.

Hvis al denne plukfisk – det var i øvrigt et udmærket udtryk af hr. Arne Melchior om denne såkaldte helhedsløsning – kommer igennem, så skal mit nytårsønske for Danmark være, at der nu bliver taget ordentligt fat og de rigtige steder, når vi kommer ind i 1980'erne, for dette kan simpelt hen ikke blive ved med at gå.

Formanden:

Ja, vi er stadig ved punkt 6 af dagsordenens 21 punkter.

(Kort bemærkning).

Flygaard (DR):

Det skal blot være en ganske kort bemærkning til hr. Maisted.

Hvis det er således, at man følger den tankegang, der kommer til udtryk hos hr. Maisted, så vil det i realiteten betyde, at man blokerer for samtlige lovforslag herinde i folketinget, og det kan simpelt hen ikke være rimeligt, hverken ud fra et demokratisk synspunkt eller ud fra et synspunkt om at få en klaring på eller i hvert fald et forsøg på en forbedring af den danske økonomi.

Finansministeren (Svend Jakobsen):

Hr. Ellemann-Jensen har fremført en række kritikpunkter mod regeringens samfundsøkonomiske beregninger. Kritikken består af 3 hovedpunkter. Hr. Ellemann-Jensen mener, at regeringen regner med for små lønstigninger, at regeringen overvurderer de kommen-

[Finansministeren]

de års private erhvervsinvesteringer, og at regeringen ikke har taget hensyn til de olieprisstigninger, der må forventes i 1980.

Hvad angår lønstigningerne, forekommer hr. Ellemann-Jensens kritik noget overraskende, idet hr. Ellemann-Jensen ved folketingets første behandling af helhedsløsningen udtalte tvivl om effektiviteten af de oprindeligt foreslåede indgreb over for lønglidningen. Nu, hvor disse indgreb ikke længere er med i helhedsløsningen, skønner hr. Ellemann-Jensen, at de oprindeligt foreslåede indgreb ville have haft stor effekt, og det kan jo overraske. Jeg kan tilføje, at regeringen ikke finder, at der er grundlag for at ændre de fremlagte skøn over lønudviklingen i de kommende år.

I den ændrede helhedsløsning indgår der ikke elementer, som skulle resultere i en ekstraordinært stor reduktion af de private erhvervsinvesteringer. Det må her tages i betragtning, at den omkostningsafdæmpende politik sammen med den netop gennemførte kursjustering bidrager til at øge indtjeningen i den udlandskonkurrerende del af erhvervslivet. Der er grund til at forvente, at den øgede afsætning vil give sig udslag i investeringer i denne sektor.

Selv om man accepterede hr. Ellemann-Jensens vurdering, hvad regeringen altså ikke gør, så ville det ikke engang føre til de resultater, hr. Ellemann-Jensen har lagt navn til. Jeg har set tabeller, hvoraf det fremgik, at mindre erhvervsinvesteringer ville føre til en betalingsbalanceforringelse på 0,5 mia kr. i 1980 og på 2 mia kr. i 1983. Det er mere sandsynligt, at mindre erhvervsinvesteringer ville føre til den modsatte virkning på den korte sigt, idet der er en meget betydelig importkvota i erhvervsinvesteringer. Det betyder ikke, at det er en hensigtsmæssig måde at reducere betalingsbalanceunderskuddet på, fordi det selvfølgelig set i et længere perspektiv ville have en negativ og uhensigtsmæssig virkning.

Regeringen har hidtil forudset, at oliepriserne fra 1979 til 1980 stiger med knap 25 pct., inklusive virkningen af kursjusteringen. Det må nu forudses, at prisstigningen bliver betydelig større. Efter de seneste oplysninger kan en prisstigning på op imod det dobbelte ikke afvises, idet vi dog fortsat må understrege, at der er en meget betydelig usikkerhed omkring olieprisernes udvikling.

De højere oliepriser påvirker den danske økonomi på tre måder. For det første giver de anledning til en umiddelbar belastning af betalingsbalancen i form af en øget udgift til import af energi. For det andet vil forbrugerprisniveauet øges med deraf følgende begrænsning af den private efterspørgsel og dermed af importen. Den betalingsbalanceforbedring, der følger heraf, vil beløbe sig til knap halvdelen af den umiddelbare belastning ved energiimport. For det tredje vil der ske en vis afdæmpning af den internationale konjunkturudvikling, hvilket vil mindske de danske eksportmuligheder allerede i 1980 og dermed belaste betalingsbalancen. Det er ikke muligt med den usikkerhed, der råder omkring den faktiske udvikling, at sætte tal på disse størrelser nu.

Jeg vil gerne sige, at regeringen ikke på noget tidspunkt har benægtet, at der er opstået en betydelig risiko for yderligere olieprisstigninger, som vil forringe de økonomiske udsigter og skærpe kravene til den økonomiske politik. Det siger sig selv, at vi følger udviklingen i oliepriserne med den allerstørste opmærksomhed.

Til hr. Poul Schlüters betragtninger såvel om ledighed som om betalingsbalance vil jeg gerne sige, at de bygger på den forudsætning, at regering og folketing efter vedtagelsen af de lovforslag, vi har til behandling i dag, skulle sætte sig ned med hænderne i skødet fra nu af og til udgangen af 1983. Det har regeringen rent faktisk ikke tænkt sig at gøre, og jeg håber heller ikke, at folketinget, i hvert fald ikke et flertal i folketinget, har tænkt sig det.

Til hr. Christophersen, som fandt det tankevækkende, at budgetdepartementet og ikke det økonomiske sekretariat lagde navn til de vurderinger, regeringen har lagt frem, vil jeg gerne sige, at hvis hr. Christophersen ikke har placeret sig i samme position, nemlig med hænderne i skødet, så vil han have observeret, at det er det økonomiske sekretariat, der har afleveret svar på en lang række spørgsmål, som er stillet under folketingsudvalgenes arbejde med disse lovforslag. De beregninger, der er foretaget af budgetdepartementet og fremlagt i budgetdepartementets navn, knytter sig til den budgetredøgørelse, som blev fremlagt her i folketinget i forbindelse med finanslovforslagets genfremsættelse. Det er helt naturligt, at det er budgetde-

[Finansministeren]

partementet, der følger disse ændrede forudsætninger op og orienterer folketinget om de konsekvenser, man må vurdere der er henholdsvis af de oprindelige forslag og senere af de ændringer, der er foretaget i regeringens samlede forslag. I øvrigt skal jeg til beroligelse for hr. Christophersen sige, at disse beregninger, uanset hvilket navn de er fremlagt i, er udført i et meget tæt samarbejde mellem det økonomiske sekretariat og budgetdepartementet.

Formanden:

Vi går så til ordførernes anden omgang, hvor taletiden er 8 minutter.

Ole Espersen (S):

Ordføreren for det konservative folkeparti sagde, at det er et andet socialdemokrati, vi har stået over for i disse dage, et andet parti end det, man kendte før valget. Det er ikke rigtigt; vi gik styrkede ud af valget. Det betyder naturligvis, at det, vi mener er den rigtige politik for samfundet i øjeblikket, søger vi at gennemføre med den øgede styrke, vi fik. Det er der ikke noget overraskende i, det tror jeg ethvert parti ville gøre, og det er det, vores parti også har gjort.

Der er heller ikke noget nyt i den politik, socialdemokratiet har lagt frem for folketinget. Vi har, også da vi var i regeringssamarbejde med venstre, givet udtryk for, at der skulle laves om på rentefradragsreglerne, og at der skulle indføres en værdistigningsafgift. Man måtte overveje at søge gennemført en overskudsdeling, og vi skulle have en stram indkomst- og prispolitik. Der er intet nyt i denne politik, og der er heller ikke noget nyt i den måde, vi prøver at føre politikken frem på.

Der er heller ikke noget nyt i det konservative folkepartis politik, det må jeg dog sige med det samme. Det er der derimod i den stil, som partiet venstre anvender. Jeg skal ikke bebrejde venstre, at det skifter stil, efter at det er blevet et oppositionsparti, det er en naturlig ting. Men jeg synes nok, ændringen er større, end man kunne have forventet. Jeg har allerede tidligere i mit indlæg i dag været inde på, at der er ting, vi nu søger gennemført, som venstre i høj grad var interesseret i at gennemføre, medens venstre var i samarbejde med os. Vi har fastholdt disse ting, vi

har fået bred tilslutning til dem i væsentlige grupper i samfundet, men pludselig er det uden interesse for venstre. Venstre går tværtimod direkte imod dem. Jeg synes, at venstre er det nye parti, vi har mødt her i folketinget.

Der er én ting, der bekymrer mig en hel del med henblik på de problemer, vi står over for i de kommende år indtil 1983, hvor finansministeren lige sagde, at det ikke er vores hensigt at sidde med korslagte arme. Det er det forhold, at efter at socialdemokratiet havde opnået et tæt samarbejde med store organisationer her i landet med henblik på ganske voldsomme indgreb, der var udtryk for store afkald fra store samfundsgruppers side, så er disse indgreb og rimelige vilkår for dem blevet afvist af et flertal i tinget.

Det giver mig bekymring, for det vækker nemlig den bekymring, hvordan vi kan regne med et samarbejde med lignende væsentlige grupper i fremtiden, når disse væsentlige grupper mærker, at tinget i den grad er uimodtageligt for de tilbud, der kommer. Det synes jeg er noget, der bør bekymre os her i dag, når vi tænker på de problemer, vi naturligvis kommer ud for i de kommende år. Jeg er bange for, at folketinget i forhold til disse organisationer kan have mistet en del respekt. Vi håber, det kan lykkes for folketinget at genoprette den respekt i den kommende tid.

Hr. Niels Helveg Petersen var inde på specielt landbrugets situation, og hr. Niels Helveg Petersen gav udtryk for, at hvis man tænkte på at inddrage en uventet gevinst, som landbruget måtte få, så burde man i virkeligheden gå en anden vej: man burde først overveje denne erhvervsgrens samlede situation, og hvis man nåede til, at den var lig med eller bedre end andre erhvervsgrenes, så kunne man overveje et indgreb af den karakter, vi tænker på her. Det krav stilles jo ikke i forhold til andre grupper i samfundet. Man har ikke – heller ikke fra det radikale venstres side – sagt, at når vi skal indføre en stram indkomstpøolitik, så burde vi først overveje, om f. eks. beklædningsarbejderne ikke var i en situation, så vi måtte sige, at med hensyn til dem kan vi dog ikke indføre den stramme indkomstpøolitik. Skal man tage en enkeltgruppe ud på denne måde, så bør det ikke blot være landbruget, så bør det også være andre grupper i samfundet.

[Ole Espersen]

I øvrigt bør vi naturligvis have i tankerne, at prisstoploven af fællesmarkedsgrunde ikke kommer til at vedrøre landbruget, og derfor er det rimeligt, at man går frem på den måde, som socialdemokratiet har foreslået.

Hr. Poul Schlüter, som jeg gerne vil vende tilbage til, havde naturligvis fuldstændig ret i én ting, og det er, at vi er på vej ind i 1980'erne. Vi er oven i købet så stærkt på vej, at når vi mødes næste gang, så er vi inde i 1980'erne. Jeg vil gerne på vor gruppes vegne tilsige et samarbejde i det næste årti med henblik på løsningen af de problemer, vi da møder. Men når vi går ind i et nyt årti, var det måske rimeligt at overveje, om nye tanker ikke skulle have mulighed for at præge den politik, vi skal føre i dette nye årti.

Nu skal man ikke gå for hurtigt frem, heller ikke i forhold til det parti, jeg specielt henvender mig til; men det er nu 35 år siden Christmas Møller efter sin hjemkomst fra London udtalte følgende:

»Jeg mener, at et sandt demokrati ikke alene kan gennemføres ved politisk demokrati, men også kræver økonomisk demokrati. De store private formuers og de store private indtægters tid er forbi. Privatinitiativet kan kun bevares, hvis det går i samfundets tjeneste og de indtjente midler ikke bruges til at berige nogle enkelte, men til at hæve levestandarden for os alle med henblik på at konsolidere virksomhederne, med henblik på at udvide dem og skabe arbejde.«

Vi er i min gruppe enige med denne fremsynede konservative politiker, og vi håber, at det er tanker, der vil komme til at præge det arbejde, der skal gøres her i dette ting i 1980'erne.

Ellemann-Jensen (V):

Hr. Ole Espersen bebrejder venstre, at venstre nu fører en klar oppositionspolitik. Men så er det da nok værd at minde hr. Ole Espersen om, at det er socialdemokratiet, der har opgivet det brede samarbejde. Og hvad har man fået i stedet for det brede samarbejde, man har opgivet? Ja, man har fået den situation, som vi ser i dag, at socialdemokratiet, at regeringen står alene. Det har jo stået klart under forhandlingerne, at regeringen står alene med sin politik. Det er altså socialdemokratiet, der har opgivet det brede samarbejde. Det er tydeligt, at regeringen ikke

har ønsket at forhandle, og derfor står socialdemokratiet og regeringen i dag i den besynderlige situation, at med hensyn til en lang række af de ting, man ønsker at føre igennem, består den stamme, man har fået etableret, af socialdemokratiet og SF. SF er jo i det hele taget blevet en hovedhjørneste i den meget skrøbelige politiske konstruktion, som statsministeren klynger sig til nu.

Regeringen har ikke været til at få i tale i forhandlingerne om denne såkaldte helhedsløsning. Regeringens oprindelige oplæg var jo især bygget på de to ØD-forslag og på en lang række erhvervsfjendtlige skatter, og på det tidspunkt, hvor man omsider trak det ene ØD-forslag bort, ophørte regeringen med at føre forhandlinger overhovedet. Der blev ikke forhandlet derefter, og regeringen var ikke til at få i tale. Derfor har man fået det resultat frem, som nu skal hales igennem med spredte og skræmte og små og splittede flertal. Derfor har man fået en situation frem, som man ikke vil kunne bygge videre på, og som man ikke vil kunne regere på, når man om formentlig forholdsvis kort tid skal til at supplere det, man får igennem i dag.

Når hr. Ole Espersen taler om, at der skal nye tanker frem i 1980'erne, så vil jeg sige tak. Det ser vi frem til med forventning. Der er i hvert fald ikke lagt nye tanker frem fra socialdemokratiet i den helhedsløsning, vi behandler her.

Så siger finansministeren som svar på hr. Christophersens forundring over, at det er budtgetdepartementet, der har måttet levere tal til at sminke regeringens helhedsløsning med, at det økonomiske sekretariat jo så sandelig også har været inde i billedet, for de har svaret på de spørgsmål, vi har stillet i det politisk-økonomiske udvalg. Jo tak, hvad er det for svar, vi har fået? Hver eneste gang vi har spurgt om et eller andet, har vi fået at vide: det dér er ikke nogen relevant problemstilling, det kan der ikke svares på. Eller: det dér er alt for vanskeligt, der skal bygges alt for mange forudsætninger op. Vi har ingen svar fået.

Derfor er der nogle af os, der har måttet gå ud i byen og ved gode venners hjælp stille nogle regnestykker op selv, og finansministeren var så venlig at kommentere et regnestykke, som jeg har lagt navn til. Desværre har finansministeren åbenbart ikke læst mine

[Ellemann-Jensen]

tabeller ordentligt, for jeg har netop omhyggeligt gjort resultatet op, sådan som finansministeren nævnte, nemlig at en nedgang i erhvervsinvesteringerne som den, vi må se i øjnene, vil komme, når regeringen nu får sine ting igennem her. Den nedgang vil ganske rigtigt det første år betyde en svag forbedring af betalingsbalancen. Prøv at kigge i tabellen igen, hr. finansminister! Men når vi kommer et par år frem, så vil der blive en stigende negativ virkning på betalingsbalancen af de faldende investeringer, og oven i dette vil der blive en ganske betydelig negativ effekt på beskæftigelsen. Det er i det hele taget karakteristisk for det, regeringen er kommet frem til her, at det har en voldsomt meget større negativ virkning på beskæftigelsen, end man vil være ved.

De forestillinger, regeringen gør sig i sit notat om den kommende lønudvikling, er jo fugle på taget. Det er helt urealistisk at påstå, at når man giver frit løb for lønglidningen og oven i købet giver nogle spark bag i lønglidningen ved at fjerne et par dyrtidsportioner, ved at hæve garantilønnen, så skulle det føre til, at restlønstigningen bare bliver 1 pct. kraftigere end ellers. Det er fuldkommen urealistisk. Det er ude af trit med de praktiske vilkår i den verden, som skal leve under den lovgivning, man fører igennem her.

Endelig det tredje punkt, som regeringen ikke tager med i sin sminkning af sit eget forslag: olieprisstigningerne. Her var finansministerens undskyldning, at det ikke er muligt at sætte tal på med den usikkerhed, der er for øjeblikket. Derfor vælger man altså at sætte tal på, der siger, at vi ikke regner med nogen realstigning i olieprisen i år og vi regner kun med en 4 pct.s realstigning i de kommende år. Og det gør man i en situation, hvor der ganske rigtigt hersker usikkerhed, men hvor usikkerheden består i, om prisstigningen bliver 2, 3 eller 4 gange så stor som den, regeringen regner med. Så er det uansvarligt over for befolkningen at foregøgle, at prisstigningerne ikke vil få større effekt end dem, der ligger i de regneeksempler, man har tilladt sig at lægge frem for folketinget i går.

Jeg må fastholde, at selv ud fra en elskværdig vurdering af den politik, regeringen lægger frem, så er der lagt op til en fordobling af vores gæld til udlandet i løbet af de kommende 4 år. Der er lagt op til en arbejdsløshed i begyndelsen af 1980erne på et

sted imellem ¼ mill. og 300.000 mand. Det er følgerne af regeringens politik, som den er lagt frem i dag.

Det er interessant at høre nogle tale om: nå ja, det er jo skridt i den rigtige retning. Det var hr. Niels Helveg Petersen inde på. Han kunne ikke forstå, at venstre kunne stemme imod, når der dog blev taget skridt i den rigtige retning. Hr. Arne Melchior var inde på den samme tankegang. Hr. Arne Melchior sagde dertil, at når man ikke vil have valg, kan man selvfølgelig heller ikke tillade sig at stemme imod regeringen. Det svarer til at sige til den købmand, der er blevet slået ned i sin butik, at han skal lade være med at beklage sig over, at han blev slået ned, han kunne jo bare have afleveret kassen godvilligt. Det er jo afpresning, man har bøjet sig for her.

Så er det langt mere ærligt at sige, som hr. Arne Bjerregaard sagde: vi er bange. Det synes jeg var ærlig snak. Vi skal ikke bebrejdede kristeligt folkeparti og andre, at de er bange, og at de har bøjet af for pres. Vi skal bare beklage det, og vi skal understrege, at det er farligt på den måde at dække sig ind under argumentet, at der dog tages skridt i den rigtige retning.

Jeg er bange for, at man gør sig skyldig i et selvbedrag dér. For i sin nuværende form er regeringens samlede helhed mere til skade end til gavn. Det eneste positive, der er deri, er dyrtidsindgrebet, og det er ikke særlig effektivt, for man har sørget for, at der er nogle andre mekanismer, der kan ophæve virkningen af dyrtidsindgrebet. Det må være det resultat, man kommer til, når man prøver at foretage en afvejning af de forskellige elementer i regeringens politik og stiller det over for forholdene i det praktiske liv.

Det ser nu ud til, at statsministeren får sin helhedspakke igennem ved hjælp af folk, der erkender, at de er bange. Det synes jeg ikke man skal ønske statsministeren til lykke med, og jeg synes heller ikke, man skal ønske samfundet til lykke.

Jeg skal bare slutte med at gentage opfordringen fra mit første indlæg, nemlig at statsministeren nu tænker sig grundigt om og kommer tilbage til folketinget med en ny opfattelse af, hvad politisk samarbejde egentlig består i.

Poul Schlüter (KF):

Jeg har ikke ret mange svar at give statsministeren, for statsministeren tog mod forventning ikke ordet under denne generaldebat, hvad jeg egentlig tror mange både her i salen og uden for må undre sig over. Der er mange andre sager på dagsordenen i dag, og det er muligt, statsministeren tager ordet til sidst. Det kan jeg ikke vide. Nu vil jeg bestræbe mig på ikke at bruge hele min taletid under dette indlæg – i forhåbningen om, at formanden vil have forståelse for, at man let kommer i tidnød senere, hvis statsministeren mod forventning senere tager ordet.

Men jeg har en replik til finansministeren. Finansministeren skabte nærmest det indtryk, at der må være udsigt til større investeringer i fremtiden, for nu får dansk industri bedre indtjeningsmuligheder, siden man fører indkomspolitik. Det tror jeg er en falsk forventning. Jeg tror, finansministeren og regeringen bliver dybt skuffet på dette punkt. Jeg er overbevist om – og jeg tilføjer: desværre – at hele det sæt af love, som i dag gennemføres, vil svække for ikke at sige ødelægge de sidste rester af investeringslyst og investeringsevne i dansk erhvervsliv. Det hænger sammen med, at man nu gennemfører en milliardstor forøgelse af skattetrykket på vore virksomheder. Når man således driver milliarder ud af virksomhederne, svækker det deres investeringsmuligheder, og så betyder det færre arbejdspladser. Vi har så sent som her til morgen fået en klar bekræftelse på denne vurdering. Jeg tænker på jernindustriens prognose for 1980'erne, som vist endda er skrevet, før regeringens helhedsløsning blev klar. Her siger jernindustrien på side 4:

»Jernindustriens lyst til at investere i 1980 er betydelig mindre end i år og i 1978. Det hænger nøje sammen med en faldende indtjening i 1980.

Prognosen viser« – og det er en stor prognose over dansk jernindustriens muligheder – »at de faste investeringer ventes at falde med syv procent i 1980 samtidig med en markant nedgang i rentabiliteten og overskuddet.«

Det er en dyster prognose, for vi ved jo alle, hvad jernindustrien betyder for dansk beskæftigelse, for dansk indtjening og dansk eksport. Det er mit indtryk, at de andre erhverv må bedømme fremtidsudsigterne på samme måde. Derfor burde regeringen være

dybt urolig over udsigten til faldende investeringer. Men man tager det åbenbart let. Vi får større arbejdsløshed efter i dag. Vi får faldende investeringer efter i dag. Vi får faldende produktion efter i dag. Det er en trist konstatering. Jeg ville gerne kunne være den foruden.

Må jeg sige til hr. Ole Espersen, at det altid er en glæde, når socialdemokrater citerer politiske modstandere. Selv om jeg kunne have ønsket mig, at hr. Ole Espersen ville have citeret Christmas Møller for årtier siden, så er jeg glad for, at han dog alligevel omsider gør det. Jeg har intet imod at vedkende mig citatet fra Christmas Møllers udtalelser i 1945, ikke spor. I slutningen af citatet sagde Christmas Møller, at vi må bruge systemet, så det fører til, at levestandarden hæves for alle. Det er jo rigtigt. Men er det ikke netop, hvad vi har set i det danske samfund på det bestående grundlag i de sidste 3 årtier – og med en enestående fart? Har vi ikke netop udnyttet systemet i det danske samfund gennem de sidste 3 årtier til en vidunderlig forøgelse af levestandarden, ikke mindst for de grupper i befolkningen, hvis levestandard i gamle dage var alt for lille? Det er sket. Men hvad kommer nu? Nu bryder man mere og mere med systemet, man stækker det. Og så kommer der et fald i levestandarden. Jeg synes, det er allerværst for de unge årgange. Med den politik, regeringen nok i dag får konfirmeret i folketinget, er der lagt op til, at 1980'erne bliver et tiår med stækkede muligheder for den unge generation, med færre og færre valgmuligheder, med større og større veksler udstedt af vor generation, som den næste skal indfri.

Det er ikke den politik, vi ønsker. Vi ønsker en politik, som gør op med at skyde problemerne ud i en uvis fremtid. Vi ønsker en politik, som tager fat på at løse de problemer nu, som er vor generations problemer nu, og som vi ikke kan være bekendt at lade ligge ganske uløste.

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg skal begynde med at takke hr. Ole Espersen, fordi han bekræftede en del af de ting, jeg fremførte i starten, da vi begyndte at debattere prisloven, også da vi gennemførte de meget skrappe midlertidige prislove, der gælder nu, nemlig at fødevarer ikke er om-

[Askjær Jørgensen]

fattet af prisstoploven. Jeg må stadig undre mig over, at det hedder en prisstoplov, når den faktisk ikke sætter prisstop på noget som helst.

Jeg skal også bekræfte det, hr. Ole Espersen fremførte, at der intet nyt er i socialdemokratiets politik. Det er rigtigt. Den bygger stadig væk på at så misundelse befolkningsgrupperne imellem. Den bygger stadig væk på, at man skal lægge profit og produktion for had, man skal trampe på dem, der vil noget. Det er rigtigt. Det har socialdemokratiet kørt på i mange år. Det fortsætter man med. Det er der ikke noget nyt i.

Når der ikke er noget nyt i socialdemokratiets politik, og når det ser ud til, at de partier, der er bange, inklusive hr. Arne Bjerregaard, sikrer, at denne hulhedsplan kommer siksakkende igennem salen her, kan man kun sige til de udenlandske banker, der plejer at låne Danmark penge, at det er der grund til at være meget forsigtig med i fremtiden. De udenlandske banker burde omgående totalt indstille det dér med at låne penge til danskerne.

Hr. Arne Bjerregaard kom vidt omkring i sit forsøg på at give mig et svar og efterlyste, hvor den skinbarlige socialisme var henne. Det skal jeg da forsøge at forklare hr. Arne Bjerregaard. Det er ikke sikkert, det trænger ind, men jeg skal gøre et forsøg, og det er velment. Det med at nedlægge især de mindre virksomheder, det med at skabe statsstyring og centralisme, og det med at ville dirigere det hele, det mener vi altså er socialisme, og vi mener, at den plan, der er lagt frem af socialdemokratiet, fører os et langt stykke længere frem mod det. Vi mener, at partier, der hjælper regeringen, enten det så er med nogle af sik'ene eller det er med nogle af sak'ene i den siksak, man vil køre her i eftermiddag, er medansvarlige for, at vi når et stykke længere frem mod socialismen.

Det er for så vidt også et svar til hr. Ib Christensen. Jeg har ikke forsøgt i formiddags at beskyldte retsforbundet for at ville stemme for en nedbrydning af retsstaten, for at dræbe en retsstat, men jeg sagde, jeg ville gøre opmærksom på, at vi vil studere, om retsforbundet ville stemme for det. Da tænkte jeg naturligvis på grundskylden og også på, om retsforbundet i det hele taget ville medvirke til at gennemføre enten nogle af disse sik, som jeg er bange for, eller nogle af

disse sak, som jeg er bange for – eller om man vil nøjes med suk. Det ved jeg ikke. Men jeg må meddele hr. Ib Christensen, at hvis hr. Ib Christensen stemmer for nogle af regeringens såkaldte kriselovsindgreb her, er jeg nødt til at betragte det sådan, at hr. Ib Christensen også støtter regeringen i at lave planøkonomi. Det var det, som hr. Alfred Hansen talte imod. Ja, jeg kender den med grundskylden, men jeg tænker naturligvis på, at landbrugets topledelse har talt om avanceret tyveri. Her er forbindelsen over til det med retssikkerheden. Det er naturligvis kontra det med tyveriet.

Jeg synes ellers, det er karakteristisk, at debatten afsporer lidt i dag. Det gør den bl. a., fordi vi har nogle mindre partier, som på den ene eller den anden måde ikke rigtig kan finde deres ben her. Det er nok det, der er årsagen til, at disse partier bliver bange, at man kan ikke finde sine ben. Jeg synes bare, det er trist – og det var derfor, jeg tog lidt fat på at omtale både CD og retsforbundet og kristeligt folkeparti – at regeringen skal have held til at udnytte de småpartier. Men det er også tegn på en svækkelse af socialdemokratiet, at man nu ikke har mulighed for at skaffe sig støtte fra større oppositionspartier. Man er endnu længere ude. Man har kun tilbage disse sik og disse sak og disse svinkeærinder med suk – og mest suk – at køre det igennem på.

Gert Petersen (SF):

Det har været en interessant oplevelse at overvære debatten, ikke mindst de indlæg, der er kommet fra venstre og konservative. Jeg vil mene, at hvis der skal være nogen som helst logik i tingene, så må statsministeren nu efterhånden have afskrevet ethvert fremtidigt samarbejde om mere principielle spørgsmål med to partier, der i den grad handler, som jeg sagde tidligere, ultimativt og groft uansvarligt og giver pokker i deres egne synspunkter og programmer, når blot de for at forhindre visse reformer – ikke særlig imponerende reformer, men der findes dog nogle reformer i det kompleks, der er lagt frem – vil stemme imod hele molevitten, også det, som de selv i virkeligheden går ind for. Det synes jeg trods alt er en meget interessant situation og måske også en situation,

[Gert Petersen]

som kan rumme et og andet med henblik på fremtiden.

I den forbindelse vil jeg godt gå ind på nogle bemærkninger, som hr. Wilhelm gjorde til mig tidligere. Man kan godt tage dem som udgangspunkt for at drøfte: hvad er det, der sker for øjeblikket, og hvad vil der ske i den nærmeste fremtid? Hr. Wilhelm sagde, at det er et problem for socialistiske partier at finde frem til, hvordan man skal fungere i dette hus. Det er et problem rent faktisk både for VS og for SF, det giver jeg ham ret i. Det, jeg har at bemærke nu til hr. Wilhelm, opfatter jeg mere som en familiestrød, end jeg vil opfatte det som en slags konfrontation. Det er klart, at de to partier er uenige om en række problemer, det må vi se i øjnene, men det er lige så klart, at når det drejer sig om synet på indkomspolitikken og f. eks. den karakteristisk af situationen og regeringens perspektiv, og hvad den kan vælge imellem, som hr. Wilhelm gav, så er jeg egentlig ganske enig, og her er der muligheder for et samarbejde.

Men det er altså et spørgsmål om funktionen i dette hus, og her er det igen et spørgsmål om forholdet til det største arbejderparti. Jeg siger ikke det største socialistiske parti, for den plakate vil jeg ikke sætte på socialdemokratiet, men det største arbejderparti. Kan det bevæges, eller kan det ikke bevæges? Hvis det kan bevæges, hvordan gør man det så? Kun igennem en åben krig eller også igennem – eller i hvert fald suppleret af – forhandlinger? Jeg vil svare, at det kan lade sig gøre. Det er sket, det er ikke sket langt nok, men det er dog sket et stykke vej. Det fremgår, hvis man studerer en artikel, som hr. Wilhelm skrev den 12. november 1979 i Information. Artiklen er helt klart skrevet under den forudsætning, at socialdemokratiet og regeringen her i december måned ville komme med et indkomstpølitisk indgreb, men alligevel skriver hr. Wilhelm:

»En socialdemokratisk mindretalsregering ville kunne gennemføre mange små og store forbedringer, hvis den virkelig turde krydse sig frem og fortsat respektere det princip, som blev introduceret omkring ejerlejlighedsstoppet.«

Og så spurgte hr. Wilhelm – altså den 12. november, for halvanden måned siden:

»Vil den så gøre det?«

Og han svarede:

»Det tror jeg ikke. Tværtimod: jeg forudsiger, at den i løbet af en måned har etableret et fast samarbejde med et eller flere højrepartier, som udelukker disse muligheder.«

Tidligere i artiklen havde hr. Wilhelm selv peget på indgreb mod erhvervslivets fradragsfiduser og forhøjelse af selskabsskatten som noget af det, denne regering havde lovet at gennemføre, men som den altså formodentlig ikke ville gennemføre, når det kom til stykket, fordi den absolut skulle forlove sig med partierne til højre her i salen. Hr. Wilhelm slutter artiklen, som tog sit udgangspunkt i ejerlejlighedsstoppet, med at skrive:

»Alt for mange eksempler som ejerlejlighedsstoppet vil undergrave det indtryk, man søger at sprede.« – altså det indtryk, socialdemokratiet søger at sprede – »Også derfor anser jeg det for sandsynligt, at SD-regeringen hellere end gerne lader sig påtvinge nogle begrænsninger i sin handlefrihed, og at dette vil blive fremstillet som en »politisk nødvendighed« i forbindelse med decemberindgrebet.«

Et af de punkter, hvor regeringen har måttet lade sig påtvinge en begrænsning, viser sig ved, at man tog overskudsdelingsforslaget af bordet, fordi SF i den givne situation og det radikale venstre måske af mere principielle grunde ikke ville være med til det – og hvis ikke jeg tager meget fejl, er VS simpelt hen modstander af det, principielt og aktuelt.

Jeg kan ikke se, at regeringen har ladet sig påtvinge voldsomme begrænsninger – nogle, det skal indrømmes, men ikke voldsomme og principielle begrænsninger – når det drejer sig om de to eksempler, hr. Wilhelm nævnte, nemlig indgreb mod erhvervslivets fradragsfiduser og forhøjelse af selskabsskatten. Det er faktisk ikke sket.

Man må konstatere, at hr. Wilhelm har taget fejl i den analyse, i den spådom, som han kom med for halvanden måned siden. Det gør vi andre så sandelig også tit, så det skal ikke være nogen bebrejdelse specielt mod hr. Wilhelm for manglende evne til at forudsige, for det er noget, som rammer os alle. Men jeg synes nok, man heraf må drage nogle konklusioner, og det må være, at socialdemokratiet trods alt lader sig bevæge, også af andre end venstre og konservative, som her har udøvet deres massive pres, at også arbejdspladserne og fagbevægelsen er i stand til at bevæge socialdemokratiet. Det hænger.

[Gert Petersen]

naturligvis sammen med, at det er et parti, der har sin vælgerbasis først og fremmest blandt arbejderne. Jeg synes ikke, det er bevæget langt nok endnu, jeg synes, det varer længe, før man kan være tilfreds med den bevægelse, der er sket, men så synes jeg, man skal se at komme videre.

De muligheder, som hr. Wilhjelms ikke ville tro på den 12. november, nemlig at regeringen også ville foreslå gennemført en række indgreb mod kapitalen – de er for få, de er for små, men det vidste vi også den 12. november – de muligheder har faktisk manifesteret sig.

Derfor synes vi, at det, det nu drejer sig om, for det første er at føre kampen mod indkomstpolitikken videre, og det vil først og fremmest sige at forøge arbejdspladsernes pres imod denne indkomstpolitik, således at socialdemokratiet også tvinges til at opgive den på trods af det pres, som de udsættes for fra venstres og konservatives side, og også på trods af det teknokratiske pres og den teknokratiske orientering med stor kærlighed til indkomstpolitik, som givetvis eksisterer inden for socialdemokratiet. Samtidig hermed, samtidig med denne kamp mod indkomstpolitikken ude på arbejdspladserne, må man udnytte de reformmuligheder, som findes i dette folketing, og som regeringen – måske nødtvungen, måske under pres fra venstresocialister og SF og arbejdspladser, og hvad ved jeg – nu trods alt har lagt nogle antydninger frem af. Man må udnytte disse reformmuligheder, men det forudsætter, at venstrefløjens går ind i en aktiv forhandlingsposition og ikke bare står og kigger ude i kulisserne, eller hvor man nu stiller sig op og ser interesseret til, men går ind i en aktiv forhandlingsposition og kommer i et sådant forhold til regeringen, at vi kan forhandle med den. Det er det, socialistisk folkeparti har bestræbt sig på under de forhandlinger, som har fundet sted i de sidste dage og under denne forhandling i dag.

Niels Helveg Petersen (RV):

Hr. Ole Espersen bemærkede i anledning af det, jeg havde sagt om landbruget, at jeg og det radikale venstre ikke stillede samme krav til landbruget som til andre grupper. Det beror på en misforståelse. Hvad vi har gjort os til talsmænd for i diskussionen om

landbrugets indtægter er netop, at landbrugets indtægtsudvikling skal følge samme takt som andre. Hvis takten i landbrugets indtjening skulle vise sig at udvikle sig anderledes og bedre end almindeligt, f. eks. for lønmodtagere i byerhvervene, for LO-medlemmer, så er der et behov for at gribe ind, så er der et behov for, at landbruget også skal pålægges byrder.

Hvis vi nu ser på det samlede resultat af regeringsindgrebet over for arbejdere og funktionærer i byerhvervene, hvad er så det samlede resultat? Det er lønstigninger på 7, 8, 9, 10 pct., afhængigt af mulighederne for lønglidning. Der er altså tale om en nominal indtægtsstigning. Men samtidig er der tale om et reallønsfald, fordi priserne udvikler sig hurtigere. Hvor stort reallønsfaldet bliver for den enkelte, afhænger igen af den enkeltes mulighed for at skaffe sig ekstra indkomst.

De udsigter, der er for landbruget, er noget anderledes. Uden en devaluering bliver der ikke tale om en fremgang i landbrugets indtjening – hvad man kan kalde disponibel indkomst for den enkelte landbruger – på 7 eller 8 eller 9 eller 10 pct., men tværtimod tale om en stagnerende indtjening. Det vil også betyde et reallønsfald, afhængigt her selvfølgelig som i det andet tilfælde af inflationsens størrelse. Med devalueringsevnen bliver der også i landbruget tale om en fremgang i indkomst, selv om jeg personlig tvivler på, at stigningen, når det kommer til stykket, i indeværende driftsår vil vise sig at være af samme størrelse som for almindelige lønmodtagere. Det er jo svært at vurdere. Det afhænger af den fremtidige udvikling i omkostninger, i rente, i oliepriser osv. Men det, jeg har sagt, er, at hvis det skulle vise sig, at resultatet af den samlede økonomiske politik for landbruget blev, at landbruget havde en stærkere indkomstudvikling end øvrige erhverv, så var det rimeligt, at man pålagde landbruget byrder, men da det tegner til at udvikle sig modsat, er det i denne situation svært for os at se fornuften og det hensigtsmæssige i det forslag, der er fremsat.

Jeg vil gerne sige til hr. Gert Petersen, som endnu en gang drog lansen imod indkomstpolitikken og alt dens væsen, at hvis det kan hjælpe noget for hr. Gert Petersen, så kan vi godt kalde barnet noget andet. Vi kunne f. eks. kalde det inflationsbekæmpelse. Det er jo i virkeligheden det, det drejer sig om.

[Niels Helveg Petersen]

Hvordan kan man føre en økonomisk politik, der nedsætter stigningen i lønninger og omkostninger, i inflationen, som jo især rammer de dårligst stillede? Hvis det er til nogen hjælp i de ideologiske stridigheder, så lad os kalde det inflationsbekæmpelse. Det er det, det drejer sig om. Den opgave ligger hos os, ligegyldigt hvad vi kalder det. Derfor er det nødvendigt at gøre, hvad man kan, for at begrænse udviklingen i indkomster i samfundet som helhed.

Vi kan ikke klare de økonomiske problemer med det alene. Det tror jeg ikke nogen forestiller sig at man kan, selv med en meget heldigt gennemført indkomstpolitik. Det, som er perspektivet for den økonomiske politik i de kommende år, er ikke alene, at man skal gøre sig de største bestræbelser for at holde igen på lønninger og omkostninger og priser, men også at man er nødt til at inddrage de offentlige budgetter aktivt i en bestræbelse for at bekæmpe inflationen. Jeg vil sige til hr. Gert Petersen, at jo mildere krav man stiller til indkomstpolitikken, jo mere ligeglad man er med udviklingen i indkomsterne, jo stærkere krav kommer man til at stille til udviklingen i de offentlige budgetter i retning af tilbageholdenhed på det punkt. Det synes jeg er en problemstilling, som aldeles savnes i det, hr. Gert Petersen her har sagt om de økonomiske perspektiver, men som jeg alvorligt vil bede hr. Gert Petersen og hans parti om at tænke nøjere over.

Arne Melchior (CD):

Hr. Ellemann-Jensen kommer til at tænke sig om og helst formulere sig om med hensyn til købmanden, der skulle have udleveret penge-kassen for ikke at blive slået ned. Billedet matchede overhovedet ikke det, jeg var ude på, og som hr. Ellemann-Jensen brugte billedet til. Det, jeg havde sagt man ikke kunne kræve, var, at man både skal stemme imod regeringens forslag og give garanti for, at der ikke bliver udskrevet valg. Det er det, forskellige ledende artikler og forskellige erhvervsorganisationer har givet udtryk for at man skulle, men det kan man altså ikke. Hvis hr. Ellemann-Jensens købmand havde udleveret kassen, var han jo ikke blevet slået ned. Der trænges altså til noget nytænkning eller omtænkning dér.

Jeg bliver nødt til at beskæftige mig lidt mere med hele dette parlamentariske forhold. Man siger, at når statsministeren har sagt helhedsplan, så er det alt eller intet, og det har man bebrejdet statsministeren. Nu tror jeg aldrig, at det med ordet helhedsplan har været statsministerens hensigt at ændre de parlamentariske spilleregler her. Det er klart, han sælger sin politik så godt, som han nu kan, ligesom vi andre forsøger det for vort vedkommende. Men statsministeren har jo måttet ændre i sin helhedsplan. Der er sket meget dybtgående og væsentlige ændringer. Det har selv de stærkeste kritikere erkendt, og statsministeren lever med det alligevel.

Efter at man altså har bebrejdet ham, at han har forsøgt sig med trusler, kommer man selv med trusler, stiller selv et ultimatum og siger, at den, der stemmer for ét af disse forslag – selv det, han eventuelt helhjertet kan slutte sig til – han har dermed gjort sig skyldig i at have gennemført forslag, som han har stemt imod. Hr. Flygaard var meget rigtigt inde på, at så sætter det stop for hele folkestyrets mekanisme.

I øvrigt er det sjovt at se, hvordan kristeligt folkeparti er kommet i fokus som dem, der redder regeringen. Det er, som om nogen dråbe kan få noget bæger til at flyde over. Det er der ingen dråbe der kan. Det kan den i hvert fald kun, hvis bægeret er fuldt i forvejen. Alle, der stemmer for respektive lovforslag, er med til at få bægeret til at stå op fortsat. Men selvfølgelig vil jeg indrømme, at det er dråben, der kommer sidst, og måske har kristeligt folkeparti været længst om at betænke sig, men at det skulle give dem et særligt ansvar eller en særlig ære eller en særlig forpligtelse, må jeg pure, pure afvise.

Hvordan er det i det hele taget med at vælte regeringer? Mit parti har aldrig slået sig til ridder på at vælte regeringer. Vi har snarere haft den politik både i teori og i praksis at fastholde regeringer, og det var, hvad enten regeringen hed Poul Hartling eller den hed Anker Jørgensen eller den hed Anker Jørgensen-Henning Christophersen. Det skal nok give os bonus til sidst – det er ikke for bonusens skyld – det skal nok rygtes ud over land og rige, at CD er dem, der er klar til, når det parlamentariske spil efter et lovmæssigt valg finder sted på den måde, som vi både har love og traditioner for her i landet, at så skal arbejdet gøres og keglernerne

[Arne Melchior]

ikke væltes hvert andet øjeblik. Det skal nok give stemmer, når det mand og mand imellem bliver klart for folk, at vi er dem, der arbejder med i stedet for at arbejde imod. Det har intet med principløshed at gøre. Man kan altid skælde folk ud enten for at være stædige og halstarrige eller for at gå på akkord.

Hr. Knud Lind var også oppe og brillere med noget om, at CD ikke giver løfter. Nej, hvem giver løfter? Hvem kan love noget under demokratiske forhold? Vel at mærke løfter, som binder, så længe man ikke har 51 pct. af stemmerne bag sig. Det kan da vel aldrig være andet end hensigtserklæringer om, at man vil søge samfundet udviklet, lovene udformet, i den og den retning. Hvad er det for noget pjat at forlange, at 6 stemmer eller 20 stemmer, som der findes i hr. Knud Linds gruppe, skulle kunne stille ultimative krav? Hvad hvis vi havde 6 partier herinde, som hver havde sin politik, som de havde lovet vælgerne før valget, og som de så efter valget holdt fast på? Så kunne der aldrig nogen sinde regeres. Så ville demokratiet vise afmagt og bane vej for Weimarrepublikkens tilstande med sikkert diktatur til følge. Det har ikke noget med samarbejde og ikke noget med »vi skal alle sammen være her« at gøre at forlange dette alt eller intet.

Jeg må sige et par ord til hr. Ole Espersen. Han talte om beklædningsarbejderne. De står nu som før i min karriere – hvis man kan tale om en sådan – mit hjerte særlig nær. Hr. Ole Espersen sagde, at vi piller heller ikke dem ud, skønt de har dårlige vilkår, ergo kan vi heller ikke give særvilkår for landbruget. Han fremstillede det altså sådan, at hvis vi ikke nu ekstrabeskattede landbruget, så ville vi gøre noget særligt for landbruget. Det er en ukorrekt fremstilling. Må jeg minde hr. Ole Espersen om, at vi får senere på dagen en skærpelse af formueskatten, en ændring af rentefradragsreglen, vi får en prisstoplov, vi får ændringer i afskrivnings- og investeringsforholdene, som i hvert fald rammer visse dele af landbruget, og vi får ændringen i personfradragene. Er det ikke alt sammen ting, der også rammer landbrugerne, landbrugserhvervet? Der er derfor ikke tale om at fritage landbruget, men der er tale om, at landbruget ligesom er pillet ud af helheden til en ekstra afstraffelse gennem det, man gør her. Landbruget er ét erhverv blandt mange an-

dre, og der er ikke andre erhverv, der, fordi de specielt behandler en bestemt del af produktionen, har fået en særlig afstraffelse.

Jeg skal derpå sige noget om dyrtidsportionerne. Hr. Camre talte i går om lønmodtagernes tilbud, og det svarer jo til, hvad statsministeren sagde i TV for nylig. Da han blev spurgt om smedeforbundets vrede udtalelse en bestemt aften i forrige uge, sagde statsministeren med stort eftertryk: ja men de havde jo også fra lønmodtagernes organisationer vist en fantastisk imødekommenhed. Der kom en dejlig kunstpause før »fantastisk«. Jeg giver både hr. Camre ret i, at det var et tilbud, og statsministeren ret i, at de har vist imødekommenhed. Men når dette er sagt, må det vel også siges, at det ikke er bare altruisme, ikke er bare næstekærlighed, det er også af sund, naturlig egenkærlighed, fordi man har snydt sig selv gennem at forlange lønforhøjelser og få pristalsreguleringer – i øvrigt et system, som har været meget til gavn for dette land, og som mit parti har været med til at støtte – men da prisstigningerne og skatte- og afgiftsstigningerne er rendt lige i hælene på lønforhøjelserne, også på de dyrtidsmæssige lønforhøjelser, har det været en narresut, man har haft at gnubbe på. Derfor er det altså ikke sådan, at der ligefrem skal sendes takkedeputationer, fordi man omsider kommer til rigtig erkendelse af, at man ikke selv er tjent med, at det foregår, som det gør.

Derfor er det meget bekymrende, at vi nu ser den nyvalgte HK-formand, som jeg fra tidligere tid kender som en meget fornuftig mand – jeg håber stadig væk, han vil leve op til dette – sammen med visse andre ledere i fagbevægelsen proklamere store lønkrav straks efter nytår. Imødekommenheden, tilbuddet fra lønmodtagerside, er ikke ret meget værd, hvis man starter med på den måde at give sig selv kompensation, for så ved man jo udmærket, at man igen sætter de kræfter i gang, som mest går ud over de svageste. Det er det, vi gerne skulle være med til at stoppe.

Når hr. Camre siger, at socialdemokratiet vil opretholde velstandssamfundet, tror jeg ham på det ord og vil gerne støtte ham i den målsætning, men så er det også en forudsætning, at de mekanismer bringes til standsning, som har været ved at true dette velstandssamfund.

Wilhelm (VS):

Jeg forsøgte at få denne mere generelle debat til at være forholdsvis principiel. Det kunne have været interessant, om den socialdemokratiske ordfører eller regeringens talsmand var gået ind i en diskussion, når vi nu for en gangs skyld havde lejligheden til det, om hele denne ØD-filosofi, udmalet, som den var, med Nyrup Rasmussens bemærkning om, hvad strategien egentlig bestod i, dette at kværne folk mellem et drastisk real-lønsfald og nogle strukturreformer, så de pludselig blev aktivt interesserede og foretog sig en hel masse netop i den desperate situation. Men det har socialdemokraterne ikke ønsket, så jeg har kun en enkelt bemærkning til hr. Ole Espersen, som jeg skal gemme til sidst.

Derudover er det mest hr. Gert Petersen, der giver mig anledning til at tage ordet. Man kan nok sige til en vis grad, at den diskussion, vi fører, mest er interessant for os selv indbyrdes, men alligevel, nu den er i gang: hr. Gert Petersen var inde på det spørgsmål om funktionen i dette hus, som jeg rejste. Jeg mener, det er et reelt problem. Der er nok ikke mange andre partier, der kan have synderlig interesse i det. Når man har det forhold, at man har sine toppolitikere, som man sender fuldstændig suverænt ind i nogle forhandlinger, hvor de kan komme ud med hvad som helst og så bare tyre deres partier og deres gruppe, så er det jo ikke noget problem. Men vi har i hvert fald – og jeg regner bestemt med, det også gælder for SF – ønske om et vidtstrakt partidemokrati, og så er det et reelt problem, hvordan dette hus fungerer, og hvordan en partigruppe fra et sådan parti overhovedet fungerer i dette hus. Man kan ikke opretholde et vidtstrakt, reelt partidemokrati og så indgå i disse natteforhandlinger, hvor man lige pludselig vender hele bøtten og kommer ud med et – da det begyndte – fuldstændig ukendt resultat. Det lader sig simpelt hen ikke gøre. Her bliver man nødvendigvis nødt til at vælge: er det medlemmernes indflydelse, er det den valgte partiledelses indflydelse, er det partidemokratiet, man vil prioritere højest, eller er det de parlamentariske manøvremligheder?

Jeg vil gerne blankt erkende, at man efter det valg, som vi har foretaget, nok kan være

i situationer, hvor man fungerer i traditionel parlamentarisk forstand mindre optimalt, end vi måske ellers kunne have gjort. Men det er altså en afvejning over for partidemokratiet. Man kan ikke med en reel respekt for partidemokrati gå ind i disse fuldstændig akutte situationer med de overraskende resultater og må derfor, hvis man mener noget med dette partidemokrati, indrette sig på noget mere primitive, som jeg selv kaldte det, regler for, hvordan man egentlig optræder herinde. Det er det, vi har forsøgt at udmønte i nogle meget præcise regler om at stemme for selv de mindste forbedringer, men ikke for selv de mindste forringelser, og ikke indgå på klumpforig.

Det er klart, det indsnævrer manøvremlighederne. Det er vi ikke særlig kede af, og det indeholder i virkeligheden en fordel for alle dem, der ønsker at snakke med os, for de ved, hvor de har os, de kommer ikke ud for overraskelser, som regeringen kom ud for med SF for 8 dage siden. Det er i hvert fald temmelig meget mere udelukket, hvis man fungerer på denne måde.

Hr. Gert Petersen henviste til en artikel, jeg havde i Information for en måneds tid siden, og jeg vil blankt erkende, at foreløbig – foreløbig – har en af forudsigelserne i den artikel slået fejl, nemlig forudsigelsen om, at regeringen allerede ved denne lejlighed fik sit faste flertal. Men SF vil da vel ikke benægte, at regeringen ønskede, bestræbte sig på at få sit faste flertal. Det har faktisk været på grund af obstruktion fra anden side, at det blev umuligt for regeringen at opnå det, som både gruppeformanden, statsministeren, den politiske ordfører og alle mulige andre, der har udtalt sig på regeringens og socialdemokratiets vegne, klart har sagt var hensigten. Man ville køre disse ting igennem, så vidt det overhovedet var muligt, med et fast flertal. Den fuldstændige obstruktion fra højre side har altså gjort, at det ikke var muligt, men derfor skal man da ikke tage fejl af socialdemokratiets og regeringens hensigter. Men jeg erkender altså, at den spådom foreløbig i praksis slog fejl.

Hvad der er mere interessant, er spørgsmålet om det, som hr. Gert Petersen nævnte, princippet omkring f.eks. ejerlejlighedsstoppet. Ja men det, der var det nye i sagen om ejerlejlighedsstoppet, og det, som i virkeligheden strider imod traditionerne i dette hus,

[Wilhjelm]

det var for det første, at man ikke indgik noget klumpforlig. Der var ingen, der ved den lejlighed betingede sig, at for at man ville medvirke til dette ejerlejlighedsstop, skulle vi bindes op på nogle af de andre stoplove, som lå her den 5. november. Der var ingen betingelser af den art, som der ellers er tradition for her. Der var ikke engang en betingelse om, at man skulle identificere sig med slutresultatet, at man skulle afstå fra at komme med de forslag, man selv synes var de rigtigste. Det sagde vi øjeblikkeligt, da det viste sig, at der blev en mulighed for at samarbejde om det ejerlejlighedsstop: ja men vi betinger os – det gjorde SF også, det er en ny ting for SF, og jeg synes, det er godt, jeg synes, det er sundt, jeg synes, det er meget rigtigere at gøre det på den måde – vi betinger os, vi kan komme med de forslag, som gør, at vi udformer det rigtige ejerlejlighedsstop. Vi kom med et forslag om, at det også skulle omfatte de 65.000 allerede udstykkede, men endnu ikke solgte lejligheder. Der var ingen ved den lejlighed – og det er nyt, det er et brud på traditionerne i dette hus – der sagde: det kan vi ikke have med at gøre; hvis I vil være med til sidst, så skal I være med hele vejen, så skal vi stå derude skulder ved skulder og fortælle alle, at det her er altså det bedste i hele verden, det kunne aldrig være bedre, og vi er enige om, at det er det rigtigste og det bedste osv. Det var der ikke tale om ved den lejlighed. Vi brød faktisk med en hel del af de mest rådne traditioner, der findes i dette hus.

Endelig vil jeg sige lidt om at komme i en aktiv forhandlingssituation. VS er ikke spor bange for eller fremmed for at komme i en aktiv forhandlingssituation. Det er ikke noget, der normalt byder sig til, for man ønsker normalt ikke at snakke med os overhovedet, men man ved nogenlunde, hvor man har os, og selv aktive forhandlingssituationer ændrer ikke ved den linje, at vi stemmer for de små forbedringer, men ikke for de små forringelser, og vi indgår ikke på de pakkedløsninger, hvor man skal æde forringelser i en eller anden illusion om, at det er betingelsen for at få forbedringerne.

Jeg har en enkelt bemærkning til hr. Ole Espersen. Han henviste til en tidligere fornuftig konservativ, hr. Christmas Møller, som straks efter krigen havde sagt noget fornuftigt. Vi kender alle sammen de Christmas

Møller-citater fra lige efter krigen, de var tit og ofte nok så opsigtsvækkende, men hr. Christmas Møller var i virkeligheden fornuftig på mange punkter også før krigen. Hr. Christmas Møller sagde ved en lejlighed her i tinget i 1938 – det var en ting, jeg ikke vidste i forvejen, men som jeg lærte af den fremragende olieudsendelse »Det sidste stik«; det var en af de ting i undergrundshistorien, jeg ikke kendte på forhånd – hr. Christmas Møller sagde faktisk ved en diskussion her i tinget i 1938:

»Jeg mener, det var en fejl, at loven af 1932 sammenblandede efterforskning og indvinding... at fremmede også kunne have indvindingen... er noget, som jeg for mit vedkommende vil gøre, hvad jeg kan, for at søge at komme ud af... Vi synes, at det efterforskningsarbejde, der skal udføres, og som vi også særdeles gerne ønsker udført, må, så vidt det overhovedet er muligt, gøres på den måde, at det er staten og danske interesser, der har magten over det, og ikke fremmede.«

Da der skulle skrives betænkning om forslaget fra denne statsminister Stauning, som startede kaoset på dette område, skrev Christmas Møller i en mindretalsudtalelse, at det er mindretallets opfattelse, at undersøgelsen af undergrunden og efterforskningen af værdifulde råstoffer i denne burde overtages af den danske stat. Jeg håber, hr. Ole Espersen finder, at Christmas Møller også på det punkt var forudseende og fornuftig. Man burde tage ved lære.

Formanden:

Måtte vi få spaltenummeret oplyst.

Wilhjelm (VS):

Det første citat var fra Folketingstidende 1937–38, sp. 3566.

Arne Bjerregaard (KrF):

Jeg skal indskrænke mig til et par bemærkninger til et par af ordførerne. Hr. Ellemann-Jensen fra venstre snakkede om, at regeringen nu fik sit flertal med små og skræmte partier, og det var nok én til os, idet hr. Ellemann-Jensen gentog min bemærkning om, at vi var bange. Det viser klart og tydeligt hr. Ellemann-Jensens argumentationsform i al almindelighed; han tager et bestemt

[Arne Bjerregaard]

ord ud af dets helhed og bruger det som argumentation, så det kommer til at virke helt modsat det, der lå i bemærkningerne.

Jeg sagde, vi var bange. Det erkender jeg. Vi var ikke bange for et valg – det havde venstre måske mere grund til – men vi var bange for den politik, som venstre nu prøver at være eksponent for, den politik, hvor man bare står i korridoren med korslagte arme. Vi er bange for, at hvis vi ikke vovede at gå med nu, så ville vi være med til at ødelægge muligheden for en fremtidig økonomisk politik, som bl.a. venstre gjorde i 1966, i 1976 og til dels, da de endelig tog et ansvar, i 1978. Jeg må sige nok engang til hr. Ellemann-Jensen: det er det, vi er bange for.

Lad mig sige til hr. Poul Schlüter, der har bekymring for de unge: ja men vi har så sandelig også bekymring for de unge. Jeg skal ikke sige, om bekymringen hos hr. Poul Schlüter er større for de unge end for partiet selv. Det skal jeg undlade at anstille betragtninger om. Men lad mig bare sige, at vi er lige så bekymrede for de unge, og derfor ønsker vi at være med til i hvert fald at begynde på en løndæmpende politik.

Hr. Askjær Jørgensen sagde selvfølgelig også, at vi er bange. Jeg behøver ikke gentage, hvorfor vi er bange. Men der er mere, vi er bange for. Vi er bange for hr. Askjær Jørgensen, vi er bange for de mennesker, der bruger en argumentation, som kun har et eneste formål, nemlig at skabe uro og bekymring ude i befolkningen for selv at få den magt, man ønsker, ved hele tiden at tale til det enkelte menneskes lille, egoistiske jeg. Det er det, man prøver på. Det er ikke en saglig politik, man prøver at fremføre.

Hr. Askjær Jørgensen mente, han gav mig svar på, hvad der var af socialisme i de fremsatte forslag, idet hr. Askjær Jørgensen sagde: ja men det er centralisme, det er socialisme. Nu kan man diskutere, om det er socialisme, men hvor er centralismen i de fremsatte forslag? Der er væsentlige ting, vi er imod, men jeg ser ikke centralismen. Det er igen disse slagord, som man bare slynger ud for at vinde nogle tilhængere med simpelt hen, lad mig nøjes med at sige usandfærdige påstande.

Hr. Askjær Jørgensen sagde til slut, at det er beklageligt, at der nu bliver et flertal, fordi nogle partier ikke kan finde deres egne ben. Det var vist det rigtige udtryk. Hvis det er

forkert, må hr. Askjær Jørgensen jo replicere. Men jeg tror nok, hr. Askjær Jørgensen sagde, vi ikke kunne finde vores egne ben. Nu står jeg udmærket på begge ben. Jeg synes, det er værre for dem, der tilsyneladende ikke har mulighed for at finde hovedet.

Vi mener, at vi ved at medvirke til forslagene her skaber et vist pusterum, men vi erkender også, at vi ikke med dette ændrer vores økonomiske udvikling radikalt. Derfor vil jeg spørge finansministeren eller statsministeren, om man fra regeringens side vil erkende, at fordi man ikke lader indkomspolitikken stå alene, men tager fordelingspolitikken med, må man nødvendigvis i 1980 foretage nye indgreb, for at vi kan få drejet skuden. Nu bremser vi bare op for farten, men må vi foretage nye indgreb, for at vi kan få drejet skuden? Jeg spørger direkte regeringen.

Ib Christensen (DR):

Jeg bemærkede med tilfredshed, at fremskridtspartiets ordfører, hr. Askjær Jørgensen, i modsætning til sin partifælle hr. Maistad ikke ville foruddiskontere, hvordan retsforbundet vil stemme ved lovforslaget om statsgrundskylden. Det gjorde hr. Askjær Jørgensen klogt i. Derimod sagde hr. Askjær Jørgensen, at hvis nu retsforbundet stemmer for regeringens kriselove med indgrebene, så gør vi os skyldige i at støtte planøkonomi. Det har hr. Askjær Jørgensen også ret i. Det gør vi altså heller ikke, hr. Askjær Jørgensen. Ikke bare støtter vi ikke de tvangsindkomspolitiske sider af regeringens forslag vedrørende løndiktat, prislov og lignende indgreb over for pristallet, vi stemmer imod. Vi er da kun glade for, at Z-partiet efter i disse sager at have befundet sig i en siksakkurs nu er kommet på rette linje, for tidligere har fremskridtspartiet ikke holdt sig tilbage med at foreslå såkaldte fremskridtsplaner, der indebar løn- og prisstop. Dér har man ikke veget tilbage for at bryde med et princip om arbejdsmarkedets selvforvaltning og et frit erhvervsliv.

Spørgsmålet om statsgrundskylden på landbrugets jordværdier har været inddraget også i denne debat. Jeg synes, der er én ting, som bør nævnes allerede nu, og det er det alternativ, som landbrugets organisationer, som Landbrugsrådet har præsenteret regeringen for, og som retsforbundets folketings-

[Ib Christensen]

gruppe formentlig sammen med andre partiers folketingsgrupper i går blev orienteret om. Det er sådan, at salget til hjemmemarkedet udgør 6 mia kr., og Landbrugsrådet tilbyder så, at hvis denne statsgrundskyld bortfalder, vil man gå 5 pct. ned i hjemmemarkedsprisen, altså 300 mill. kr. ned. Derfra, siger man imidlertid, skal fratrækkes udefra kommende foderstofudgifter og lønstigninger. Det vil sige, at de 300 mill. kr., der er tale om at man tilbyder at gå ned, skal reduceres med 200 mill. kr., så man altså får et indkomtbortfald ifølge denne plan på 100 mill. kr. i stedet for at skulle betale statsgrundskylden på 250 mill. kr. Hvad betyder det for den betrængte landmand, der sidder på et jysk brug af mellemstørrelse og med en almindelig animalsk produktion? I statsgrundskyld kommer han til at betale, hvis regeringens forslag går igennem, 1.400 kr. af en jordværdi, der er meget almindelig, på 200.000 kr. Han har måske en animalsk produktion på 400.000–500.000 kr. om året, hvoraf 30–40 pct. går til hjemmemarkedet, altså ca. 160.000 kr. 5 pct. af 160.000 kr. vil enhver, der kan regne, finde ud af er 8.000 kr. Reducerer man de 8.000 kr. med de $\frac{2}{3}$, jeg nævnte før til foderstofudgifter og lønudgifter, er der tilbage 1.700 kr. Læg mærke til det! Det, Landbrugsrådet kalder avanceret tyveri, en statsgrundskyld på 1.400 kr., skal erstattes af et indkomtbortfald for den pågældende, meget almindelige landmand på 1.700 kr. Så gad jeg nok vide, hvad det er. Det må være raffineret tyveri. For ikke bare koster det altså den pågældende landmand 300 kr. mere, men han ledes til at protestere inderligt mod en statsgrundskyld, som altså ville være billigere for ham. Det er den animalske produktion, det drejer sig om. Det er de nyetablerede landmænd med den store animalske produktion, der er i nød.

Når vi har nævnt dette eksempel for de landmænd, der har ringet til os i disse dage, kan jeg godt garantere for, at piben har fået en anden lyd. Men disse landmænd har ikke hørt en lyd fra landbrugets organisationer om dette forslag. Ikke noget som helst har de hørt om det. Derfor synes jeg nok, det er væsentligt at få det fortalt her så tidligt som muligt i denne folketingsdebat, at tingene tager sig noget anderledes ud, når det drejer sig om de landmænd, der virkelig er i klemme.

Landbrugsorganisationerne siger jo, at denne statsgrundskyld er i strid med EF-reglerne. Men ingen af dem har været i stand til at påpege, hvor den er i strid med EF-reglerne. Det, man nu foreslår, erkender man derimod klart er i strid med EF-reglerne, men – håber man på – Kommissionen vil nok give en dispensation.

(Kort bemærkning).

Lawaetz (FP):

Man vil jo gerne beskyldte fremskridtspartiet for meget. Jeg vil bede hr. Ib Christensen om at dokumentere, hvornår fremskridtspartiet nogen sinde har fremsat et asocialt forslag om løn- og prisstop. Forleden var man forarget over, at vi stemte for regeringens ændringsforslag om, at man ikke fjernede dyrtidstillægget. Jeg vil gerne have det dokumenteret, for det er den største usandhed med hensyn til vores parti. Der er aldrig kommet sådan et forslag fra fremskridtspartiet.

(Kort bemærkning).

Ib Christensen (DR):

Fremskridtspartiet har i 1975 fremsat en plan, der gik ud på, at hvis man ville acceptere fremskridtspartiets geniale skatte- og udgiftstanker, skulle man også synde, for så vidt som man skulle acceptere et løn- og prisindgreb, fordi det desværre var nødvendigt. Der var tale om et principielt knæfald, ganske vist under forudsætninger, som var fremskridtspartiets politik, men dog et knæfald i forhold til et hævdvundet liberalistisk princip om ikke at diktere arbejdsmarkedets parter deres løn- og arbejdsvilkår.

(Kort bemærkning).

Lawaetz (FP):

Hvad sagde hr. Ib Christensen i første omgang? Han slyngede kort og godt ud i salen, at vi havde fremsat forslag om løn- og prisstop – uden nogen kommentarer, som hr. Ib Christensen kommer med nu. Det kan vi ikke have siddende på os. Det var under helt andre forhold.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Jeg vil allerførst sige, at jeg beklager, at jeg ikke tog ordet i første omgang. Det var

[Statsministeren]

lidt af en misforståelse fra min side, men jeg forstår på formanden, at formanden vil være tolerant over for den mulighed, at også andre, der måtte føle anledning til det, kan få ordet igen. Jeg vil dog alligevel sige, at jeg håber, jeg i mit indlæg ikke provokerer alt for meget, således at vi af den grund skulle få debatten trukket gevaldigt langt ud.

Over for hr. Erlendsson vil jeg egentlig ikke gå ind i en lang redegørelse omkring forholdet til Grønland – i går var det jo Færøerne, der stod for skud – men kun endnu en gang understrege, at vi i regeringen betragter hele den form og også det indhold og det sigte, der er i fremskridtspartiets taler og angreb på både Færøerne og Grønland, som helt uværdige og helt meningsløse angreb, som vi egentlig blot fuldt og helt burde overhøre.

Hr. Poul Schlüter sagde, at det var et helt andet socialdemokrati, vi havde set i denne forhandlingssituation. Der var anlagt en helt anden kurs. Hertil er at sige, at det, der ligger i regeringens politik, er i og for sig helt en fastholden af det, der altid har været socialdemokratiets opgave i dansk politik: se realiteterne i øjnene og gøre, hvad der overhovedet politisk og økonomisk er muligt for at løse de problemer, der skal løses, og også gøre noget, der er ubehageligt i forhold til dem, vi plejer at kalde vore egne, dem, vi i særlig grad føler som parti af repræsentere. Ingen kan vel sige, at det er populære foranstaltninger, vi er gået ud med – for at bruge begrebet igen – i forhold til vore egne. Tværtimod. Derfor er det i den forstand – i den gode forstand – en traditionel socialdemokratisk holdning. Vi vil og vi tør gå ind i en politik, som måske ikke er behagelig, som ikke giver blomster, men som bare er nødvendig. Men til gengæld en politik, der har helhed over sig, og som har et rimeligt indhold af social og solidarisk holdning.

Hr. Poul Schlüter sagde, at det var helt sikkert, regeringens politik ville medføre faldende investeringer og faldende produktion. Jeg vil kun lige sige om dette: lad nu være med at slå fast, som om det var en kendsgerning, at der nu er det absolutte og ubetingede grundlag for, at alt bare skal vurderes pessimistisk. Hvad er egentlig formålet med noget sådant? Formålet er måske, at de positive ting, der vitterlig er i regeringens politik, igennem en psykologisk krigsførelse skal gø-

res helt umulige, således at erhvervslivet mindst også går og synes, det hele er håbløst, og ligesom nedlægger våbnene og ikke prøver på at gøre, hvad der kan gøres til trods for den internationale krise og den svære økonomiske situation, landet nu engang står i. Det jeg mener er det farlige ved de ansvarlige venstre og konservative partier, der er herinde, er, at man ligesom bakker pessimismen så voldsomt op, at den i sig selv kan blive en negativ faktor. Det er ikke noget godt bidrag til at løse de problemer, som erhvervslivet ganske afgjort har, og som regeringens forslag altså er et forsøg på at løse.

Dette vil jeg egentlig også gerne understrege over for erhvervslivet selv. Jeg mener, at den behandling, som regeringens indkomstpølitik har fået, den forståelse, lønmodtagerne selv har vist af dette tilbud, er så storslået, at det er rimeligt at sige, at der her er noget, hvormed vi virkelig søger at hjælpe på omkostningsniveauet og derved bidrage til, at erhvervslivet til trods for krisen ikke behøver at vurdere tingene helt så pessimistisk, som man synes at gøre det. Jeg håber i hvert fald, at pessimismen vil fortage sig, og at man på det givne, trods alt bedre grundlag nu søger at modvirke den internationale krises negative virkninger også på dansk erhvervsliv.

Jeg mener, det er vigtigt at understrege, at løsningen for det første må tage alle indkomster med. Den går ikke uden om lønindkomsterne. Det er vel rigtigt at sige, at det er lønindkomsterne, der er det tungeste element i denne løsning, og at alt det, som venstre og de konservative himler op om, i virkeligheden er relativt små ting i forhold til det tunge og væsentlige element, som indkomstpølitikken i denne løsning er udtryk for.

Vi får noget mere medarbejderindflydelse. Vi får et oplæg til mere tryghed i ansættelsen. Der sker en forhøjelse af aktieselskabskatten og formueskatten. Vi beskatter også kapitalpensionerne lidt stærkere. Vi inddrager den merværdi eller merfortjeneste, der ville blive for landbruget gennem devalueringen, men vi forringer ikke landbrugets vilkår i forhold til den situation, man havde, før denne devaluering blev gennemført.

Måske skulle man opstille et lille, simpelt regnestykke. Man skulle måske sige til landbruget, at de har 115.000 lønmodtagere i deres tjeneste, landbruget taget i videste betydning, dvs. medregnet slagterier og mejerier. I

[Statsministeren]

løbet af 1¼ år vil dette erhverv alene blive friholdt for at betale 5½ dyrtidsportion. Det er det, vi nedbringer omkostningerne med i forhold til det, der har været gældende ifølge en lang tradition i dansk arbejdsmarkedspolitik. Det tager man ud af erhvervsomkostningerne, og det forærer man bogstavelig talt erhvervslivet med det formål at give dette erhvervsliv lidt bedre muligheder gennem lidt lavere omkostninger. Derfor bare en lille smule mere optimisme end den, der er kommet til udtryk.

Jeg er meget enig i den betragtning, der er gjort gældende af hr. Arne Melchior, nemlig at lønmodtagerorganisationerne ikke gør alt dette for vores blå øjnes skyld, men at det er et udtryk for, at lønmodtagerorganisationerne, om jeg så må sige, har bøjet sig for regeringens argumentation, har forstået, at det netop lige nu, som krisen tegner sig for os, er nødvendigt at foretage kraftige indgreb, og at man næppe kan gøre det bedre og mere effektivt end ved at gøre det på den måde, vi foreslår med helhedsplanen. Derfor burde situationen være præget af lidt mere optimisme nu, og det burde de borgerlige partier, der føler sig som særlige talsmænd for dele af erhvervslivet, i stedet forsøge at bidrage til.

Hr. Askjær Jørgensen sagde, at der med denne helhedsplan nu blev afsagt den endelige dødsdom over Danmark, at Danmark var færdigt som retssamfund. Påstanden er så fantastisk og meningsløs, at den i og for sig ikke kræver nogen særlig kommentar.

Det er også fantastisk, at vi nu skal høre, at kristeligt folkeparti ved at hjælpe socialdemokratiet – jeg tillader mig nu at sige ved at hjælpe Danmark, men all right – giver et bidrag til en total socialisering af det danske samfund. Det er igen en af disse helt urimelige påstande, som jo intet har med sandheden at gøre, og som derfor får det til at virke så meningsløst, når man skruer sig op til sådanne højder i vurderingen af, hvad det egentlig er, der netop sker nu.

Hr. Askjær Jørgensen sagde, at landbrugsgets topfolk – og nu er det jo noget helt andet, dér må man gerne citere, hvad organisationernes topfolk siger, så er det den højeste visdom, så er det simpelt hen dette eller hint partis politik – men altså, hr. Askjær Jørgensen sagde, at landbrugsgets topfolk taler om avanceret tyveri i forbindelse med inddragel-

sen af den merfortjeneste, der kan opstå ved den gennemførte devaluering.

Så er det i hvert fald også – jeg er ligefrem ked af at skulle stå og indrømme det, og nu hjælper jeg socialistisk folkeparti lidt, men det kan være, det kniber for dem – så er det også avanceret tyveri, at socialdemokratiet og regeringen vedstår nødvendigheden af, at den devaluering, der gennemførtes, og som kan medføre prisforhøjelser, ikke må slå igennem på pristallet og altså ikke medføre lønforhøjelser. Det er organiseret tyveri, eller skal vi sige det på en anden måde for at vende tilbage til en af de gamle vendinger, vi har brugt under hele denne debat: Danmark er blevet fattigere, og de ofre, der skal bæres, skal bæres af alle: af lønmodtagerne, af landbruget og af erhvervslivet i øvrigt. Man må finde en form at klare disse problemer på, og vi mener bestemt at have fundet den bedst mulige form.

Hr. Gert Petersen delte folketinget og måske dansk politik op i én gruppe, der var de reformvenlige, og en anden gruppe, der var de reformfjendtlige. I og for sig tror jeg, der kan være megen fornuft i den opdeling. Det har vel altid været sådan i politik, at nogle bare står fast på det gamle og nogle vil forandringer, nogle vil dem voldsomt og heftigt og andre vil tage den lidt med ro. Sådant er det, og sådan er det såmænd også i det danske folketing. Jeg tror ikke, der er nogen grund til at underkende det.

Men jeg tror, man skal gøre sig klart, at der også går en anden skillelinje i det danske folketing. Der er nemlig de partier, der vil tage et ansvar for en helhed og ikke blot placere sig i det politiske liv ud fra en egoistisk enten parti- eller erhvervsinteresse.

Jeg er da glad for, at socialdemokratiet ubetinget har stået på den holdning, der hedder ansvaret, og jeg er glad for, at der også er andre partier, der i hvert fald positivt og delvis har bidraget til, at vi har kunnet finde den løsning, som der nu er en absolut mulighed for at føre igennem her på en af de sidste dage inden jul.

Men vi må konstatere, at venstre nok er det parti, der i den aktuelle situation har været mest lukket. Jeg er ked af at måtte sige det på baggrund af, at vi jo for ikke så længe siden var i regering sammen. De konservative har været lidt mere konstruktive og var i hvert fald i deres første oplæg mere åbne,

[Statsministeren]

men desværre måtte jeg konstatere, at det var meget svært at finde frem til en helhedsløsning med de konservative. Det må jeg erkende at jeg meget hurtigt blev klar over.

Men det er i hvert fald stadig væk en kendsgerning, at det, der nu bæres igennem af ubehagelige ting, står socialdemokratiet ved, og det gør vi altså sammen med kristeligt folkeparti og centrum-demokraterne, medens vi gennemfører de reformvenlige ting sammen med nogle andre partier, og socialistisk folkeparti er et af dem. Sådan måtte det gå, som folketinget er sammensat, når man ikke ønsker at føre landet ud i et nyt valg.

Hr. Gert Petersen sagde, at jeg nu måtte kunne indse, at jeg måtte afskrive mulighederne for et samarbejde med venstre og de konservative fremover. Jeg må indrømme, at de oplevelser, der har været her på det sidste, ikke er opmuntrende, men ingen får socialdemokratiet til på forhånd at afskrive de partier, som traditionelt i hvert fald i perioder plejer at være samarbejdsvenlige, og som vi også håber det vil være muligt at etablere et samarbejde med i fremtiden.

Hvorfor vil jeg nu ikke afskrive f. eks. venstre og de konservative? Det vil jeg ikke gøre, fordi vi kender de enorme økonomiske problemer, som Danmark kommer til at stå over for også i 1980, 1981, 1983 og formentlig et godt stykke tid fremover endnu. Hvis en socialdemokratisk regering skal have muligheder for at føre heldige økonomiske indgreb igennem, bliver vi nødt til at være åbne og vil være det over for de muligheder, der er fra adskillige partier her i folketinget. Jeg er glad for, at der denne gang i hvert fald har været partier, man betegner lidt mindre partier, at få i tale, partier, som har følt ansvaret og villet være med til at tage dette ansvar.

Det er baggrunden for, at socialistisk folkeparti ikke skal regne med, at vi på forhånd afskriver nogen. Vi vil til enhver tid være partiet, der forsøger at få om muligt brede løsninger igennem.

Der har også været talt en del om gordiske knuder, især af hr. Gert Petersen, der sagde, at den eneste måde at løse gordiske knuder på, er at hugge dem over. Dertil vil jeg sige, at hvis vi i dansk politik altid havde fulgt den fremgangsmåde, som vist Alexander den Store anvendte – dér vil jeg sige Anker den

Lille, nå, undskyld – så var det ikke gået; den metode duer ikke i parlamentariske systemer, i hvert fald kun undtagelsesvis, og dette at hugge en knude over betyder jo ofte, at man skal ud i et valg. Derfor må det være målet at søge at løse knuderne, og jeg er glad for, at nogle har medvirket til, at det denne gang er lykkedes.

Jeg vil gerne lige vende tilbage til valgkampen, som flere har talt om. Jeg synes, det var opmuntrende, at den valgkamp, der fandt sted, var en valgkamp, hvor næsten alle partier ærligt og redeligt gik ud og sagde: den økonomiske situation er så og så alvorlig, der er ingen tvivl om, at der skal bæres byrder, og at de fleste partier også rent ud sagde, hvordan det kunne gøres. Socialdemokratiet, som ikke alene men i væsentlig grad er et lønmodtagerparti, sagde: det kan ikke gøres, uden at der også på en eller anden måde og efter forhandlinger med arbejdsmarkedets parter laves en indkomstpølitisk løsning. Det sagde vi under valget. Jeg er glad for, at der også var andre, der sagde det. Socialdemokratiet har under de forhandlinger, der har fundet sted siden, også fuldt og helt søgt at omsætte dette til konkret politik.

Der har været en del kritik – og det må man vel regne med at der uundgåeligt kommer under en debat i tinget som denne – en del kritik af den forhandlingsform, regeringen har anvendt. Dertil er at sige følgende: for det første havde vi jo valget den 23. oktober. For det andet skulle der dannes en regering. Den blev dannet hurtigt, og jeg tror, ingen, der er ved sin fulde fornuft, kan være i tvivl om, at det var godt og rigtigt, at regeringen blev dannet hurtigt. For det tredje sagde vi under valgkampen og igen her ved åbningen af folketinget, at der skulle forhandles med arbejdsmarkedets parter. For det fjerde sagde vi udtrykkeligt til folketinget, at der ville blive fremsat forslag til en helhedsplan, og jeg tror endda, vi ganske præcist sagde den 4. december, og det gjorde vi. For det femte ser det ud til, at vi i dag, den 21. december, er fremme til en løsning, som jeg dog i øvrigt kunne have ønsket havde fået bredere tilslutning. Det er altså gået programmæssigt. Tidsplanen, forhandlingsformen og den tid, der var til rådighed til forhandlingerne, har man i hvert fald kendt

[Statsministeren]

på forhånd. Der er intet overraskende i sagen, sådan som den har udviklet sig.

Så skulle man jo tro, at når det, der var den store anstødssten for de ansvarlige partier, nemlig spørgsmålet om en obligatorisk overskudsdeling med en fælles fond, nu blev taget ud, ville det være meget let at overskue det hele og give tilslutning til planen, efter at det er en kendsgerning, at regeringen har forhandlet sig frem til adskillige ændringer i den resterende plan, som altså stort set er den gamle plan med den bemærkning, at man har taget to elementer ud, hvoraf det ene var til stor gene for den højre side i folketingsalen.

Det er derfor ikke rigtigt, at vi ikke har forhandlet. Det er derimod rigtigt, som det er sagt fra nogle partiers side her i tinget, at regeringen har forhandlet og har været lydhør over for det, der er fremført af bl. a. centrum-demokraterne, kristeligt folkeparti og for resten også af de konservative samt af venstre. Vi har åbenbart ikke været lydhøre nok, men der har i hvert fald været en imødekommenhed over for en hel del af de synspunkter og den kritik, der har været fremme, og vi har søgt at tilrettelægge det sådan, at det i dag burde være et bredere flertal, men det er der altså desværre ikke.

Man har også sagt, at det er forkert at anlægge en politik her i tinget efter princippet alt eller intet. Det er jeg meget enig i. Derfor synes jeg også, det er godt, at ikke alle partier har anlagt synspunktet alt eller intet. Regeringen lagde nok en plan frem, som var en helhedsplan. Vi sagde ikke, som man nu siger: alt eller intet. Vi sagde: det er en helhed. Vi sagde, at den balance, der er i den helhed, skal bevares, og at der, hvis man tager et eller andet element ud, skal noget andet ind, for at balancen kan blive bibeholdt. Det, vi gjorde, var jo, at vi tog, skal vi sige to sten ud, således at balancen blev holdt på et noget mere begrænset udspil, men også således at helheden og balancen blev bevaret. Det er efter min opfattelse også et udtryk for, at vi har vist imødekommenhed over for de synspunkter, der har været fremme under debatten her i tinget.

Så fører man næsten en skrækpropaganda imod partier, som tillader sig det frygtelige at gå ind i et samarbejde med regeringspartiet om at føre en indkomstpoltik, der oven i købet er så streng, at den i virkeligheden på

mange felter er i overensstemmelse med de samme partiers holdninger og synspunkter, som kritiserer de mindre partier. Jeg synes, det er uværdigt, ja, ligefrem betænkeligt for folkestyrets sag – ikke så meget socialdemokratiets sag – at man lægger det op på denne måde, som man har gjort i dag.

Jeg har også sagt en hel del om, at regeringen håber, der vil være en bred stamme, der kan bære denne løsning igennem. Jeg må rent ud sige, at stammen jo kun består af ét parti. Og dog er det jo alligevel sådan, at en meget væsentlig del bæres igennem sammen med de radikale, så måske kan jeg tillade mig at sige, at stammen består af socialdemokratiet og de radikale. For de resterende har vi altså måttet krydse os frem, men det er vilkårene i folketinget, som det er sammensat, og jeg tror også, man ude i befolkningen erkender, at det egentlig også er den fornuftigste måde at gøre det på i den givne situation.

Om den stamme vil jeg også sige, at det jo ikke er uvæsentligt, at den udgør 68 mandater her i folketinget. Det er jo ikke nogen helt uvæsentlig stamme. Jeg kan ikke lade være med at sige: tænk, hvis ikke der var den stamme i dette folketing. Hvor var så mulighederne for bare et minimum af samling og helhed over tingene henne? Derfor siger jeg: det var godt, socialdemokratiet var der som en stamme, og det var godt, der også var partier, der var villige til at forhandle med os og i fællesskab finde frem til den løsning, som vi nu engang finder.

Valget her i dag står ikke mellem på den ene side regeringens forslag og på den anden side noget, der er bedre, for der er ingen andre, der har noget, der er bedre, i hvert fald ikke, hvis man skal tage hensyn til realiteterne. Valget i dag står imellem regeringens helhedsplan i den noget reducerede form, efter at den har været forhandlet, og efter at der er vist imødekommenhed over for en række partier, og en fuldstændig uoverskuelig og meget farlig politisk og i høj grad også meget farlig økonomisk situation. Det er det, valget står imellem. Jeg er sikker på, at der vil være tilstrækkeligt med ansvarlige partier her i tinget, når vi nu i løbet af inden alt for længe skal i gang med afstemningerne.

Formanden:

[Formanden]

Da statsministeren først har taget ordet efter, at ordførerne har opbrugt deres taletid, vil jeg benytte mig af den ret, jeg ifølge forretningsordenen har til under særlige omstændigheder, som jeg mener foreligger her, at give ordførerne en runde på 5 minutter. Det ville ikke være rimeligt over for folketinget, om medlemmerne skulle svare i korte bemærkninger. Denne procedure forkorter jo ikke debatten, men jeg synes, det er den eneste rimelige.

Ellemann-Jensen (V):

Det er lige stærkt nok, at statsministeren står her og søger på forhånd at give andre skylden for, at regeringens politik ikke vil komme til at give den effekt, regeringen påstår dens politik vil få. Statsministeren taler om psykologisk krigsførelse, siger, at vi bækker pessimismen op, og antyder derved, at når vi begynder at forudsige dårlige resultater, vil vores psykologiske krigsførelse derved fremkalde de dårlige resultater.

Det er en oppositions pligt at pege på de svage punkter, der er i en regerings politik. Det har vi gjort. Vi har peget på, at når man begrænser virksomhedernes overskud og samtidig beskatter det, der bliver mindre tilbage, endnu hårdere end hidtil, så kan det ikke undgå at få negative virkninger på investeringerne, og disse virkninger vil igen smitte af både på beskæftigelse og betalingsbalance, og man vil kunne ende endnu dårligere, end man ville være endt, hvis man havde ladet være med at gennemføre det mærkelige miskmask, der er kommet ud af regeringens oprindelige udkast til en helhedsløsning. Det er virkninger, der vil komme på grund af den politik, regeringen har lagt frem, ikke fordi vi andre har peget på, at den politik er forkert.

Det er klart, at pessimisme kan være farlig, hvis den er ubegrundet, men jeg må gøre statsministeren opmærksom på, at en så ubegrundet optimisme som den, statsministeren og hans regeringsfæller lægger for dagen i forbindelse med det, vi skal vedtage eller forkaste her i dag, kan være mindst lige så farlig, for en ubegrundet optimisme udhuler befolkningens tro på, at det kan nytte noget at bære byrder. Når man den ene gang efter den anden kommer og siger, som regeringen altså også gør nu: her har vi en løsning, der

virker, nu skal vi bare have det igennem, så går alt bedre, og det så viser sig, at den går ikke, man skal til den igen, man skal prøve en gang til, ja, så udhuler man folks tillid til folkestyret.

Når statsministeren så taler om, at den måde, man har båret sig ad på i det forhandlingsforløb, hvor der kun i perioder har været egentlige forhandlinger, er den måde, man må bære sig ad på, fordi vilkårene nu engang er sådan, som folketinget er sammensat, ja, så må jeg advare statsministeren imod at skyde skylden over på folketinget for, at han er kommet i den meget ubehagelige situation, han befinder sig i i dag. Det er ene og alene statsministerens egen måde at forhandle på, specielt statsministerens egen måde at binde sig uden for dette folketing på, som har gjort, at han er havnet i den situation, han står i.

Så taler statsministeren om, at vi skulle føre skrækkampagne mod nogle af de partier, som statsministeren har fået truet til at føre hans politik igennem i dag. Jeg har lyttet et par gange til hr. Arne Bjerregaards forklaringer på, hvorfor kristeligt folkeparti vil stemme, som man vil, og jeg skal bare sige, at vi har stor forståelse for den situation, kristeligt folkeparti befinder sig i. Vi vil overhovedet ikke begynde at indlede nogen polemik. Vi har stor forståelse for, at kristeligt folkeparti befinder sig i en klemt situation. Vi ved jo, at kristeligt folkeparti grundlæggende er enig med venstre i den politik, vi står for, men at man altså for øjeblikket føler, at man befinder sig i en særlig situation. Det forstår vi, og det beklager vi, men vi skal ikke polemisere af den grund.

Må jeg så ikke til slut sige i anledning af den debat, som hr. Erlendsson tidligere har rejst her, at vi i venstres folketingsgruppe vil bede fremskridtspartiets folketingsgruppe om at hilse fru Kirsten Jacobsen og udtrykke ønsket om, at hun snart og varigt må blive rask igen.

Askjær Jørgensen (FP):

Der kan jo undertiden komme noget godt ud af en debat. Om det var godt, ved jeg ikke, men jeg opfattede, at der kom det ud af debatten i dag, at der var noget, jeg blev enig med statsministeren om. Kl. 16.12 i dag udtalte statsministeren, at Danmark er blevet

[Askjær Jørgensen]

fattigere. Det er helt korrekt. Danmark er blevet meget fattigere, og det bekræfter det, jeg sagde i formiddags, nemlig at den statsminister, vi har nu, den statsminister, som har været statsminister i Danmark i slutningen af 1970'erne, vil gå over i historien som den dårligste statsminister, Danmark endnu har haft. Jeg er glad for, at jeg er enig med statsministeren i denne betragtning. Så behøver vi ikke at diskutere det mere.

Statsministeren var så inde på, at jeg især var glad for og kunne tilslutte mig landbrugets synspunkter. Jeg skal da gerne tilslutte mig det synspunkt, som er rejst fra mange lønmodtagere, at det er urimeligt at stjæle lønmodtagernes reallønninger. Jeg mener, vi fra fremskridtspartiets side har forsøgt at forklare socialdemokratiet igennem mange år, at det er urimeligt at inddrage lønningerne til de folk, der gør arbejdet i det danske samfund, gennem stadig stigende skatter og afgifter. Men det er jo ikke bare lønmodtagerne og landbruget, man har villet stjæle fra, nej, det er simpelt hen hele befolkningen, som man på alle leder og kanter har været ude at hive penge op af lommerne fra. Uanset om det er folkepensionister, unge under uddannelse eller de børn, der ikke er født endnu, alle har de fået turen af socialdemokraterne. Jeg må altså afvise statsministerens opfattelse af, at vi nu specielt har lyst til at erklære os enige med landbrugets folk om udtrykket avanceret tyveri, for dér kan vi erklære os enige med hele den danske befolkning.

Statsministeren var også inde på, at vores udtalelser og vore indlæg osv. var uværdige og ikke behøvede nogen særlige kommentarer. Jeg kan næsten sige: i lige måde, hr. statsminister, jeg synes faktisk også, at den politik, der er ført af socialdemokratiet i 1970'erne, er så trist og dårlig, at den ikke er værd at kommentere.

Arne Bjerregaard (KrF):

Vi er i en speciel situation i kristeligt folkeparti, siger man fra venstres side, og dertil kan jeg kun sige, at så har vi det jo nøjagtigt ligesom venstre. Vi er grundlæggende enige med kristeligt folkeparti, siger venstre. Det glæder os da, og jeg må også sige til venstre, at vi grundlæggende var enige om den økonomiske politik efter valget; vi gik i valg-

kamp på en fælles målsætning og ville føre en indkomspolitik, så vidt dette var muligt. Forskellen er nu kun den, at vi har taget konsekvensen af vores valgkamp, medens venstre undlader at tage konsekvensen.

Christoffersen (V):

Det, som kalder mig herop, er statsministerens lille bemærkning om, at han fandt, vi var meget lukkede. Det synes jeg er en meget besynderlig betragtning, for der er vel ikke nogen, som har lært hinandens syn på den økonomiske situation at kende bedre end venstre og socialdemokratiet i løbet af det sidste 1½ års tid. Det, der vel var karakteristisk for vores samtaler i disse forhandlinger, tror jeg var, at vi var meget åbne over for hinanden. Nu skal jeg ikke begynde at referere de samtaler, vi har ført, men jeg synes, der er grund til at understrege, at den økonomiske situation, som vi befinder os i, og som regeringen altså har været konfronteret med efter valget, kendte venstre og socialdemokratiet i fællesskab til bunds og måske bedre end nogen andre partier i dette folketings. Socialdemokratiet kendte også klart før valget vores syn på, hvordan opgaven skulle løses, hvis den overhovedet skulle løses med fornuft og med politisk bredde.

Men det, som er sket efter valget, er jo, at socialdemokratiet har flyttet sig både politisk, og når det drejer sig om det saglige. Da vi havde et regeringssamarbejde med socialdemokratiet, da vi drøftede, hvordan man kunne løse de økonomiske problemer, har jeg aldrig hørt socialdemokratiske forslag om at forhøje erhvervslivets beskatning, om at lægge særskatter på landbruget, om at reducere de aftalte offentlige besparelser eller lade dem glide hen i noget mere usikkert eller at gennemføre en afskaffelse af investeringsfradraget eller nogen af de andre erhvervsuvenlige foranstaltninger.

Socialdemokratiet har flyttet sig i det saglige og har flyttet sig i det politiske, og det kommer klart til udtryk ved, at man nu baserer væsentlige dele af denne løsning på en positiv medvirken fra SFs side. Det finder jeg er dybt beklageligt, men socialdemokratiet kan jo ikke undre sig over, at når man flytter sig sagligt og dermed politisk, bliver det langt sværere at få os i tale.

[Christophersen]

Jeg tror også, at venstre og socialdemokratiet måske er de to partier, som klarest har set – i kraft af at de begge var i en fælles regeringsposition – hvor alvorlige vores økonomiske problemer er. Det, som har skuffet os allermost i de drøftelser – de få drøftelser – der har været, er måske, at socialdemokratiet tilsyneladende har accepteret en løsning, som betyder, at vi om få måneder igen skal i gang med at drøfte de økonomiske problemer. Det finder vi er grundlæggende uforvarsomt, og det ønsker vi ikke at tage et medansvar for. Vi ønsker ikke at placere os – og jeg beklager, at socialdemokratiet ønsker selv at placere sig dér – som et politisk parti, der med den tidligere finansministers udtryk har et medansvar for, at det danske samfund stadig bevæger sig imod afgrundens rand.

Regeringen kunne have fået et fast flertal, og den kunne have fået et bredt forlig i denne sal, hvis den havde taget sit udgangspunkt i det, som er de folkelige og politiske realiteter, nemlig at man ikke i denne vanskelige situation kan begynde at flytte hegnspæle af forskellig karakter, blot fordi det er et ønske hos én eller flere interesseorganisationer. Forudsætningen, også næste gang der skal føres økonomisk politik, er naturligvis, at socialdemokratiet må erkende, at det skal bruge et fast flertal, at det skal bruge et flertal, som dækker over de store og afgørende befolkningsgrupper i det danske samfund, og at det skal bruge det flertal til at føre en politik, som fører fremad, i stedet for blot at lave nogle smålapperier ved hjælp af skiftende flertal.

Det, sagen kommer til at dreje sig om næste gang, er jo endnu alvorligere ting. Det bliver muligvis ikke indkomstpøolitik – måske har regeringen mistet muligheden for at komme længere ad den vej – men så bliver det afgørende reformer af hele den offentlige udgiftspolitik og af hele vores skattesystem med henblik på lempelser og forenklinger. Hvis regeringen ikke allerede nu vil erkende det, er jeg meget sikker på, at den kommer i en situation, hvor den må give op, og hvor folketinget måske vil være ude af stand til overhovedet at tackle de problemer, som vi er stillet over for. Jeg synes, det havde været betydelig mere på sin plads, hvis statsministeren i dag ville have erkendt, at det er den problemstilling, han nu er konfronteret med.

Lad os så håbe, at den forståelse har indfundet sig efter nytår.

Glistrup (FP):

Man skal høre meget, før ørerne falder af, men det begyndte unægtelig at rykke og vibrere i tindingerne, da man hørte statsminister Anker Jørgensen erklære, at han og det politiske parti, han er formand for, er ansvarlige. Tænk sig – det sagde den statsminister, som nu har ledet dette land igennem snart 5 år og har bragt vores gæld til udlandet op til at være 2–3 gange så meget, som da han overtog styret, som har forøget vor arbejdsløshed, til trods for at han i marts 1975 gik ind i ledelsen af landet med det punkt nr. 1 på sit program at formindske og helt udslette arbejdsløsheden, som har ført os ud i rekordårerrentetilstande, som har ført os ud i, at pensionisterne stadig bliver så uretfærdigt og urimeligt behandlet, som de gør i øjeblikket, og som i det hele taget har ledet Danmark hen imod afgrunden. Hvis det danske sprog overhovedet skal have noget som helst indhold tilbage, er en mand, der kører et firma på den måde, som statsminister Anker Jørgensen har kørt det danske samfund på inden for de sidste fem år, ikke en mand, der kan tage det ord i sin mund, at han skulle være ansvarlig. Hvordan viser dette ansvar sig? Jo, det havde vist sig på én eneste måde, nemlig hvis han i eftersætningen havde sagt: og derfor trækker jeg mig tilbage, for der kan simpelt hen ikke tales om noget som helst ansvar, når man i den grad render fra tingene, og når man i den grad bare vanskeliggør forholdene, sådan som det har præget den allerede førte politik.

Når man så fremlægger en politik som den, vi behandler nu, hvorom éns eget budgetdepartement – endda, som vi hørte, med støtte fra det økonomiske sekretariat – erklærer, at dette vil føre til, at Danmarks udenlandsgæld yderligere bliver enormt forøget, at arbejdsløshedstallet yderligere bliver enormt forøget, at prisstigningerne kommer til yderligere at tage fart, og siger, dette er en ansvarlig politik at fremlægge, må man unægtelig sige, at vi er kommet meget nær ved det Orwellske 1984, hvor fred betyder krig, og hvor ordene simpelt hen bruges med det stik modsatte indhold af det, vi lærte, dengang vi gik i en skole, der endnu ikke var

[Glistrup]

blevet ødelagt af socialdemokratiske undervisningsministre.

Men så fremturer statsministeren ved senere i sit indlæg at sige: ja men situationen er jo den, at socialdemokratiets plan er den absolut eneste, der foreligger. Selv om så havde været, havde folketetinget gjort klogere i at nedstemme den socialdemokratiske plan, for den socialdemokratiske plan er værre end intet. Den socialdemokratiske plan er jo nemlig en plan, som går på straffeekspeditioner mod dem, der er de eneste, som overhovedet kan hjælpe os her i landet, nemlig de danske virksomheder, som skal producere de varer, der skal betale for statsminister Anker Jørgensens mange tabte slag. Det er til dem, den siger: nu skal I have væltet nogle ekstra skatter i hovedet, I mister jeres investeringsfradrag, I skal betale noget mere i selskabskat, formueskat, grundskyld og alverdens andre forskellige skatter. Dette er noget, som man kun gør, fordi man ganske og aldeles har mistet styret og overblikket over situationen, ellers kan man ikke udarbejde en plan som den, statsminister Anker Jørgensen har udarbejdet og fremlagt for dette folketing, men med det formål at takkes de popinteresser, som han mener at skulle repræsentere.

Men det er jo simpelt hen ikke sandt, når statsministeren siger, at dette er den eneste plan, der foreligger. Der foreligger i dette folketing fra fremskridtspartiets side en fuldstændig, ud i alle detaljer udarbejdet plan, som viser, hvordan vi kunne få formindsket og afskaffet såvel arbejdsløshed som underskud på betalingsbalancen. Det kan i hvert fald ikke benægtes, at en sådan plan foreligger. Det kan heller ikke benægtes, at medens statsministerens plan er en straffeekspeditionsplan over for det danske samfund, er fremskridtspartiets plan en plan, som ganske logisk tager sit udgangspunkt i, at når vi skal have produceret nogle flere varer for at beskæftige vor arbejdskraft og for at tilbagebetale gælden, er det nødvendigt, at vi flytter samfundets penge, samfundets arbejdskraft over til de private produktionsvirksomheder, altså med andre ord formindsker skatten på dem, der pukler, dem, der bestiller noget, og lader være med at piske dem ved at stjæle deres dyrtidsportioner eller pålægge dem at skulle betale særskatter af den ene, den anden eller den femte art, men simpelt hen begunstiger dem, der skal producere noget, og i

stedet for sætter på slankekur den offentlige sektor og det kontorapparat, som har fået lov til at svulme alt, alt for kraftigt op igennem de forløbne år. Det er jo nemlig dér, roden til Danmarks ulykke ligger, dette, at stat, amter, kommuner og andre bureaukrater har fået lov til at køre en virksomhed langt ud over, hvad der svarer til landets økonomiske bærekraft. Derfor er der logik og sammenhæng i den fuldstændig i alle detaljer udarbejdede plan fra fremskridtspartiet uden nogen budgetreguleringskonto eller andre kunstgreb.

Så skal jeg endelig, før min taletid udløber, på fru Kirsten Jacobsens vegne sige tak til hr. Ellemann-Jensen for de gode ønsker, han frembragte. Jeg ville selvfølgelig gerne kunne gøre gengæld, men jeg må erkende, at det ville være rarere, hvis hr. Ellemann-Jensens stedfortræder kom ind og repræsenterede venstre i denne vanskelige situation. Vi har mere brug for at få partiet venstre ledet af en stor og stout landmand end af cand. polit.er, som tilfældet er i den grad. Derfor kan jeg ikke helt gøre gengæld over for hr. Ellemann-Jensen i hans venlige hilsener til fru Kirsten Jacobsen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om stop for priser m.v. (Lovforslag nr. L 56).

Lovforslaget

vedtoges med 100 stemmer mod 69; 6 stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om priser og avancer. (Lovforslag nr. L 57).

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 101 stemmer mod 69; 6 stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om begrænsning af udbytter, tantieme og vederlag m.v. (Lovforslag nr. L 58).

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 101 stemmer mod 69; 6 stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Inden jeg går over til det næste af de resterende 15 dagsordenspunkter, skal jeg, da der ikke var helt så mange her, da klokken var 13, gentage det, jeg sagde dengang, nemlig, at mange beder os søge at undgå den bebudede pause fra kl. 18 til kl. 19. Jeg har svaret, som jeg sagde dengang, at kan vi køre det forsvarligt og fornuftigt igennem i de første aftentimer, så holder vi ikke pause, men jeg kan ikke skønne om det endnu; vi må lidt videre i dagsordenen.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Tredje behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om beregning af et reguleringspristal.

(Lovforslag nr. L 68. Fremsat 4/12 79. Første behandling 6/12 79. Betænkning 17/12 79. Anden behandling 19/12 79).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Glistrup (FP):**

Der har i disse dage været talt en hel del om, at regeringens helhedsplan skulle indeholde elementer af avanceret tyveri. Det er ikke noget, som er dækkende for det forslag, vi her kommer til: det er en så plat, så sim-

pel og så uanstændig bortstjælen af det, som man fra dette folketings side har tilsikret de mange, mange familier, der har planlagt efter de overenskomstlove, som dette folketing vedtog så sent som i marts måned, at der absolut ikke er noget som helst avanceret i det. Når man fastlægger, som folketinget gjorde i marts måned, at folk skal have deres lønninger fastsat på en bestemt måde igennem en 2-årig periode, skal de selvfølgelig kunne regne med, at realværdien af den løn, de får udbetalt, i hvert fald nogenlunde svarer til det, som folketinget har tilsikret de pågældende. Derfor svarer dette her fuldstændig til dem, der putter vand i mælken, laver dobbelte bunde i ølflaskerne eller på anden måde laver vareforfalskninger, når man nu vil udbetale folks lønninger i en helt anden møntsort end den, der blev fastlagt i marts måned 1979. Det er med det som grundlag, i hundredtusindvis af familier har lagt deres budgetter og har regnet med at kunne klare det og det. Pludselig trækker man tæppet væk under nogle mennesker, som man ikke kan sige til: nå ja, men så må I anskaffe nogle større besætninger, producere nogle flere varer eller gøre en eller anden ekstra indsats. De pågældende har fået dette grundlag for deres indkomsterhvervelse, og det er jo ikke bare lønmodtagerne, dette her drejer sig om, efter al sandsynlighed vil denne lov komme til at smitte af også på pensionisterne, hvad enten det er folkepensionister, invalidepensionister eller enkepensionister. Her må man virkelig råbe vagt i gevær: det er uanstændigt, hvad statsministeren og hans helhedsplan her foreslår.

Så kommer statsministeren med det argument, at når Danmark er blevet fattigere, må vi alle sammen affinde os med, at vi er blevet fattigere, og så må vi altså gøre det på denne måde.

Ja men det er ikke den rigtige måde at straffe, at bondefange og at snyde dem, som tværtimod skulle medvirke til, at Danmarks fattigdom blev rettet op igen ved, at vi fik gjort en arbejdsindsats. Vi får jo ikke en mindre lønudvikling på grund af dette her, vi får en mere ujævn lønudvikling. Når man stjæler de forskellige poster ud af pristallet, som det foreliggende lovforslag går ud på, får de, der sidder i flaskehalspositioner, hvad enten det er buschauffører, flyveledere eller andre, der sidder i nøglepositioner, en så me-